

በአሰራሪው መንግሥት ተደጋግሞ የተፈጸሙትን ኃጢአቶች በመጥቀስ ስለ ኃጢአት አውገነት ታሪካዊ መረጃዎችን ያቀርባል። አዲስ ኪዳን በክርስቶስ ኢየሱስ እግዚአብሔር ስኦታዊት ስርየት ያደረገውን ይዘግባል፤ ብዙ የኃጢአት ምሳሌዎችንም ይሰጣል። ራሳቸውን አንዲያስተዳድሩ የተተጠሩ ሰዎች ራሱ ወዳድና አመጸኛ ሰለሆኑ በየትኛውም የዓለም ክፍል የመንግሥት መቋቋም አስፈላጊነት ይታያል።

13. ከሚከተሉት ሃሳቦች የትኞቹም መልስ መሆን ይችላሉ። እግዚአብሔር በኃጢአት ላይ ለነበረው ቁጣ ምላሽ ሰጥቶአል፤ የኃጢአታችንን ዕዳ ከፍሎልናል፤ ጸድቃን እደረገን፤ ይቅርታ አስገኛልን፤ መሉና ነፃ መጬገ፤ አስገኛልን። አዲስ ፍጥረት መሆንን ሰጠን፤ የእግዚአብሔር ልጆችና ወራሾች እደረገን። በእግዚአብሔር ፊት ይማልድልናል። ለአያንዳንዱ ቀን ኑሮአችን ብርሃን ይሰጠናል።

6. ሀ. ሐሰት ሐ. አውነት ሠ. አውነት
 ለ. ሐሰት መ. አውነት

14. ሀ. አርሱ ድካማችንን ተቀበለ ደዌያችንንም ተሸከመ።
 ለ. በመገረፉ ቁስል ተፈወሳችሁ።

7. ሀ. እንዲሞት ተፈረደበት
 ለ. ሞት

15. ሀ. አውነት መ. ሐሰት ሰ. አውነት
 ለ. ሐሰት ሠ. አውነት ሸ. ሐሰት
 ሐ. አውነት ረ. አውነት ቀ. አውነት

8

ቅዱሳት መጻሕፍት የእግዚአብሔር የጽሑፍ መገለጫ

ትምህርት

ቀደም ባሉት ትምህርቶች ስለ እግዚአብሔርና ስለ ሰው ማንነት፤ ስለ ኃጢአት አጀማመርና ምንነት፤ በሌላ አኳኑና አስራራቸው አንደዚሁም በኃጢአት ለወደቀው የሰው ልጅ እግዚአብሔር ሰላዘጋጀው የመጬገት እቅድ ብዙ እውነቶችን ተምረናል። ለእነዚህ መሠረታዊ የእምነት ትምህርቶች ሁሉ ዓቢይ ምንጭ የሆነው መጽሐፍ ቅዱስ እንደሆነ በእርግጥ አስተውለን። መጽሐፍ ቅዱስ እግዚአብሔር ስለ ራሱና ስለ ፍጥረቱ የሰጠው የጽሑፍ መገለጥ ነው።

ሉአላዊ፤ አፍቃሪ፤ ጸድቅና አካላዊነት ያለው እግዚአብሔር ማመዘዝን ለሚችሉ ፍጥረቱ በጽሑፍ በቀረበው ቃሉ አማካይነት ራሱን መግለጽ ይፈልጋል ብሎ ማመን ምክንያታዊ ነው። ለፈቃዱ የሚገዙ ሰዎችን የእግዚአብሔርን ቃል ለብላዊ ጸሐፊዎች ይሆኑ ዘንድ መምረጡን ማሰተዋል የከበረ ነገር ነው። ለ1800 ዓመታት ገደማ 40 የሚያህሉ ሰዎች የጻፏቸው መጻሕፍት በመለኮታዊ ኃይል እንዴት እንደተጠበቁና በመጽሐፍ ቅዱሳችን እንዴት እንደተካተቱ ስለሚገልጸው አውነት ማጥናት የሚያነቃቃ ነው።

የክፍል ሦስት (ትምህርት 8-10) ጥናታችንን ሰንጀምር በቅድሚያ በእግዚአብሔር ቃል ላይ እንደሰረጸው የእግዚአብሔርን የመዋጀት ዓላማ በሚመለከት ያለውን መገለጥ እንመለከታለን። በሁለተኛ ደረጃ መጽሐፍ ቅዱስ ስእርግጥም የእግዚአብሔር ቅዱስ ቃል ለመሆኑ ማረጋገጫ የሚሰጠንን መረጃዎች እንከልሳለን። ከዚያም በኋላ ያልጻፉ ሰዎችን ወደ እግዚአብሔር ስለ ምትጠራው፤ የእምነት እንክብካቤ ስለ ምታደርግላቸውና ውጤታማ ምሰክሮች እንዲሆኑ ስለ ምታደርጋቸው የእግዚአብሔር ተቋም ስለ ቤተ ክርስቲያን በቅርብ እንከታተላለን። በመጨረሻም የቤዛነታችን ግብ የሆነውን የፍጻሜ ዘመን ጉዳይን እንመለከታለን።

የክፍል ትምህርቱ አከፋፈል

- በጽሑፍ የቀረበ መገለጥ አስፈላጊነት
- የእግዚአብሔር ቃል በመንፈስ ቅዱስ ምረት መጻፍ
- የእግዚአብሔር ቃል ልዩ መሆን
- የእግዚአብሔር ቃል አፈታት
- የእግዚአብሔር ቃል ሥልጣን

የክፍለ ትምህርቱ ዓላማዎች

ይህንን ትምህርት ስታጠናቅቅ የሚከተሉትን ማድረግ መቻል ይኖርብሃል።

- የእግዚአብሔር ቃል በእግዚአብሔር መንፈስ ምሪት ከመጸፉ ጋር ለተያያዙ ቃላት ፍቺ መለጠት።
- ከእግዚአብሔር ዘንድ በጽሑፍ የቀረበ መገለጥ ለምን እንዳስፈለገ መግለጽ።
- የእግዚአብሔር ቃል ልዩ መሆኑንና ሥልጣን ያለው መሆኑ ምን ማለት እንደሆነ ማስረዳት።
- በእማኞችና በቤተ ክርስቲያን ሕይወት የእግዚአብሔር ቃል ሊኖረው ለሰሚገባው ሥልጣን ማብራራት።
- በትክክል የእግዚአብሔርን ቃል የመተርጎምን አስፈላጊነት መረዳት።

የክፍለ ትምህርቱ መመሪያዎች

1. በአንደኛው ክፍለ ትምህርት በተሰጠው መመሪያ መሰረት ትምህርቱን አጥና። በትምህርቱ ማጠናከሪያ ላይ የተካተቱትን የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅሶች ሁሉ ባጋጠሙህ ጊዜ ማንበቡህን እርግጠኛ ሁን። በተጨማሪም ጥናታዊ ጥያቄዎችን ሁሉ በጥንቃቄ መልሳቸው።
2. የሙከራ ፈተናዎችን መልስ ሰጥ፤ መልሶችህም ትክክል መሆናቸውን አረጋግጥ።

የትምህርቱ ዋና ክፍል

በጽሑፍ የቀረበ መገለጥ አስፈላጊነት

ዓላማ 1 እግዚአብሔር በጽሑፍ የቀረበ መገለጥ ማቅረብ ለምን እንዳስፈለገው የሚገልጹ መግለጫዎችን ለይቶ ማወቅ

እብዛኛዎቻችን የማስታወስ ችሎታችን ደካማ ነው። በሕይወቴ እንደ የተወሰነ ወቅት እግዚአብሔር ፊት ለፊት ራሱን ቢገልጥልን ብዙም ሳይቆይ የመገለጡን እንዳንድ ዝርዝር ነገሮች እዘነጋለሁ። ሳይውል ሳያድር ስለ ሁኔታው የነበረኝ ትዝታ ይደበዝዛል። ምናልባት የመገስጡን እንዳንድ ክፍሎች በግልጽ እስታውጤ እናገር ይሆናል። ሆኖም ዝርዝር ነገሮቹ ግልጽ ያልሆኑና የማያስተማሩን እንደሚሆኑ እርግጠኛ ነኝ። ወዲያው መገስጡን እንዳገኘሁ ዝርዝር ነገሮቹን በሙሉ ከልጆቹ ስለንጹ ደግሜ ብንግረው ያልኩትን ነገር በሙሉ ማስታወስ መቻሉ በጣም አጠራጣሪ ነው። እሱ ደግሞ ከብዙ ዓመታት በኋላ ለልጆቹ ይህንን መረጃ ቢያስተላልፍ በጊዜ ብዛት ትዝታው ይደበዝዛል ታሪክ ይዛባል። ይህን መሳይ የእግዚአብሔርን መገለጥ የማስተላለፉ ዘዴ በጣም የማያስተማምን እንደሆነ መመልከት ትችላለሁ።

የሰዎች አፍኦዊ ትውፊቶች፣ ልምዶች ወይም ከእንደ ትውልድ ወደ ሚቀጥለው የሚተላለፉ ታሪኮች በሚተላለፉበት ወቅት በከፍተኛ ደረጃ ሊለወጡ ይችላሉ። በስሆኑም በዚህ ዓይነት መንገድ ስለ እግዚአብሔርና ስለ ዓላማዎቹ መማር አስተማማኝ እንዳልሆነ ግልጽ ነው።

ታላቁና ጥበበኛው እምላካችን ለእኛ በሚሰጠን ስጦታዎቹ ፍቅሩን ያሳያል። ስሥጋዊ ጎልውናችን ብዙ ችሮታ እድርጎልናል፤ ከእነዚህም እንዱ የምድር ውኃ እየተነነ ተመልሶም በዝናም መልክ ወደ እኛ እየመጣ ስምድር ውኃ መስጠቱና ማንጸቱ ነው። እንደዚሁ ደግሞ የሚያስደንቀው፣ በምንተነፍስበት ወቅት ካርቦን ዳይ ለከሳይድ ስናሰወጣ እጽዋት ደግሞ ለክሰጂን ወደ እየረ ውስጥ ይጨምራሉ። እጽዋት የሚያስወጡትን ለክሰጂን ወደ ውስጥ እንተነፍሳለን። እነርሱ ደግሞ ምግባቸውን የሚያዘጋጁበትን ካርቦን ዳይ ለከሳይድ ወደ ውበጣቸው ያስገባሉ።

ለሥጋዊ ተፈጥሮአችን የሚያስፈልገንን እግዚአብሔር በጥንቃቄ የሚያቀርብልን ከሆነ ያለ ምንም እርዳታ መንፈሳዊ ችግሮቻችንን እንድናቃልል በእርግጥ እይጠበቅብንም። ከእግዚአብሔር ዘንድ መገለጥ ካልተሰጠው በስተቀር ተፈጥሮአዊው ሰው ስላለበት ተሰፋቢ ሁኔታም ሆነ እርዳታ እንደሚያስፈልገው እንኳን እያውቅም። ከእግዚአብሔር ዘንድ ለምን መገለጥ እንደሚያስፈልግ እንረዳ ዘንድ ከእግዚአብሔር ጋር በተዛመደ ሁኔታ መገስጥ ምን ማለት እንደሆነ ማወቅ ያስፈልገናል። መገለጥ ማለት ስለ እርሱ ስለ ዓላማዎቹ ሰዎች በሌላ ዓይነት መንገድ ሊያውቁ የማይቻላቸውን እግዚአብሔር ሽፋኑን በማንሳት እሳየ ወይም ገላጠ ማለት

ነው። ይህን ትርጉምና በዚህ ትምህርት ጎልተው የሚታዩትን የሌሎች ቁልፍ ቃላትንም ትርጉም ማስታወስ እንዳስብህ አርግጠኛ ሁን።

(1) እግዚአብሔርን በሚመለከት “መገለጥ” ስሚለው ቃል ትርጉሙን ጻፍ።

እግዚአብሔር ታላቅና አፍቃሪ በመሆኑና ሰው ደግሞ የኃጢአት ችግሩን መፍታት ይችል ዘንድ አጣጣሪ እርዳታ ስለሚፈልግ፣ እግዚአብሔር ማን እንደሆነና ሰውም ምን እንዲያደርግ እንደሚፈልግ ግልጽ በሆነ መንገድ ሰበው ልጅ ሃሳቡን ይገልጻል ብሰን እንጠብቃለን። ከዚህም በላይ ስዎች በምንም መንገድ ሳይዛባ ይህንን መረጃ ያገኙ ዘንድ ይህ መገለጥ ከሰህተት መጠበቁ ዋስትና አለው ብሎ ማሳብ አጅግ ተገቢ ነው። ስለሆነም እኛም እንደምንጠብቀው ሁሉ እግዚአብሔር መገሰጥ በጽሑፍ እንዲቀመጥ ያደረገው እጅግ መልካም ከሆነ ምክንያቶች የተነሳ ነው።

(2) አውነት ከሆኑት መግለጫዎች አንፃር ያሰውን ፈደል ክበበው።

ሀ. ስዎች እግዚአብሔር ከአነርሱ ምን እንደሚጠብቅባቸው ያውቁ ዘንድ እግዚአብሔር ስለ ራሱ በጽሑፍ የቀረበ መገለጥ መስጠቱ አስፈላጊ ነበር።

ለ. የእግዚአብሔርን መገሰጥ ከአንድ ትውልድ ወደ ሌላው ለማስተላለፍ አፍአዊ ትውፊት (ልማድ) አጅግ አስተማማኝ የሆነው መንገድ ነው።

ሐ. ወቅታዊነቱን መጠበቅና የሰውንም ፍላጎት እንዲያረካ በየጊዜው መስወጥ ስለሚችል አፋዊ ትውፊት (ልማድ) አጅግ አስተማማኝ የሆነው መንገድ ነው።

መ. የተከናወነውን ነገር እንዳንጥል ወይም እንዳንረሳ በጽሑፍ የቀረቡ ዘገባዎች የተፈጸሙ ሁኔታዎችን በትክክል ማስፈር የሚያስችለን የታወቀ መመዘኛ ያቀርቡልናል።

የእግዚአብሔር ቃል
በመንፈስ ቅዱስ ምሪት መጻፍ

በመንፈስ ቅዱስ ምሪት የመጻፍ ትርጉም

ዓላማ 2 የእግዚአብሔር ቃል በመንፈስ ቅዱስ የመጻፉን ትርጉም መጻፍና መረጃዎችን መዘርዘር

የእግዚአብሔር ቃል እግዚአብሔር ስለ ራሱና በሰዎች ሕይወትም ስላሉት ዓላማዎቹ የቀረበ በህተት አልባ መገለጥ እንደሆነ እናምናለን። መጻሕፍቱ በሰባዊ ጸሐፊዎች በመንፈስ ቅዱስ ምሪት የተጻፉ ናቸው፤ መጻሕፍቱ

እግዚአብሔር ስለው ሊገልጣቸው ብቻ ሊታወቁ የሚችሉ እግዚአብሔር በጽሑፍ ያበተላለፉቸው መለኮታዊ እውነት ናቸው።

የእግዚአብሔር ቃል ስንል ብሎይና አዲስ ኪዳን በመባል በለሚታወቁት ጽሑፎች ማለትም በለ በድሳ በድቡቱ የመጽሐፍ ቅዱስ መጻሕፍት መናገራችን ነው። (እንዳንዶች የአዋልድን መጻሕፍት ከቅዱሳት መጻሕፍት ቀናና ጋር በመጨመር በፋ ያለ የቅዱሳት መጻሕፍት አካል እንዳለ ይቀበላሉ)።

በመንፈስ ቅዱስ ምሪት ተጻፈ በንል ቅዱሳት መጻሕፍትን የጻፉት ጸሐፊዎች በየመጽሐፍቻቸው ያካተቱዋቸውን ጽሑፎች ይዞታና የተጠቀሙባቸውን ቃላት በመምራትና በመቆጣጠር በኩል መንፈስ ቅዱስ ያከናወነው አስራር ማለታችን ነው። ልዩ ለሆነ ሥራ የተሰጠ የተለየ ችሎታ ነበር። የእግዚአብሔርን ቃል በጻፉት ጸሐፊዎች ለአምሮና ልብ ወብተ እርሱ እንዲገልጹ የሚፈልግባቸውን ነገሮች እግዚአብሔር አስቀመጠ። የጻፉት በመንፈስ ቅዱስ ምሪት ሥር ሆነው ነበር። መንፈስ ቅዱስ ጸሐፊዎቹን ከማንኛውም በህተትና እግዚአብሔር እንዲያስፍሩ የፈለገባቸውን ርምዘዝቡ ወቅት ማንኛውንም ግድፈት እንዳይፈጽሙ ጠብቋቸዋል። መገለጡን በመመዝገብ በኩል እግዚአብሔር የሰባዊ ጸሐፊዎችን ባህሪ መጠቀሙ አስደናቂ ነገር ነው። በእግዚአብሔር ቃል የተካተተው የእያንዳንዱ መጽሐፍ የአጻጻፍ ስልትም ሆነ ቃላቱ እንደ ጸሐፊውና ለብዓዊ ባህርይ ሁሉ ልዩ ነው።

በብአዊ ጸሐፊዎቹ የጻፉት ጽሑፍ የተዘገበው የመስኮታዊ መገለጥ እንዲከፍል እንደሚሆን በትክክል እያውቁም ነበር። ይሁን እንጂ መንፈስ ቅዱስ ምን እንደሚጽፉ ምሪት በሰጣቸው ጊዜ ምን ዓይነት ቃላት ተጠቅመው መጻፍ እንደሚገባቸው ምንም ጥርጥር ሳልነበራቸው በታዛዥነት ጻፉ። ለምሳሌ ያህል ቅደም ተከተሉን የጠበቀ ታሪክ መጻፍ ይችላል ዘንድ የኢየሱስ ምድራዊ ሕይወት የዓይን ምስክሮች (ሉቃ 1፡1-4) የነበሩትን መረጃዎችን ሁሉ የመመርመርና የማጣራት ሽክም እንዲኖረው እግዚአብሔር ሉቃስን እነቃቅቶት ነበር። ጳውሎስ ብዙውን ጊዜ የእብያተ ክርስቲያናትን ጥያቄዎች ለመመለስ ለእብያተ ክርስቲያናት የሚያስፈልጉትን ትምህርቶችን ለመስጠትና ለግሰሰቦች መመሪያዎችን ለመሰጠት ይጽፍ ነበር (1ቆሮ 1፡10-13፤ 7፡1፤ ገላ 1፡6-7፤ 1ጢሞ 1፡3፤ ፊል 10)። ታዲያ ማናቸውንም መልእክቶች የጻፈው በመንፈስ ቅዱስ ምሪት ነበር።

የመጽሐፍ ቅዱስ መጻሕፍት ጸሐፊዎች በለ ነበራቸው ዓይነት የመንፈስ ቅዱስ ምሪት ከአዲስ ኪዳን ሁለት ክፍሎች ጠቃሚ መረጃት ይስጡናል። ጳውሎስ “የእግዚአብሔር መንፈስ ያለበት መጽሐፍ ሁሉ” (2ጢሞ 3፡16) ይላል። ይህም ማለት በእግዚአብሔር ምሪት የተጻፈ ነው ማለት ነው። ጴጥሮስም የሚከተለውን መግሰጫ ጽፎአል።

“በመጽሐፍ ያለውን ትንቢት ሁሉ ማንም ለገዛ ራሱ ሊተረጎም አልተፈቀደም፤ ትንቢት ከቶ በሰው ፈቃድ አልመጣምና፤ ዳሩ ግን

በእግዚአብሔር ተልከው ቅዱሳን ሰዎች በመንፈስ ቅዱስ ተነድተው ተናገሩ። (2ኤጥ 1:20-12)።

ጸሐፊዎቹ ራሳቸው ብዙውን ጊዜ ስለ ራሳቸው የመንፈስ ቅዱስ ምሪት ወይም ሌሎች የመጽሐፍ ቅዱስ ጸሐፊዎች ስለተለማመዱት የመንፈስ ቅዱስ ምሪት ይናገራሉ። ስለዚህ የሚናገሩት እግዚአብሔር ተናገረን ሰማለት ነበር።

(3). ከዚህ በታች የቀረቡትን ጥቅሶች እንብብና እያንዳንዳቸው እግዚአብሔር በሰብዓዊ ጸሐፊ በኩል እንደተናገረ ሰማመልከት ምን እንደሚሉ ግልጽ

ሀ. ዘጸ 17:14	ሠ. አሞ 1:31 8: 9
ለ. ዘጸ 24:4	ረ. 1ቆሮ 14:37
ሐ. ኢሳ 43:1	ሰ. 2ኤጥ 3:15-18
መ. ኤር 11:1	

ስለሆነም የእግዚአብሔር ቃል በሚጻፍበት ወቅት በለብዓዊ ጸሐፊዎች የመንፈስ ቅዱስ ምሪት መኖሩ ለተለየ ተግባር የተሰጠ ልዩ ችሎታ እንደሆነ እንመለከታለን።

(4). የሚከተለውን አባባል በትክክል ሊያጠናቅቁ የሚችሉ መግለጫዎችን ምረጡ። የእግዚአብሔር ቃል በመንፈስ ቅዱስ ምሪት መጻፍ የሚያመለክተው

- ሀ. በመጽሐፍ ቅዱስ ርዕስ ጉዳይ ላይ የተመሰረተ ማንኛውም ዓይነት የፈጠራ ሥራን ነው።
- ለ. ለተለየ ተግባር መንፈስ ቅዱስ የሚሰጠው ልዩ ችሎታን ነው።
- ሐ. በእግዚአብሔር ቃል የተዘገበው ማንኛውም ሃሳብና ማንኛውም ድርጊት በእግዚአብሔር ምሪት መጻፉን ነው።
- መ. እግዚአብሔር ስለ ራሱና ስለ እቅዱ የሰጠውን መገለጥ ለዘገቡ ለተለዩ ሰዎች የሚሰጥ የመንፈስ ቅዱስ ምሪትን ነው።
- ሠ. የእግዚአብሔርን ቃል የጻፉትን ሰብዓዊ ጸሐፊዎች የአጻጻፍ ስልትና የተጠቀሙባቸው ቃላትን ነው።
- ረ. በመጻሕፍቱ ውስጥ እንዲካተቱ የተመረጡትን ይዘትና ቃላትን ጨምሮ የእግዚአብሔር ቃል በሙሉ የያዘውን ሁሉ ነው።

በመንፈስ ቅዱስ ምሪት የመጻፉ መረጃዎች

አሁን ደግሞ እስኪ የመንፈስ ቅዱስ ምሪት መረጃዎችን ወደ መመርመር እንሻገር። ኢየሱስ ለብሉይ ኪዳን መጻሕፍት የሰጠውን ማረጋገጫ፣ የመጽሐፍ ቅዱስ ትንቢት መፈጸምንና የመጽሐፍ ቅዱስ መሪ ሃሳቦችን አንድነት እንመለከታለን።

①. ኢየሱስ ለብሉይ ኪዳን መጻሕፍት አክብሮቱንና ድጋፉንም ገልጿል። ስለ ብሉይ ኪዳን ያለውን አመለካከት ኢየሱስ የገለጸው በሦስት መንገድ ነበር። በመጀመሪያ ለዘላለም ጸንተው እንደሚቆዩ አረጋግጧል (ማቴ 5:17-18፤ ሉቃ 10:26፤ 21:22፤ ዮሐ 10:35)። በሁለተኛ ደረጃ ቅዱሳት መጻሕፍት ስለ አርሱ እንደሚናገሩ ተናግሯል (ማቴ 28:24፤ ማር 9:12፤ ሉቃ 18:31፤ 24:44፤ ዮሐ 5:39)። ሰዎስተኛ ደረጃ ኢየሱስ ከብሉይ ኪዳን መጻሕፍት በመጥቀስ ሥልጣናቸውን እንደሚቀበል አሳይቷል (ማቴ 4:4፤ 7:10፤ 21:13፤ 26:31)።

ኢየሱስ ማንኛውም የብሉይ ኪዳን ሐረግ ወይም ትምህርት ሐሰት እንደሆነ ወይም ምንም ዋጋ እንደሌለው በፍጹም ተናግሮ እንደማያውቅ እስተውለሃልን? በመንፈስ ቅዱስ ምሪት ያልተጻፈ ማንኛውም የብሉይ ኪዳን ክፍል ቢኖር በእርግጥ እንደ ነገር ማለት ይቻል ነበር። ከዚያ ይልቅ አይሁድ ራሳቸው በእግዚአብሔር ምሪት እንደተጻፉ የተቀበሏቸውን ቅዱሳት መጻሕፍት ሙሉ በሙሉ እርሱም እንደተቀበላቸው አሳይቶአል። ለብሉይ ኪዳን መጻሕፍት ኢየሱስ የነበረው ከበሬታና የሰጠው ድጋፍ በአገልግሎቱም ከዚያ ክፍል እየጠቀሰ ማስተማሩ በታምራታዊ ምሪት ለመጻፋቸው ጠንካራ ምስክሮች ናቸው።

②. በመጽሐፍ ቅዱስ የተነገሩ ትንቢቶች ተፈጽመዋል። መጽሐፍ ቅዱስ ተሰጥቶ ባላቸው ጸሐፊዎች ከሚጻፉ መጽሐፍት በላይና የተለየም ነው። ፍጹም በሆነ ትክክለኛነት አብዛኞቹ የመጽሐፍ ቅዱስ ትንቢቶች መፈጸም በሚጻፍበት ወቅት መንፈስ ቅዱስ ድርሻ እንደነበረው ያመለክታል። በምንም ዓይነት መንገድ እነዚህ ሁኔታዎች በጥበባዊ የሰዎች ምርምር ቀደም ብለው የታዩ ሊሆኑ አይችሉም። ሆኖም ከእነዚህ ትንቢቶች አብዛኞቹ በድንቅ ሁኔታ የተፈጸሙ ቢሆኑ የተቀሩትም በወቅታቸው ፍጹሜ ያገኛሉ።

ኢየሱስ የተወለደበት ሥፍራ። ሁኔታው ከመፈጸሙ ከሰባት መቶ ዓመት በፊት መሲሁ ሊወለድባት ያለችው ታናፂቱ ከተማ በነቢዩ በሚክያስ ተጠቁማ ነበር። “እንቺ ቤተልሄም ኤፍራታ ሆይ፤ እንቺ በይሁዳ አካላፋት መካከል ትሆኚ ዘንድ ታናሽ ነሽ፤ ከእንቺ ግን አወጣጡ ከቀድሞ ጀምሮ ከዘላለም የሆነ በእሥራኤልም ላይ ገዢ የሚሆን ይወጣልኛል” (ሚክያስ 5:2)። ዮሴፍና ማርያም ከዚያች ከተማ ለመድረስ የነበረባቸውን ድካም እስኪ ገምተው። ከሰው አመለካከት አንጻር ብቻ ካየው ጭራሹን መድረስም ባልቻሉም ነበር ማለት እንችላለን። እንደደረሱ ወዲያው ኢየሱስ ተወለደ። በሁሉ እዋቂነቱ መንፈስ ቅዱስ መለኮታዊው ገጥሥ በኢየሩሳሌም ሳይሆን በታናፂቱ ከተማ በቤተልሔም መወለድ እንዳለበት አውቆ ነበር።

የኢየሱስ አልፎ መስጠት። የኢየሱስ አልፎ የመስጠት እውነት ከኢየሱስ መወለድ አንድ ሺህ ዓመታት በፊት በመዝሙረኛው መተንሰዩ

ያስደንቃል። ብዙ ትውልዶች ሊያዩት የናፈቁትን መሊሕ (በእግዚአብሔር የተሾመውን) በወዳጁ ወይም በባልንጀራው አልፎ ይሰጣል ብሎ ለመሆኑ ማን መተንበይ ይችላል ኖሯል? ቢሆንም ማንኛውም ሰው ሊያነብ በሚችለው መንገድ አንዲህ ተብሎ ተጽፏል። “ደግሞ የሰላሜ ሰው የታመንሁበት እንጀራዬን የበላ በእኔ ላይ ተረከዘኝ እነሱ” (መዝ 41:9)።

የአሟሟቱ ሁኔታ። ሦስተኛው ትንቢት ዳዊት መዝ 22ን በጸፈበት ወቅት በእሥራኤል ያልነበረው የቅጣት ዓይነት የእግዚአብሔር ምርጥ የሆነውን ኢየሱስን ለመግደል መዋሉን የሚያመለክት ነው። በዳዊት ዘመን ይኖሩ የነበሩ አይሁዳውያን ሞት የተፈረደባቸውን ወንጀለኞችን በድንጋይ ይወግሩ ነበር። መዝ 22 ግን የተለየ አፈጻጸምን ይተነብያል “እጆቼንና እግሮቼን ቸነከሩኝ” (ቁ. 16)፤ ይህ ለአይሁዳውያን ጀሮ በጣም እንግዳ ይሆናል፤ ከሮማውያን የበቅላት ሃሳብ ጋር ፍጹም ተስማሚ ነው።

ትንቢት የበቅላቱን ዝርዝር ሁኔታም ያቀርባል። ሕዝቡ ከግብጽ አገር በሚወጡበት ወቅት እግዚአብሔር ለሙሴ የተሰየ መመሪያ ስጥቶት እንደነበረ ታስታውሳለህ። የፋሲካው በግ ሊታረድና ደሙም በበሩ ላይ ሊረጭ ይገባ ነበር። ሥጋውም በተለየ ሁኔታ መዘጋጀት ነበረበት፤ ሙሉ በሙሉ ሊቃጠልም ይገባው ነበር። ምናልባት እግዚአብሔር ይህን መመሪያ የሰጠበት ብዙ ምክንያቶች ይኖሩታል። ሆኖም ከእነዚህ አንዱ ምክንያት ግን በጣም በግልጽ ተቀምጧል። ከአጥንቶቹ አንዱም መሰበር አይገባውም ነበር። ሥጋው የሚቀቀል ቢሆን ኖሮ እያንዳንዱ ቁርጥራጭ ወደ መቀቀያው ማበሮ እንዲገባ ስጥንቱ መሰበር ይኖርበታል። የእሥራኤል የፋሲካ ጠቦት ፍጹም የሆነ የፋሲካ ጠቦት ምሳሌ እንደሆነ መንፈስ ቅዱስ ያውቅ ነበር። ከልደቱ አንድ ሺህ ዓመት በፊት የተነገረው ትንቢት እንደሚቆበል፤ እንደሚወጋና እንደሚያላግጡበት ሆኖም ካጥንቶቹ አንዱም እንደማይሰበር ገልጿል (ኢሳ 52:13-15ና 53:1-12 ከመዝ 34:20 ጋር አነጻጽረው)።

(5). ዮሐ 19:13-37ን እንብብና በማስታወሻ ደብተርህ አሁን ስለተመለከት ናቸው ትንቢቶች ምን እንደምንማር ግለጽ።

ሌሎች ትንቢቶች። እንደዚሁ አጋጣሚዎች ናቸው ሲባል በማይችል መንገድ ፍጹሜ ያገኙ ብዙ ሌሎች ትንቢቶች አሉ። የእሥራኤል እንደ መንግሥት ዳግም ከመወለድ ጋር በዓይኖችን ፊት ሊፈጸሙ የጀመሩትን በርከት ያሉ ትንቢቶችን (ኢሳ 35:1-21 ሕዝ 37፤ ዘካ 8:7-8፤ 10:9) ተመልከት። ከሃዲ ተቺዎች ትንቢት ላይሆን በእርግጥ ታሪካዊ ዘገባዎች ናቸው ለማለት የሞከሯቸው ብዙ ትንቢቶች በትንቢት ዳንኤል መጽሐፍ ተፈጽመዋል። ይህም በመሆኑ ተቺዎቹ አልተሳካላቸውም። ዳንኤል በባቢሎን ምርኮ ዘመን ይኖር እንደነበረ ዘመናዊ ምሐራን አዳዲስ መረጃዎችን ማግኘት ቀጥለዋል። በመሆኑም ዳንኤል ስለወደፊቱ የተቀበለው ራዕይ በእነዚያ ዓመታት የዘገባቸው ናቸው።

③ መጽሐፍ ቅዱስ ታምራዊ የሆነ የሃሳብ አንድነት አለው። 1600 ዓ መታት ገደማ ውበጥ በኖሩ 40 ጸሐፊዎች የተጻፉ ቢሆኑም እንኳ የመጽሐፍ ቅዱስ መጻሕፍት አንድ ጉልህ መሪ ሃሳብን ይዘዋል። ይህም በልጁ በኢየሱስ ክርስቶስ መሥዋዕትነት በኩል የእግዚአብሔር ሰውን መበገጥ ነው። በእግዚአብሔር ቃል አንድ መሠረታዊ የእምነት አሰራር፤ አንድ የሥነ ምግባር መስፈርት፤ አንድ የደንገነት እቅድ እንዲሁም አንድ የዘመናት መለኮታዊ እቅድ አለ። መጻሕፍቱ እርስ በርሳቸው ከመጋጨትና ዋና ሃሳቡን ከመደባለቅ ይልቅ አንዱ ሌላውን በመመላትና ፍጹም በማድረግ በተቀናበረ መንገድ ቀርበዋል። አእምሮን በሚሰብ በስዶጣን የመጨረሻ ውድቀት በሚጠናቀቅ ድራማዊ ሂደት ተከታታይ የሆኑ ድንቅ የትንቢት ፍጻሜዎች በመንገዝ ላይ ናቸው። እንደ አረት ዘሴዋውያንና እንደ ዮሐንስ ወንጌል የመሳሰሉ የተለያዩ የመጽሐፍ ቅዱስ መጻሕፍት በአንድ ታሪክ፤ በአንድ ዋና ሃሳብና በአንድ ሥራ ዙሪያ ይናገራሉ። አራቱ ወንጌሎች በሰ ክርስቶስ ሕይወት ዝርዝር ነገሮችን ይስጡናል፤ እያንዳንዳቸውም በሰ ባሕርዩና በሰ እገልግሎቱ ልዩ ልዩ ገጽታዎች የራሳቸውን ፀዳል (ብርሃን) ይፈነጥቃሉ። ሆኖም በአንድነት ቢቀርቡ የተዋሃዱ ናቸው።

(6). ቀደም ወዳለው ክፍል ሳትመለከት የሚከተሉትን ጥያቄች በማስታወሻ ደብተርህ መልሳቸው።

- ሀ. የእግዚአብሔር ቃል በመንፈስ ቅዱስ ምሪት ለመጻፉ ሦስት መረጃዎችን አቅርብ።
- ለ. ኢየሱስ የብሉይ ኪዳንን ሥልጣን መቀበሉን ያመለክተው እንዴት ነበር?
- ሐ. ፍጹሜ ያገኘ አንድ የመጽሐፍ ቅዱስ ትንቢት ምሳሌ ስጥ።
- መ. አረት ዘፍጥረት አስከ ዮሐንስ ራዕይ የሚዘልቀው የመጽሐፍ ቅዱስ ዓቢይ መሪ ሃሳብ ምንድን ነው?

የእግዚአብሔር ቃል ልዩ መሆን

ዓላማ 3 ለብሉይና ለአዲስ ኪዳን ቀኖና ልዩ መሆን መመዘኛ የሚሆኑ ትንና የእግዚአብሔር ቃል ቀኖናን በሚመለከት የተሰጡትን መግለጫዎች ለይቶ ማወቅ

በሰ እግዚአብሔር ቃል ልዩ መሆን በምንናገርበት ጊዜ መጽሐፍ ቅዱስ በጽሑፍ የቀረበ ሙሉ የእግዚአብሔር መለኮታዊ እውነት መገለጥ ነው ማለታችን ነው። መገለጡን እንዲዘግቡ እግዚአብሔር በርከት ባሉ ሰብዓዊ ጸሐፊዎች እንደተጠቀመ ተመልክተናል። መለኮታዊውን መገለጥ በማጠናቀቅ በኩል ሰለ ፈጀውም ጊዜ ተነጋግረናል። በዚህ ዓይነት መንገድ እንግዲህ ከሁለት አስፈላጊ ጉዳዮች ላይ ይርሰናል። 1) መገለጡ የተጠናቀቀው መቼ ነበር? 2) መለኮታዊው መገለጥ ምንና ምንን ያካተተ ነበር? አሁን እስኪ እነዚህን ጉዳዮች ወደ መመርመር እንሻገር።

የመለኮታዊው መገለጥ መጠናቀቅ

ኢየሱስ ለብሉይ ኪዳን የነበረውን ግምት ተመልክተናል፤ ከብሉይ ኪዳን በሰፊው በመጥቀስ መጽሐፍቱ ተቀባይነት እንዳላቸው አሳይቶአል። ይሁን እንጂ ምድራዊ እገልግሎቱን ለማጠናቀቅ በተቃረከ ጊዜ ለደቀ መዛሙርቱ ሊገልጥላቸው ያለው እጅግ ብዙ እውነት እንዳለ ገልጽላቸዋል።

“የምንግራችሁ ገና ብዙ አለኝ፤ ነገር ግን አሁን ልትሸከሙት እትችሉም። ግን እርሱ የእውነት መንፈስ በመጣ ጊዜ ወደ እውነት ሁሉ ይመራችኋል፤ የሚሰማውን ሁሉ ይናገራል እንጂ ከራሱ አይናገርምና፤ ለእኔ ካለኝ ወስዶ ይነግራችኋልና። ለአብ ያለው ሁሉ የእኔ ነው፤ ስሰዚህ፡- ለእኔ ካለኝ ወስዶ ይነግራችኋል አልሁ” (ዮሐ 16:12-15)።

በዚህ ምንባብ መሠረት ተጨማሪ እውነት በመንፈስ ቅዱስ እንደሚገለጥ እንመለከታለን። ይህ እውነት ወደፊት የሚፈጸሙ ሁኔታዎችን (“የሚመጣውንም”)፣ ምሪትንና መገለጥን (“ለእኔ ካለኝ ወስዶ ይነግራችኋል”) እንዲሁም እግዚአብሔርን ደስ በማለኝት ለመኖር አስፈላጊ የሆነውን (“እርሱ ያከብረኛል”) በተጨማሪም መሠረታዊ የክርስትና አስተምህሮን (“ወደ እውነት ሁሉ ይመራችኋል”) የሚያካትት ይሆናል።

በኢየሱስ መግሰሜ ውስጥ ታላቅ አስፈላጊነት ያላቸው ሁለት ነገሮች ተካትተዋል።

1. ተከታዮቹን ወደ እውነት ሁሉ በመምራት (ቁ.13) መንፈስ ቅዱስ መገለጥን ወደ ፍጻሜ እንደሚያመጣ ተስፋ ሰጥቷል። መንፈስ ቅዱስ የኢየሱስን ትምህርት እንዲረዱና በሥራ ላይ እንዲያውሉት ያስችላቸዋል።
2. ለሰብዓዊ ጸሐፊዎቹ ከመገለጡና በጽሑፍ ከመዘገቡ በፊት ኢየሱስ ስለ አዲስ ኪዳን መገለጥ ተናግሮ ነበር። ዋጋ እንዳላቸው በቅድሚያ አረጋግጦ ነበር ማለት ነው። ዋጋ አላቸው ሲባል ትክክለኛነታቸውና ሥልጣን ያላቸው መሆናቸው የተረጋገጠ ነው ማለት ነው። በዚህ መንገድ የወንጌሎች፣ የሐዋርያት ሥራ፣ የመልዕክቶችና የራዕይ መጽሐፍ ጸሐፊዎች ሥራ በቅድሚያ ተነግሯል፤ ተገልጿል፤ ደግሞም ትክክለኛነቱም ተረጋግጧል።

ጳውሎስን የመሳሰሉ ጸሐፊዎች የጽፉትን ነገር በመገለጥ እንደተቀበሉት አመልክተዋል። በኤፌ3:1-2 ስለ ልምምዱ ሲናገር እሱና ሌሎች ሐዋርያትና ነቢያት ቀደም ብለው ሰላልታዊቱ እውነቶች መለኮታዊ መገለጥ ተናግሯል። ጴጥሮስም መንፈስ ቅዱስ ስለ ገለጠው፣ ምሪት ስለ ሰጠበትና በጽሑፍ እንዲሰፍር ያደረገው ምን ያህል ዋጋ እንዳለው ተገንዝቧል (2ኢጥ 1:20-21)። በ2ኢጥ 3:15-16 በጽሑፍ የሰፈረውን የሐዋርያው ጳውሎስን

የክርስትና ትምህርት በመጥቀስ የእግዚአብሔር ቃል እንደሆነ አመልክቷል።

እ.አ.አ በ64 ወይም በ65 ዓ.ም አብዛኞቹ የወንጌል ጽሑፎችና መልእክቶች ዝግጅታቸው ተጠናቆ በየአብያተ ክርስቲያናቱ ተሰራጭተው ነበር። ከዚያም ቀጥሎ ከ25 ወይም ከ30 ዓመታት በኋላ ሐዋርያው የሐንስ ራዕይን ተቀበለ። ሐዋርያው ይህንን ራዕይ እንዲቀበል ካስቻለው በኋላ መንፈስ ቅዱስ መለኮታዊ መገለጡን ያጠናቀቀ ይመስላል። አሁን የእግዚአብሔር ቃል በለተጠናቀቀ በርሱ ላይ መጨመር ወይም ከእርሱ ላይ መቀነስ አይገባንም። በ1600 ዓመታት ገዳማ እግዚአብሔር በቅድም ተከተል ፈቃዱንና ዓላማውን ገልጿል። ከዚህ በላይ ምንም አይስፈልገንም። እግዚአብሔር ራሱንና ለእኛ ያለውን እቅድ በሚመለከት ማሰት የፈለገውን ሁሉ ብሏል።

ይህ ማለት በጽሑፍ የቀረበውን የእግዚአብሔርን ቃል ያስገኘው ልዩ የመንፈስ ቅዱስ ምሪት ዛሬ እይገኝም ማለት ነው። ያኛው ምሪት በተለይ የተሰጠው የእግዚአብሔርን ቃል ለጽፉት ጸሐፊዎች ነበር። በጽሑፍ የቀረበውን መገለጥ እንድንጨምርበት ሳይሆን ለመግሥቱ መለፋት አስተዋጽኦ እንድናደርግ ከእግዚአብሔር ምሪትን ማግኘት እንችላለን። በእግዚአብሔር ቃል የተሰጠውን ትምህርት ካነበብን፣ ካጠናንና ተግባራዊ ካደረግነው በኋላ በእርግጠኛነት እግዚአብሔር በእውነት ግልጽና ጽኑ በሆነ ሁኔታ ተናግሮናል ማለት እንችላለን። እግዚአብሔር ሊያስተላልፍ የፈለገውን ሙሉ በሙሉ ገልጾታል። ከዚያ በላይ ሲባል የተፈለገ ወይም የታቀደ ነገር የለም።

ዛሬም እግዚአብሔር ለቤተ ክርስቲያን መናገሩን እንደቀጠለ ማስተዋላችን አስፈላጊ ነው። በትንቢት ስጦታ አማካይነት መንፈስ ቅዱስ ለእማኞች የእግዚአብሔርን ሃሳብ መግለጡን ቀጥሏል። ይሁን እንጂ ይህን መሳዩ የትንቢት ቃል ተቀባይነት ያገኝ ዘንድ እማኞችን በማነጽ፣ በመገሰጽና በማጽናናት በኩል ከቃሉ ጋር ሊስማማ ይገባዋል (1ቆሮ 14:3)፤ ለቤተ ክርስቲያን እጠቃላይ መመሪያ ሆኖ በሐዋርያት ዘመን የተሰጠውን መገለጥ የሚተካ ወይም ከእርሱ ጋር የሚቃረን ሊሆን አይገባም።

- (7). ኢየሱስ በእገልግሎቱ እዘውትሮ ከብሉይ ኪዳን ክፍል በመጥቀስ ተቀባይነት እንዳላቸው ማመልከቱን አይተናል። በማስታወሻ ደብተርህ የአዲስ ኪዳንን ክፍል በሚመለከት ለቀረቡት ለሚከተሉት ጥያቄዎች መልስ ሰጥ።

- ሀ. አዲስ ኪዳን እንደ እግዚአብሔር ቃል ክፍል ዋጋ እንዳለው ኢየሱስ በቅድሚያ እንዳመለከተ የሚገልጽልን የትኛው ጥቅስ ነው?
- ለ. ወደ ፊት ለለሚሰጠው መገለጥ ኢየሱስ የተናገረው ተጨማሪ እውነት ምንድን ነው?

ሐ. ጽፈዋቸው የነበሩት ጽሑፎች መለኮታዊ መገለጦች እንደነበሩ ሐዋርያት ራሳቸው እንደተገነዘቡ የሚገልጹትን ሁለት ጥቅሶች ጻፍ።

(8). በጽሑፍ የቀረበው የእግዚአብሔር መገለጥ ማለትም መጽሐፍ ቅዱስ መሆኑ የእግዚአብሔር መገለጥ መሆኑን ማወቃችን ለእኛ እስፈላጊ የሆነው ስምንድን ነው? ለዚህ ጥያቄ የምትሰጠውን መልስ በማሰታወቅ ደብተርህ ጻፈው?

የእግዚአብሔር ቃል ቀኖና

የመጨረሻው የእግዚአብሔር ቃል መገለጥ ከተሰጠ ሁለት ሺህ ዓመታት ገደማ ሆኖአል። ይህም የተጠቃለሰው መገለጥ በብሉይ ኪዳን በመጀመሪያ የተገለጠውን የእግዚአብሔርን የመዋጀት እቅድ እንዲሁም በእዲስ ኪዳን እግዚአብሔር ሰሰው ያቀረበውን የመጨረሻ ግብዣ ያካትታል።

“እነዚህ ሰጽሑፍ የቀረቡት በርካታ የእውነት መገለጦች ተሰባስበው እንደ መጽሐፍ የሆኑት እንዴት ነው? ይህስ ሥራ የተከናወነው መቼ ነበር? መጽሐፍ ቅዱስን የማቀናበሩን ኃላፊነት የወሰደው ድርጅት፣ ማዕከል ወይም ግለሰቦች እነማን ናቸው ብለህ ትጠይቅ ይሆናል። እነዚህን ጥያቄዎች እሁን እንመሰክራለን።

የብሉይ ኪዳን መጽሐፍት አሰባሰብ

የብሉይ ኪዳንን 39 መጽሐፍት ቀኖናዊ ብለን እንጠራቸዋለን። ቀኖና የሚለው ቃል “ካናን” ከሚለው የግሪክ ቃል የተገኘ ሲሆን መሠረታዊ ትርጉሙም “ሸምበቆ ወይም ዘንግ” ማለት ነው። ከጥቂት ጊዜ በኋላ የዚሁ ቃል ትርጉም “የመሰከሪያ ዘንግ” ማለትም መሰረት የሚል ሆነ። ከእግዚአብሔር ቃል ጋር በተያያዘ መልኩ ቀኖና የሚያመለክተው ስተወሰኑ መመዘኛዎች መሠረት ተመዝነው በእግዚአብሔር ምሪት የተገኙ መገለጦች ለመሆናቸው የሚፈሰግባቸውን ማረጋገጫዎች በመሉሉ ለሚልተው የተገኙትን መጽሐፍት ነው።

በእጭሩ ለመከለስ ያህል የመጀመሪያው የእግዚአብሔር መገለጥ በጽሑፍ የተዘገመው በ1450 ዓመተ ዓሰም ገደማ በሙሴ ነበር። የመጨረሻው የብሉይ ኪዳን መገለጥ በጽሑፍ የሰፈረው በእምስተኛው መቶ ዓመተ ዓ ለም ማብቂያ እካባቢ ነበር። ሙሴ የሕግ መጽሐፍት በመባል የሚታወቁትን የመጀመሪያዎቹን እምስት የብሉይ ኪዳን መጽሐፍት እንደጻፈ ይታወቃል። በዕብራይስጥ ቅዱሳት መጽሐፍት ከሕገ መጽሐፍት ቀጥሎ የሚገኙት ያሲያት መጽሐፍት ናቸው። እነዚህ የሲያት አገልግሎት ላላቸው ሰዎች የተሰጡ መገለጦችን የያዙ መጽሐፍትን ያካትታል። ጽሑፎች በመባል የሚታወቁት ሰባተኛው የመጽሐፍት ክፍል ሦስት ምድቦችን ይዟል።

1. በዓላትን ለመሰሰሉ የተለዩ ወቅቶች የተጻፉ መጽሐፍት (ለምሳሌ መጽሐፈ እስቴር የተጻፈው ፉር በተባለ በዓል እንዲነሱበ ነበር)።
2. የግጥም መጽሐፍት (መዝሙራት፣ መጽሐፈ ምሳሌና መጽሐፈ ኢዮብ)።
3. ትንቢታዊ ያልሆኑ ታሪካዊ መጽሐፍት (ትንቢተ ዳንኤል፣ መጽሐፈ ዕዝራ፣ መጽሐፈ ነሀምያና የትንቢት እግልግሎት ባልነበራቸው ሰዎች የተጻፉት የዜና መዋዕል መጽሐፍት፣ ሆኖም ዳንኤል የትንቢትን ስጦታ የተለማመደ ነበር)። በዕብራይስጥ ቅዱሳት መጽሐፍት ብሉይ ኪዳን በመባል የሚታወቁት እነዚያው 39 መጽሐፍት ናቸው።

ከእይሁዳውያን ታሪክ ዘጋቢ ከጆሴፈስ (95ዓ.ዓ) የምናገኘው መረጃ የብሉይ ኪዳን መጽሐፍት በእንደነት የተሰባሰቡት በእዝራና ከክርስቶስ ልደት በፊት በእምስተኛው ክፍለ ዘመን በነበሩ ሰታላቂ ምክራብ እባላት እንደነበረ ያመለክታል። ቀደም ብለን በጠቀስናቸው በሦስቱ የመጽሐፍት ምድብ ማለትም በሕግ በነዚያትና በጽሑፎች የተካተቱት ሰላሳ ዘጠኙ መጽሐፍት ስመለኮታዊ ምሪት የተጻፉ መሆናቸውና ለእምነትና ሰነድ ብቸኛ መመሪያ መሆናቸው በእግዚአብሔር ሕዝብ ዘንድ ተቀባይነት ነበራቸው። ከ70 እስከ 100 ዓ.ም በነበረው ዘመን በጆሚና ፓሰሰታይን ምድር በነበረው ትምህርት ቤት ይካሄዱ የነበሩት ትምህርታዊ ወይይቶች ዘገባ ብሉይ ኪዳን ብለን የምንጠራቸው የ39ኙ መጽሐፍት ቀኖና እንደነበሩ እውቅና ይሰጣል።

የእዲስ ኪዳን መጽሐፍት መሰባሰብ

ክርስቶስ ከመወለዱ በፊት በነበሩት የመጨረሻዎቹ ሁለት መቶ ዓመታት እስራኤል በባዕድ መንግሥታት እጅ እስከፈ ጭቆናና ሰደት ደርሶባት ነበር። ሰዎችም “እግዚአብሔር ለምን ጣልቃ እይገባም? ፍትሕ ሊደረግ የሚችልበት ምንም ተሰፋ የለም?” በማለት እየተደነቁ ይጠይቁ ነበር።

ለእነዚህ በጉጉት ለተጠየቁ ጥያቄዎች ምላሽ ለመስጠት የታቀዱ የሚመስሉ አቡ ቀላምሲስ (ዓለምን የሚያናውጡ የመዓት ወይም የፍርድ ትንቢቶች ጋር የተያያዙ) ብለን የምንጠራቸው የሥነ-ጽሑፍ ሰብሰቦች ብቅ አሉ። በጉጉት የመጽሐፍ ቅዱስ ሰዎች እንደተጻፉ የሚነገርላቸው እነዚህ ልዩ ልዩ መጽሐፍት ፅኑ ፍርድ በመፍረፍ እግዚአብሔር በታሪክ ውስጥ ጣልቃ እንደሚገባና ክፉዎችን እንደሚቀጣ ለጻድቃንም ብድራታቸውን እንደሚከፍል ይናገሩ ነበር። እነዚህን መሳየቹ ሥነ ጽሑፎች እንዳንድ ታሪካዊ እስፈላጊነት ቢኖራቸውም በእይሁድ ዘንድ ይሁን በጥንታዊቷ ቤተ ክርስቲያን ከእግዚአብሔር ቃል ጋር በኩል ደረጃ በፍጹም እውቅና ተሰጥቷቸው እያውቅም። ለእነዚህ ዓይነቶቹ ሥነ ጽሑፎች እንደ ምሳሌ ሊወሰዱ የሚችሉት “አዋልድ” በመባል የሚታወቁት የጽሑፍ ሰብሰቦች ናቸው።

ይህ በዚህ ሁኔታ እንዳለ ኢየሱስ ለማገልገል፣ ለመሞት፣ ከሙታን ተለይቶ ለመነሳትና ወደ እብ ተመልሶ ለማረጋ መጣ። በጋጢኦት ጨስማ ለሚኖሩ ሰዎች ተስፋና ብርሃንን ሊያመጣላቸው መጣ። ይሁን እንጂ ክፉዎችን አልቀጣም ለጸድቃንም ብድራትን አልሰጠም። ይልቁንም እሱ ቤተ ክርስቲያንን መሠረተ እማኞችም በማንኛውም ሥፍራ ወንጌልን እንዲሰብኩ ጥያቄ አቀረበላቸው። በተለይም ተከታዮቹ እርሱ የተናገረውን ሁሉ እንዲሰብኩ (ማቴ 28:20) ነገራቸው። መቼም እርሱ ስለተናገረው እንዳንድ ይጽሉና ዘገባ ማስፈለጉ ግልጽ ነው።

የጥንቲቱ ቤተ ክርስቲያን በቁጥር እያደገችና በመልክአ ምድር ይዘታዋም እየሰፋች ስትሄድ እማኞች በወንጌል ስብከት አገልግሎት እማካኝነት በመንፈሳዊ ሕይወታቸው እደጉ። ይህ አግልግሎት በኢየሱስ ምድራዊ አገልግሎት ዘመን ከእርሱ ጋር ይመላለሱ በነበሩት ሰዎች ተጀመረ። እማኞች በመፈሳዊ ሕይወታቸው ሲያድጉ፣ የእግዚአብሔርን ጸጋ ከሰለታዊ ኑሮአቸው ጋር ማዛመድን፣ በሕሳዊ ልዩነቶችን፣ የሕብረተሰብ ጥያቄን እንዲሁም የስህተት ትምህርቶችን በሚመለከት ተግባራዊ እስራርን የሚያገናዝቡ ጥያቄዎች መነሳት ጀመሩ። በእብያተ ክርስቲያናት የሚሰራው ትምህርታዊ ደብዳቤዎችን (መልእክቶች የተባሉትን) በመጻፍ ሐዋርያዊ መሪዎች ስጥያቄው ምላሽ ሰጡ። እነዚህ ጽሑፎች በመንፈስ ቅዱስ እነሳሽነት መጻፋቸውና የተቀደሰው የእግዚአብሔር ቃል ክፍል በመሆን ተቀባይነት ማግኘታቸው ግልጽ ነው (2ኤፕ 3:15-16)። ሐዋርያትና የመጀመሪያው ትውልድ እማኞች መሪዎች እያረጁ ሲመጡ መንፈስ ቅዱስ የክርስቶስን የሕይወት ታሪክ እንዲዘግቡ እንዳንድ ጸሐፊዎችን እነቃቃቸው (2ኤፕ 1:12-15)። እነዚህ የተመዘገቡ ወንጌላት ማቴዎስ፣ ማርቆስ፣ ሉቃስና ዮሐንስ ናቸው።

ቤተ ክርስቲያን በመንፈስ እያደገች በሄደችበት በዚያው ወቅት ውሸተኛ 'ወንድሞች'፣ ውሸተኛ 'ሐዋርያት' እንዲሁም 'የክርስቶስ ተቃዋሚዎች' ራሳቸውንና ትምህርታቸውን ስቤተክርስቲያን ያቀርቡ እንደነበረ ማስታወስ ይገባናል (2ቆሮ 11:12-15፣ ገላ 1:6-9፣ 3:1፣ ቆላ 2፣ 1ጢሞ 4:1-3፣ 2ተሰ 2፣ 2ኤፕ 2፣ 1ዮሐ 2:18-19 እና የይሁዳን መልእክት እንብብ)። የእግዚአብሔር ቃል በተሰራው መጠን ልዩ ልዩ የተለዩ ዓይነት ጽሑፎችም እንደዚያው ይሰራው ነበር። ስለሆነም በጊዜ ብዛት ቤተክርስቲያን በመለኮታዊ ምሪት የተጻፉትን ቅዱሳት መጻሕፍት ለይታ የምታውቅበትን ስልት በመቀየስ በቤተ ክርስቲያን ተገቢ ቦታቸውን እንዲያገኙ ማድረግ ጀመረች። በእርግጥም ይህ እርምጃ የእግዚአብሔርን ቃል ክሌሎች ጽሑፎች ሁሉ የተለየ እንዲሆን አደረገው።

ለእዲስ ኪዳን የእግዚአብሔር ቃል መመሪያው ወይም ቀኖናው ይህ ነበር።

①. በእንደ ሐዋርያ ወይም እርሱ ድጋፍ በሰጠው ሰው ሊጻፍ ይገባዋል።

- ②. በመለኮታዊ ምሪት መጻፋቸው እስኪታወቅ ድረስ ይዘታቸው መንፈሳዊ ባሕርይ ሊኖረው ይገባል።
- ③. በመለኮታዊ ምሪት መጻፉ በዓለም አቀፍ ደረጃ በቤተክርስቲያን ተቀባይነት ሊኖረው ይገባል።

በጣም ቀደም ባለው የቤተ ክርስቲያን የሕልውናዋ ዘመን 27ቱ የእዲስ ኪዳን መጻሕፍት በእነዚህ መመዘኛዎች ተመዝገው በእግዚአብሔር ምሪት መጻፋቸው ይፋ ባልሆነ መንገድ ተደንግጎ ነበር። እሁን በእዲስ ኪዳን የተካተቱት 27ቱ መጻሕፍት የእዲስ ኪዳን የእግዚአብሔር ቃል ቀኖና እንደሆኑ ይፋ የሆነው በ397 ዓ.ም (እ.ኤ.አ) በካርቴጅ ጉባኤ ወቅት ነበር። ስለሆነም የቤተ ክርስቲያን ጉባኤ ቆይቶ ያረጋገጠው ቀድሞውንም በመንፈስ ቅዱስ ለሚመሩት እማኞች ግልጽ የሆነውን ነገር ነበር።

- (9). የብሉይና የእዲስ ኪዳን የእግዚአብሔር ቃል ክፍሎች ቀኖናዊ እንደ ሆኑ ያረጋገጠውን እካልና የተረጋገጡበትን ጊዜ ግለጽ።
 ሀ. ብሉይ ኪዳን፡ ለ. እዲስ ኪዳን፡

- (10). ጥንታዊ የቤተክርስቲያን ጽሑፎች በእዲስ ኪዳን ቀኖና እንዲካተቱ የተመረጡበትን ሦስት መመዘኛዎች በራስህ አገላለጽ ዘርዝራቸው።

የጥንታዊ ጽሑፎች ተአማኒነት

የእግዚአብሔርን መገለጥ የመዘገቡ ጸሐፊዎች መጻሕፍቱን በጻፉ ጊዜ የተሰጣቸው የመንፈስ ቅዱስ ልዩ ምሪት፣ ከበኩረ ጽሑፎቹ (ቅጅ ያልሆኑት የመጀመሪያዎቹ ጽሑፎቹ) ጋር በተያያዘ መልኩ ብቻ ነው። በሌላ እነጋገር የቅጂዎቹን አጻጻፍ የሚመለከት አይደለም። እነዚያ በኩረ ጽሑፎች በዛሬው ጊዜ እንዳቸውም እንኳ የሉም። ይሁን እንጂ እጅግ በጣም ጥሩ የሆኑ የእነዚህ ሠነዶች ብዙ ቅጂዎች አሉ። በእነዚህ ቅጂዎች መካከል እጅግ ትንሽ የሆኑ እንዳንድ ልዩነቶች ስላሉ እያንዳንዱ ቅጂ በእግዚአብሔር ምሪት ተጽፏል ብለን በትክክል መናገር እንችልም።

ይሁን እንጂ ቅጂ እያዘጋጁ የእግዚአብሔርን ቃል በማስተላለፍም ጉዳይ ቢሆን ከፍ ያለ የእግዚአብሔር ጥበቃና እንክብካቤ እንዳለ መረጃዎችን እናገኛለን። ባለፉት ብዙ ትውልዶች ትክክለኛው ሠነድ ባይበላሽ ተጠብቆ መቆየቱ በራሱ በእርግጥ የእግዚአብሔርን ችሮታ የሚያሳይ ታምራት ነው። 'በእንዱ ቅጂና በሌላው ቅጂ መካከል ጥቃቅን ልዩነቶች እስካሉን ድረስ ሠነዱ ራሱ ምን ያህል ትክክለኛ ነው?' ብለህ ትጠይቅ ይሆናል። ይህንን ጥያቄ በግልጽነትና በከፍተኛ መተማመን መመለስ እንችላለን። 'ፍጹም እስተማማኝ ነው፤ እነዚህን የመሳሰሉት ልዩነቶች ከመሠረታዊ ክርስትና እምነቶች ወይም ትምህርቶች በእንዳቸውም ሳይ ለውጥ እያመጡም ደግሞም ስለእግዚአብሔር መገለጥ ያለን መረዳት በምንም መንገድ አይለውጡም'።

ይህ የሆነበት ምክንያት ብዙ ባለሙያዎች ጥንታዊዎቹን ጽሑፎች እርስ በርሳቸውና ከሌሎችም እስተማማኝ ሠነዶች ጋር በማነጻጸር ብዙ ዘመናትን ስላሳሰፉ ነው። በጣም ሰፊ የሆነ የምርምር ሥራ አከናውነዋል። በቅርብ ጊዜ በሙት ባሕር እጠገብ የመጽሐፍ ቅዱስ ሠነድ ጥንታዊ ቅጂዎች መገኘት ለዚህ ሥራ ታላቅ እስተዋጽኦ አድርጓል።

የዚህ ሁሉ ምሁራን ምርምር ውጤት በፍጹም እስተማማኝ ሠነድ እንዳለን ያረጋግጣልናል። አሁን ያሉን የዕብራይስጥና የግሪክ ሠነዶች ከመጀመሪያዎቹ ሠነዶች ጋር አንድ ዓይነት ወይም ተመሳሳይ አንድ ሆኑና በብሉይና በእዲስ ኪዳናት የተጠቀሱት እስፈላጊ መሠረታዊ ትምህርቶች በሙሉ ምንም እንዳልተፋሰሱ ያመለክታሉ። ለሰው የሰጠው መገለጥ በጽሑፍ እንዲሰፍር ምሪት የሰጠው እግዚአብሔር ባሰፉት ብዙ ትውልዶች ሳይበላሽ እንዲጠበቅም እድርጓል። መጽሐፍ ቅዱሳችን የእግዚአብሔር ቃል እንደሆነ መተማመን ሊኖረን ይችላል!

መለኮታዊ መገለጥን ለመቀበል ልዩ የመንፈስ ቅዱስ ምሪት እንደሚያስፈልግ መጽሐፍ ቅዱስ ቢያመለክትም (2ኤፕ 1:20-21) ይህንኑ ዓይነት ምሪት የእግዚአብሔርን ቃል ለሚተረጉሙ ለሚያስተላልፉና ቅጂዎችንም ለሚያዘጋጁ ሊሰጥ እንደሚችል መጽሐፍ ቅዱስን መሠረት አድርገን መናገር እንችልም። ይህ ሲባል የመጽሐፍ ቅዱስ ትርጉሞች እስተማማኝ አይደሉም ለማለት እይደለም። እንዲያውም ዛሬ ያሉትም ሆኑ በታሪክ የነበሩት አብዛኞቹ ትርጉሞች ጥብቅ የሆነ የምሐራን ትኩረት ያረፉባቸው እንደነበሩ እናውቃለን። አብዛኞቹ በእስደናቂ ሁኔታ ከፍተኛ ጥራት የሚታይባቸው ናቸው።

(11). ስተማርነው ትምህርት መሠረት የእግዚአብሔርን ቃል ቀኖና በሚመለከት ከሚከተሉት መግለጫዎቹ የትኞቹ እውነት ናቸው?

- ሀ. የመጀመሪያዎቹ ጽሑፎች አሁን ስለሌሉን ቀኖናው በእግዚአብሔር መንፈስ ምሪት የተጻፈ የእግዚአብሔር ቃል ነው ለማለት እንችልም።
- ለ. “የእግዚአብሔር ቃል ቀኖና” የሚለው አገላለጽ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ያሉት መጽሐፍት በሙሉ እያንዳንዳቸው በመለኮታዊ ምሪት ተጽፈዋል የሚለውን መመዘኛ እንደሚያሟሉ ያመለክታል።
- ሐ. እግዚአብሔር ጽሑፎቹ በእርሱ ምሪት እንዲጻፉ ብቻ ሳይሆን በዘመናት ሁሉ እንዳይበላሹ ስለጠበቀው በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ያሉትን ትምህርቶች በመተማመን ልንቀበላቸው እንችላለን።
- መ. እግዚአብሔር ስልዩ ዓይነት ሁኔታ የመራቸው የእግዚአብሔርን ቃል የጻፉትን ብቻ ሳይሆን በጽሑፍ የተዘገበውንና ወደ ልዩ ልዩ ቋንቋዎች የተረጎሙትንም ጭምር ነው።
- ሠ. እዋልድን የመሳሰሉ እንዳንድ የእገብ ቀለምሲስ ጽሑፎች በብሉይ ኪዳን ቀኖና ውስጥ ተጨምረዋል።
- ረ. የአኛ ብሉይ ኪዳን ከዕብራይስጥ መጽሐፍ ቅዱስ ጋር ተመሳሳይ ነው።

በ. የብሉይ ኪዳን ቀኖና 39 መጻሕፍት ያሉት ሲሆን የአዲስ ኪዳን ቀኖና ደግሞ 27 መጻሕፍት አሉት።

የእግዚአብሔር ቃል አፈታት

ዓላማ 4 የእግዚአብሔርን ቃል የመተንተንና የማብራራትን ትክክለኛ ስልት መግለጽ

የእግዚአብሔርን ቃል በምታነብበት ወቅት ምናልባት እንዳንድ የተሰዩ ጥቅሶች ወይም ክፍሎች የእግዚአብሔርን እስራር ወይም ዓላማዎቹን በግልጽ የሚያስተምሩ እንደማይመስሉ አስተውሰህ ይሆናል። እነዚሁ ጥቅሶች ወይም ክፍሎች እግዚአብሔር ከሰው የሚጠብቀውንም የማይገልጹ ይመስላሉ። ምናልባት የእግዚአብሔርን ስም ጭራሹን ማግኘት አትችል ይሆናል። ለምሳሌ መጽሐፈ መክብብ ምን ዋጋ እንዳለውና በእግዚአብሔር ቃል ውስጥም ለምን እንደተካተተ ብዙውን ጊዜ አደነቅ ይሆናል። በእርሱ ውስጥ የተነገሩት አብዛኞቹ ከተቀሩት የእግዚአብሔር ቃል ትምህርቶች ጋር በቀጥታ የሚቃረኑ ይመስላሉ። ይህንን መጽሐፍ በምናነብበት ጊዜ “ሁሉም ከንቱ ነው” የሚለው መሪ ሃሳብ እንደ ድር መጽሐፉ ውስጥ ተጎንጎኗል።

ወደ እነዚህ የተሰዩ ጥቅሶች ወይም ክፍሎች በምንመጣበት ጊዜ በትክክል ማብራራት እንችል ዘንድ በጥንቃቄ ልንተነትናቸው ይገባናል። ከእነዚህ ጥቅሶች በፊትና በኋላ ያሰውን ማንበብ ያስፈልገናል። መጽሐፈ መክብብንም በሚመለከት እነዚህን አባባሎች ከተቀረው የመጽሐፉ ክፍል ወይም ከመላው መጽሐፍ ቅዱስ ልንጥለውና ስብቻው የሕይወታችን መሠረት አድርገን ልንጠቀምበት አይገባንም። “ከንቱነት” ምን ማለት እንደሆነ እንረዳ ዘንድ መጽሐፈ መክብብን ከዳር አስከዳር ልናነበው ይገባናል። ወደዚህ መጽሐፍ የመጨረሻ ምዕራፍ በምንመጣበት ጊዜ የመላው መጽሐፉ መልእክት ግልጽ ይሆናል። እሐፈው በጣም ግልጽ በሆነ መንገድ ሕይወት ከእግዚአብሔር እስከተሰየ ድረስ በእርግጥም ጥቅም የሌለውና ከንቱነትም ነው። ከልምድ ያገኘውን ትምህርት ጠቃሚ ምክር አድርጎ ሲያስተላልፍልን ፈልጎልን።

“... በጉብዝናህ ወራት ፈጣሪህን አስብ ... ይህ የሰው ሁለንተናው ነውና እግዚአብሔርን ፍራ ትዕዛዙንም ጠብቅ። እግዚአብሔር ሥራን ሁሉ የተሰወረውንም ነገር ሁሉ መልካምም ቢሆን ክፉም ቢሆን ወደ ፍርድ ያመጣዋልና” (ምዕ 12:1፣ 13-14)

ይህ ምሳሌ አንድ ዋጋ ያለው ትምህርት ያለተምረናል። የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሎች ሁሉ በመላው የመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት ብርሃን አንጸር ሊተነተኑና ሊተረጎሙ ይገባቸዋል። ይህንን መመሪያ ብንማርና ሥራ ላይ ብናውለው የክርስትና ሕይወታችንን ጤናማ በሆነ መሠረት ላይ እንገባለን። ሕይወታችንና ተግባራችንን በእንደ የተገነጠለ ጥቅስ ወይም

ምንብብ ላይ ለመመሥረት ልንደፍር እይባብንም። ይህንን መመሪያ የማንከተል ከሆነ ግን የከፋ ችግር ላይ እንወድቃለን።

እግዚአብሔር የቃሉን ትምህርት እንድንረዳ ይረዳናል። ቅዱስ መንፈስ የእግዚአብሔርን ቃል ለጸፉት ምሪት መስጠት ብቻ ሳይሆን ቃሉን ለሚያነቡትም አብርሃን ይሰጣል። ይህም ማለት መንፈስ ቅዱስ እማኙ የሚያነበውን ይረዳ ዘንድ እእምሮውን ብሩህ ያደርግለታል። ጋጢእት እእምሮን ያጨለመ በመሆኑ ያለ መንፈስ ቅዱስ እርዳታ ማንም የእግዚአብሔርን ቃል እንደሚገባ ሊረዳ እይቸልም። መንፈስ ቅዱስ በእኛ ውበጥ በሚያደርሱት ጊዜ በእግዚአብሔር ቃል ውስጥ የሚገኙትን እውነቶችን ግልጽ ያደርግልናል፤ በትክክል እንድንተረጉመውም ይረዳናል (ሮሜ 1:21፤ ኤፌ 1:18፤ 4:18፤ 1ቆሮ 2:6-16 እንዲሁም 1ዮሐ 2:20፤ 27ን ተመልከት)።

በሌላም መጽሐፍ ቅዱስ ለሰዎች የተሰጠ የእግዚአብሔር መገለጥ ነው። በውስጡ የተዘገቡት እንዳንድ አባባሎች እርስ በርሳቸው የሚቃረኑ ቢመስሉም ከመላው መጽሐፍ ወይም ከመጽሐፍ ቅዱስ ብርሃን አንጻር የሚተረጎሙ ከሆኑ ትርጉሙ ግልጽ ይሆናል። ከዚህም በላይ የእግዚአብሔርን ቃል በትክክል እንድንተረጎምና እግዚአብሔርም እንድንማር የሚፈልግብንን ትምህርቶች እንድንረዳ መንፈስ ቅዱስ እእምሮአችንን ብሩህ ያደረገዋል።

(12) መግለጫውን እጠናቅ። እያንዳንዱ የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ሁሉ ከ... ትምህርት ብርሃን አንጻር ሊተነተኑና ሊተረጎሙ ይገባቸዋል።

የእግዚአብሔር ቃል ሥልጣን

ዓላማ 5 የእግዚአብሔር ቃል በሕይወታችን ሊኖረው የሚገባውን የሥልጣን ሥፍራ መገለጽ

መጽሐፍ ቅዱስን በምናጠናበት ጊዜ ወሳኝ ጥያቄዎች ይነሳሉ። ሕይወታችንና ፈቃዳችንን በተመለከተ ልናገኘው የምንችለው ምን እስፋላለን ነገር እለን? የእግዚአብሔር ቃል ከመጀመሪያ እስከ መጨረሻ እግዚአብሔር በዚህ እኳያ የሚሰማውን ሰሜት የሚገልጹ ናቸው። እምነትንና እኗርን በሚመለከት የመጨረሻው ባለሥልጣን እንደሆነ እንማራለን (2ጢሞ 3:16-17)

ቀደም ብሎ ከሰዎች ጋር ባደረገው ግንኙነት እግዚአብሔር ፈቃዱንና ዓላማውን ገልጿል። ሕግጋቱን እንዲያውቁና ያወቁትንም ተግባራዊ እንዲያደርጉ እንደሚጠበቅባቸው ሕዝቡ እንዲያውቁም አድርጓል። “እኔ የማዝገብን ነገር ሁሉ ታደርገው ዘንድ ጠብቁ፤ ምንም በእርሱ ላይ እትጨምር፤ ከርሱም ምንም አታጉድል” (ዘፃ 12:32)። ሁሉን ተረድተው ይታዘዙ እንደሆነ ለማየት እንደሚፈትናቸው እንኳ ተናግሮአል (ዘፃ 13:3)።

እንድንገባ ወይም የሕልም ተርጓሚ ወደ እካባቢያችሁ ቢመጣና ታምራትን ቢያደርግ ወይም በተለየ ሁኔታ አንድን ቃል ኪዳን ቢፈጽምስ? ይህ እውነተኛ ነቢይ መሆኑን ያረጋግጣል? የሚናገረው እግዚአብሔር በቃሉ ከገለጸው ጋር የሚሰማማ ካልሆነ በስተቀር ነቢይ መሆኑን አያረጋግጥም (ዘፃ 13:1-3 ተመልከት)።

ይህ መመሪያ በእግዚአብሔር ቃል ከዳር አለከዳር የተደጋገመ ነው። የሚያስገርሙና እንደ መዝናኛ ለታይታ የሚቀርቡ ድንቆች፣ ምልክቶችና ታምራቶች ወይም ከእግዚአብሔር ቃል እውነት ፈቀቅ በሚያደርጉ በማናቸውም ጉዳይ የትኩረት አቅጣጫችን እንዲወሰድ መፍቀድ የለብንም።

ከኢየሱስ ጋር ያለንን ግንኙነት መቀጠል የምንችልበት መንገድ እንደ ቃሉ በመኖር ነው። “ትዕዛዜን ብትጠብቁ በፍቅሬ ትኖራላችሁ” (ዮሐ 15:10)። ለክርስቶስ ያለንን ፍቅር ለተገለጠው የእርሱ ፈቃድ በመታዘዝ ማሳየት እንችላለን። “እኔ ያዘዝኋችሁን ሁሉ ብታደርጉ እናንተ ወዳጆቼ ናችሁ” (ዮሐ 15:14)።

የእግዚአብሔር ቃል እውነት ነው (ዮሐ 17:17)። ለሌላም እኛም ለግልና በቤተ ክርስቲያን ላለን ማሕበራዊ ሕይወት ከፍተኛው ባለሥልጣን ልናደርገው ይገባናል። በብዙ የቤተ ክርስቲያን ሕገዎች ውስጥ ምላክቱን ከመድረኩ መካከል እናደርገዋለን፤ ምክንያቱም የእግዚአብሔር ቃል የሚሰበከው ከዚያ ለሌላ ነው። ይህ መዝሙረኛው ዳዊት የተናገረው ምሳሌ ነው። “... ሰለ እውነትህ ሰምህንም እመሰግናለሁ፤ በሁሉ ላይ ቅዱስ ሰምህን ከፍ ከፍ እድርገሃልና” (መዝ 138:2)።

የእግዚአብሔር ቃል በማንኛውም የህይወታችን አቅጣጫ ቅድሚያ ይኖረዋል። የሚያስተምረውንም ትምህርት ቤተሰቦቻችን ወይም ወዳጆቻችን ከሚነግሩን በላይ ከፍ እድርገን ልንይዘው ይገባናል። ለሚያስተላልፋቸው ማሰጠንቀቂያዎችና መመሪያዎች ትኩረታችንን ልንሰጥ ይገባናል፤ ለሜቶቻችንም እርሱ ሊገዛቸው ይገባል።

ታዲያ በየቤተ ክርስቲያኖቻችን ጤናማ የመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት የመኖሩ ጉዳይ ምን ያህል እጅግ አስፋላለን ነው? በእማኙ ልብ ውስጥ ሥርዓታዊ የእግዚአብሔር ቃል ጥናት ፍቅር እንዲቀሰቀስ ማደፋፈር አለብን። ሰዎች ወደ እግዚአብሔር ቤት በሕብረት የሚመጡት ሥነ ሥርዓት ለመፈጸም ወይም ለዎችን ለመፈልግ ሳይሆን የእግዚአብሔር ቃል ፍቅር ለላላቸው መሆን አለብን።

“ሣሩ ይደርቃል አበባውም ይረገፋል፤ የአምላካችን ቃል ግን ለዘለዓለም ጸንታ ትኖራለች።” (ኢሳ 40:8)

(13) በዚህ ክፍል የተማርከውን መሠረት በማድረግ በማስታወሻ ደብተርህ የእግዚአብሔር ቃል በሕይወታችን ሊኖረው ለሚገባው ሥልጣን ግለጽ።

የመከራ ፈተና

ማዛምድ

1. ከዚህ ቀጥሎ ከተራ ቁጥር 1-7 ያሉትን ቃላት ከሀ-ሰ ከቀረቡት መግለጫ ጋር አዛምድ።

1. የአቡ ቀለም ሲስ ጽሑፎች	5. በእግዚአብሔር መንፈስ መመራት
2. በኩራ ጽሁፎች	6. አብርሃት
3. አፍአዊ ትውፊቶች (ልምዶች)	7. መገለጥ
4. ቀኖና	

ሀ. በጽሑፍ ያልተዘገቡ ታሪኮችን ከአንድ ትውልድ ወደሚቀጥሰው ትውልድ ማስተላለፍ።

ለ. መንፈስ ቅዱስ የእግዚአብሔርን ቃል እንድንረዳ ሲረዳን የሚሆነው ነገር ሐ. የእግዚአብሔር ቃል የመጀመሪያዎቹ ሠነዶች።

መ. የመጽሐፍ ቅዱስ መጻሕፍትን የጻፉትን ሰብዓዊ ጸሐፊዎች በመምራት በኩል መንፈስ ቅዱስ ያከናውነው ልዩ ሥራ።

ሠ. ሰሌላ መንገድ ሊገለጽ የማይችለው እግዚአብሔር ስለራሱና ስለተግባሩ የገለጸበት መንገድ።

ረ. ዓለምን የሚያናወጡ ኃይላች ከንወኖችን በመተንበይ የታወቁ ጽሑፎች

ሰ. የትኞቹ መጻሕፍት በመለኮታዊ ምሪት እንደተጻፉ ለመወሰን የወጣ መመዘኛ ስልት።

እውነት ወይም ሐሰት። እውነት ከሆኑት መግለጫዎች አንፃር "አ" ሐሰት ከሆኑ መግለጫዎች አንፃር ደግሞ "ሐ" ብለው ጻፉ።

2. እምነትንና አኗኗርን በሚመለከት የመጨረሻዋ ባለሥልጣን ቤተ ክርስቲያን ናት።

3. የእግዚአብሔርን ቃል እውነት ለመረዳት የተጻፈውን ቃል በመላው መጽሐፍ ቅዱስ አስተምህሮ ብርሃን በጥንቃቄ ልንተነትነውና ልንተረጎመው ይገባናል።

4. በእግዚአብሔር ምሪት የተጻፈው የእግዚአብሔር ቃል በኩራ ጽሁፎች ቅጂዎችን ትርጉሞችንና የተለያዩ እትሞችን ያጠቃልላል።

5. እግዚአብሔር ትክክለኛውን ቅጂ ለብዙ ትውልዶች እንደጠበቀው የሚገልጹ መረጃዎችን ስላየን መጽሐፍ ቅዱሳችን በአስተማማኝ ሁኔታ በእግዚአብሔር መንፈስ ምሪት የተጻፈ ለመሆኑ እርግጠኞች ነን።

6. በእግዚአብሔር ቃል ቀኖና ውስጥ ተቀባይነት ያገኙ መጻሕፍት ሁሉ በጽሑፍ የተገለጸ ሙሉ የእግዚአብሔር መገለጥ እንዳላቸው ይታወቃል።

የጥናት ማጠናከሪያ ጥያቄዎች መልስ

7. ሀ. ዮሐ 16:12-15

ለ. ትንቢታዊ ምሪት፣ ቃሉን መረዳትና ተጨማሪ አስተምህሮ ሐ. ኤፌ 3:4-5፤ 9-10፤ 2ኤጥ 3:15-16፤ 2ኤጥ 1:20-21

1. ከእግዚአብሔር ጋር በተያያዘ መልኩ መገለጥ ማለት ስለ እርሱና ስለ ዓላማዎቹ በሌላ ዓይነት መንገድ ሰዎች ሊያውቁ የማይችሉትን እግዚአብሔር ለሰዎች ይገልጣል ማለት ነው።

8. እስካሁን እግዚአብሔር ከገለጠው ጋር አብረው የማይሄዱና እርሱንም የሚያከብሩ ባለመሆናቸው ከጊዜ በኋላ የመጡትንና መገለጦች እየተባሉ የሚጠሩትን ማንኛቸውንም መቃወም እንዳለብን ስለምናውቅ ነው።

2. ሀ. እውነት ሐ. ሐሰት
ለ. ሐሰት መ. እውነት

9. ሀ. በ500 ዓ.ዓ አካባቢ በፅዝራና በታላቁ ምክራብ አባላት ለ. በ397 ዓ.ም በካርቴጅ ጉባኤ

3. ሀ. "እግዚአብሔርም ሙሴን፡-ይህን ለመታሰቢያ በመጽሐፍ ጻፈው ..."
ለ. "ሙሴም የእግዚአብሔርን ቃሎች ጻፈ ..."
ሐ. "... እግዚአብሔር እንዲህ ይላል፡- ... " (ጸሐፊው ኢሳያስ ነበር)
መ. "ከእግዚአብሔር ዘንድ ወደ ኤርሚያስ የመጣው ቃል ይህ ነው"
ሠ. "እግዚአብሔር እንዲህ ይላል"

ረ. "ማንም ነቢይ ወይም መንፈሳዊ የሆነ ቢመስለው ይህች የጻፍሁላችሁ የጌታ ትዕዛዝ እንደሆነች ይወቅ፤"

ሰ. "... ጳውሎስ ደግሞ እንደተሰጠው ጥበብ መጠን ጻፈላችሁ" (በቁ 16 ላይ ጳውሎስ የጻፈው የእግዚአብሔር ቃል መሆኑን ጴጥሮስ እንደተገነዘበ አስተውል)

10. በሐዋርያው የተጻፉ ወይም ሐዋርያው ድጋፉን የሰጣቸው ሊሆኑ ይገባል። የመጽሐፉ ይዘት በመለኮታዊ ምሪት የተጻፈ መሆኑን የሚያመለክት መንፈሳዊ ባሕርይ ሊኖረው ይገባል። በመለኮታዊ ምሪት መጻፉን መላው ቤተክርስቲያን የተቀበለው መሆን ይኖርበታል።

4. ለ፣ መ እና ረ

11. ሀ. ሐሰት መ. ሐሰት ሰ. እውነት
ለ. እውነት ሠ. ሐሰት ረ. እውነት
ሐ. እውነት

5. ምንም እንኳን የተስቀሱትን ሰዎች ሞት ለማፋጠን አጥንቶቻቸውን የመስበር ልማድ ቢኖርም ወታደሮቹ ፈጽሞ እንደሞተ ስለተረዱ የኢየሱስን አጥንቶች መስበር አስፈላጊ አልነበረም። ስለሆነም ከዚያ ይልቅ ጎኑን በጦር ወጉት።

12. ከመላው መጽሐፍ ቅዱስ

6. ሀ. ቅዱሳት መጻሕፍት የእግዚአብሔር ቃል በመሆናቸው ኢየሱስ ያለውን አክብሮትና ድጋፉንም ገልጿል፤ ብዙ የመጽሐፍ ቅዱስ ትንቢቶች ቀደም ብለው ተፈጽመዋል፤ በመሪ ሃሳቦች አንፃር በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ አንድነት አለ።

ለ. አዘውትሮ ከእነርሱ ይጠቅስ ነበር።

ሐ. በሚክያስ የተተነበየው የኢየሱስ የልደት ስፍራ አንድ ምሳሌ ነው፤ ሌላው በኢሳይያስና በዳዊት በቅድሚያ የተነገረው የእግዚአብሔር ሁኔታ ነው።

መ. የሰዎች መዋጀት ነው።

13. የምትለጠው መልስ ከዚህ የሚመሳሰል ሊሆን ይገባል። የእግዚአብሔር ቃል፤ መጽሐፍ ቅዱስ እምነታችንና አድኗራችንን በተመለከተ የመጨረሻው ባለሥልጣን ሊሆን ይገባል። ተግባራችንን፤ አስተሳሰባችንና ስሜቶቻችንን ሊመራ ይገባዋል። በታማኝነት ልናጠናውና በመላው ሕይወታችን ትምህርቱን ተግባራዊ ማድረግም አስብን።

9

ትምህርት

ቤተ ክርስቲያን የእግዚአብሔር ሕዝብ ማኅበር

በዚህ ትምህርት እግዚአብሔር እርሱን ለማክበር፤ መንፈሳዊ ሕይወትን ለመንከባከብና የምሥራቹን ቃል ለሌሎች ለማድረስ መሣሪያ ያደረጋትን ቤተክርስቲያንን እንመረምራለን። ስለ ቤተክርስቲያን ስናጠናና እውነተኛ ትርጉሙን ስንረዳ፤ ሕይወቱን ለእርሷ እስኪሰጥ ድረስ (ኤፌ 5:25) ጌታ የክፈለውን ዋጋ ወደ ማድነት እንመጣለን።

የክፍለ ትምህርት አከፋፈል

- የቤተ ክርስቲያን ምንነት
- የቤተ ክርስቲያን ጅማራ
- የቤተ ክርስቲያን ገጽታ
- የቤተ ክርስቲያን ተግባር

የክፍለ ትምህርት ዓላማዎች

ይህን ትምህርት ስታጠናቅቅ የሚከተሉትን ማድረግ መቻል ይኖርብሃል።

- ቤተ ክርስቲያን ለሚለው ስያሜ ትርጉም መስጠትና መጽሐፍ ቅዱሳዊ በሆነው ትርጉምና መጽሐፍ ቅዱሳዊ ባልሆነው ትርጉም መካከል ያለውን ልዩነት ማወቅ።
- ቤተ ክርስቲያን መቼ እንደተመሠረተች መግለጽና መልስህን በመጽሐፍ ቅዱሳዊ መረጃ መደገፍ።
- የቤተ ክርስቲያንን ጥንድ ባህርይ መግለጽ።
- የቤተ ክርስቲያንን ሦስት መደበኛ ዓላማዎችና እያንዳንዱ ዓላማ የማፈጸምበትን ስልት መዘርዘር ናቸው።

የክፍለ ትምህርት መመሪያዎች

1. ለትምህርት መሠረት ይሆኑህ ዘንድ የሐዋ 22፤ 1ቆሮ 12:12-31፤ ሮሜ 12፤ ኤፌ 4:1-16፤ 5:22-33 አንብብ።
2. በትምህርት 1 በተለጠው መመሪያ መሠረት በትምህርቱ ዋና ክፍል የተሰጡትን እጠናቀህ ሥራቸው።

የትምህርቱ ዋና ክፍል

የቤተ ክርስቲያን ምንነት

ዓላማ 1 ከመጽሐፍ ቅዱስ አጠቃቀም አንፃር፡ ቤተ ክርስቲያን የሚለው ቃል የተሰጡትን ትርጉሞች ለይቶ ማወቅ

- (1). ቀደም ሲል “ቤተ ክርስቲያን” የሚለውን ቃል ሰምቶ ለማያውቅ ሰው ስለ ቤተ ክርስቲያን ነግረዋል፤ እንበል፡ እርሱም “ቤተ ክርስቲያን ማለት ምን ማለት ነው?” ብሎ ቢጠይቅህ የራስህን ልምድ መሠረት በማድረግ በማስታወሻ ደብተርህ ለጥያቄው እጠር ያለ ምላሽ ጻፍ።

በዛሬው ዘመን እንዳሉት ብዙ ሰዎች እንተም እንዲሁ የምታስብ ከሆነ ከፍተኛ ስተጠየቀው ጥያቄ የምትሰጠው መልስ ምናልባት ይህንን የመስለ ሲሆን ይችላል። “ቤተ ክርስቲያን ሰዎች እግዚአብሔርን ለማምለክ የሚሰበሰቡት ሥፍራ ነው” ይባላል ትክክለኛ ለመሆን የምትፈልግ ከሆነ ደግሞ እንደሚከተለው ምላሽ ሰጥተህም ይሆናል። “ቤተ ክርስቲያን የሚለው ቃል የሚያመለክተው እንደ ዓይነት መሠረታዊ የክርስትና አመለካከት የያዘ፤ በእንደ ዓይነት ደንብ የሚመሩና ተመሳሳይ ግብ ያላቸው በተለያዩ ሥፍራዎች የሚኖሩ ሰዎች የፈጠሩትን ኅብረት ያቀፈ ድርጅት ነው”።

እነዚህ ሁለቱም መልሶች “ቤተ ክርስቲያን” የሚለው ቃል በብዙ ሰዎች ዘንድ እንዴት እየተተረጎመ እንዳለ እንዳንድ ሃሳብ ይሰጡናል፤ ከቃሉም አንፃር ሁለቱም ትርጉሞች ትክክል እንደ ሆኑ ሊቆጠሩ ይችላሉ። ይሁን እንጂ መጽሐፍ ቅዱስ ስለ “ቤተ ክርስቲያን” በሚናገርበት ጊዜ በእነዚህ መልሶች ካየንው ይልቅ ቃሉ እጅግ የላቀ ሐሳብ እለው።

እንዲያውም ዛሬ እኛ እንደሚገባን መጽሐፍ ቅዱስ እንዳንድ ሕንፃዎችን አብያተ ክርስቲያናት እንደሆኑ አይጠቅሰም፤ ከዚያ ይልቅ የተወሰነ ሰዎች ቤተ ክርስቲያን ሊሆኑ እንደሚችሉ ይናገራል። ቤተ ክርስቲያን የሚለውን ቃል በዛሬው ዘመን ከዚህ ሃሳብ ጋር የሚያዛምዱ ደግሞ ከካቶሊክ፤ ባፕቲስት፤ ሜቶዲስት ወይም ከሌሎች የእምነት ክፍሎች ጋር ያያይዙታል።

ከመጽሐፍ ቅዱስ አንፃር “ቤተ ክርስቲያን” ለሚለው ቃል ሁለት ትርጉሞች አሉት። በእዲስ ኪዳን “ቤተ ክርስቲያን” ተብሎ ለተተረጎመው መሠረት የሆኑትና “ኤክሌሺያ” የሚለውን ቃል ያስገኙት የግሪክ ቃላት ለእግዚአብሔር ጥሪ ምላሽ የሰጡ የሰዎችን የሃሳብ ሥዕል ይሰጣል። ለጥሪው ምላሽ በመስጠት ኢየሱስ ጌታ እንደሆነ ከመስከሩ በኋላ የእግዚአብሔር ቤተሰብ እባላት ይሆናሉ። ጌታቸው እንዳስተማራቸው የወንጌሉን ቃል ለሌሎች ሰዎች ለማካፈሉ ተግባር ራሳቸውን ሰጥተዋል። ፈቃዱን ለማድረግ የተደራጁ የታዛዥ ሕዝብ ማሕበር ናቸው።

በፋ ባለ መልኩ ኢየሱስ ጌታ ነው ብለው የሚመስከሩ የእማኞች ማሕበር የማትታየውን ቤተ ክርስቲያን ይወክላሉ። ይህ የማትታየው ቤተ ክርስቲያን የሚለው ቃል በየትኛውም ሥፍራ በኢየሱስ ክርስቶስ ላይ ተመሳሳይ እምነት ለእርሱም ተመሳሳይ ታዛዥነት የሚያሳዩ እማኞችን ሁሉ ያጠቃልላል።

በሁለተኛ ደረጃ ቤተ ክርስቲያን የሰዎችን ስብስብ ወይም ጉባኤን ያመለክታል። እነዚህ እማኞች ከእንድ የተወሰነ ክልል የተውጣጡ፤ በኢየሱስ ክርስቶስ ተመሳሳይ እምነት ያላቸው ለእርሱም ታዛዥነት የሚያሳዩ፤ እንዲሁም ለጋራ እምልኮ በእንድነት የሚሰባሰቡ ናቸው። እነዚህ እጥቢያ ቤተ ክርስቲያን ወይም የምትታየው ቤተ ክርስቲያን ተብለው ይጠራሉ። የእጥቢያ ቤተ ክርስቲያን ምሳሌዎች በእዲስ ኪዳን ይታያሉ።

ሮሜ 1:7- “በእግዚአብሔር ለተወደዳችሁ ቅዱሳን ልትሆኑ ለተጠራችሁ በሮሜ ላላችሁት ሁሉ...”

1ቆሮ 2:2- “...በቆሮንቶስ ላለች ለእግዚአብሔር ቤተ ክርስቲያን በክርስቶስ ኢየሱስ ለተቀደሱት...”

ገላ 1:1- “... ወደ ገላትያ አብያተ ክርስቲያናት”

ፊልጵ 1:1- “... በፊልጵስዩስ ለሚኖሩ ከኢጲስ ቆጶሳትና ከዲያቆናት ጋር በክርስቶስ ኢየሱስ ላሉት ቅዱሳን ሁሉ”

ጠቅለል ባለ አነጋገር በአዲስ ኪዳን እንደተጠቀሰው ቤተ ክርስቲያን የእግዚአብሔር ሕዝብ ማኅበር ነች ማለት እንችላለን። ግብረ-ሰው አማኞች ለሕብረትና ለአምልኮ በአንድነት በሚሰበሰቡበት ጊዜ ለሚያደርጉት የእርስ በርስ መተናነጽ ዓላማ እጅ ለእጅ የሚያያዙበት በመሆኑ “ማሕበር” የሚለው ቃል ቤተ ክርስቲያንን በመግለጽ በኩል አስፈላጊ ነው። ይህ የማሕበር መንፈስ በየሐዋ 2:42-47 ተገልጿል።

በሐዋርያትም ትምህርትና ቡዝብረት እንደራንም በመቁረስ በየአሎትም ይተጉ ነበር። ነገር ግን በሰው ሁሉ ፍርሃት ሆነ በሐዋርያትም እጅ ብዙ ድንቅና ምልክት ተደረገ። ያመነትም ሁሉ አብረው ነበሩ፤ ያላቸውን ሁሉ አንድነት አደረጉ። መሬታቸውንና ጥሪታቸውንም እየሸጡ ማንኛውም እንደሚፈልግ ለሁሉ ያከፍሉት ነበር። በየቀኑም በአንድ ልብ ሆነው በመቅደስ እየተጉ በጤታቸውም እንደራ እየቆረሱ በደስታና በጥሩ ልብ ምግባቸውን ይመገቡ ነበር፤ እግዚአብሔርንም እያመሰገኑ በሕዝብ ሁሉ ፊት ሞገስ ነበራቸው።

ቤተ ክርስቲያን የሚከተሉትን ተግባራት ለመፈጸም እግዚአብሔር መሣሪያ አድርጎ የመረጣት እንደሆነች መጽሐፍ ቅዱስ ያስተምራል።

- ①. የጋራ አምልኮን ታመቻቻለች (ዮሐ 4:20-24ና ፅብ 10:25 አነፃፅር)
- ②. የአማኞችን መንፈሳዊ ዕድገት ታበረታታለች (ኤፌ 4:13-16)
- ③. በክርስቶስ የሚገኘውን የደኅንነት ምሥራች ለሌሎች ሰዎች ታበራጫለች (ማቴ 18:18፤ 24:14፤ 28:18-20)።

እነዚህን ተግባራት አንድ በአንድ በበለጠ ግልጽነት በተከታዮቹ ትምህርቶች እንመለከታቸዋለን።

“የእግዚአብሔር ቤተ ክርስቲያን” ወይም “የክርስቶስ ቤተ ክርስቲያን” የሚሉት አባባሎች በእግዚአብሔር ቃል አዘውትረው ይታያሉ። እነዚህ አገላለጾች የጉባዔው አስፈላጊ ባሕርይ የሚመነጨው ከአባላቱ ላይሆን ራስ ከሆነው ከእግዚአብሔር ልጅ ከኢየሱስ ክርስቶስ እንደሚገኝ ያመለክታሉ።

በለሆነም ቤተ ክርስቲያን አንድ አዳኝ ያላቸው የተዋጁ ኃጢአተኞች የሚገኙበት፣ በመስኮት ኃይል የተዋቀረች ኅብረት ነች። አባላቱ እርስ በርሳቸው አንድ በለሆኑና መንፈስ ቅዱስ ካበገኘው ሕብረት የተነሳ በክርስቶስ አንድ በመሆናቸው በአማኞቹ መካከል ሕብረትና አንድነት አለ።

አዲሶቹ አማኞች ኢየሱስ ጌታ እንደሆነ የሰጡትን ምስክርነትና ከክርስቶስ ጋር ያላቸውን ሕብረት በምሳሌ በሚገልጸው በውሃ ጥምቀት እንዲያጸኑት ይደፋፈሩ እንደነበረ አዲስ ኪዳን ዘግቧል። (ዮሐዋ 2:38፤ 8:12-13፤ 9:1-19፤ 10:47-48)። የዓለም አቀፉ ቤተ ክርስቲያን አካል የሆኑትና በአጥቢያ

አብያተ ክርስቲያናት የተያዙት አዲሶቹ አማኞች የሚከተሉት ባህርያት ነበሩአቸው።

- ①. በኢየሱስ እንደሚያምኑ የሚመስክሩ ነበሩ።
- ②. የአምነት ምስክርነታቸውን በጥምቀት ያጸኑ ነበሩ።
- ③. በተቻለ ፍጥነት እርስ በርስ ኅብረት ያደርጉ የነበሩና ማህበራት እንዲሆኑ የተደራጁ ነበሩ (ዮሐዋ 13:43ን ከዮሐዋ 14:23 ጋር አነጻጽር)።
- ④. የተለየ ዓላማ ነበራቸው። ለጋራ አምልኮና የእግዚአብሔርን ፈቃድ ለመፈጸም እርስ በርስ የተያያዙ ነበሩ።

(2). የሚከተለውን ፅረፍተ ነገር በትክክል በሚያሟሉት መግለጫዎች አንፃር ያሰውን ፈደል ክበበው። “ቤተ ክርስቲያን” የሚለው መጽሐፍ ቅዱሳዊ አገባብ የትኛውን ሃሳብ ያካትታል።

- ሀ. እግዚአብሔርን ለማምለክ ሰዎች የሚሰበሰቡበትን ሕንፃ።
- ለ. በኢየሱስ ክርስቶስ ላይ የጋራ እምነት ሰእርሱም የጋራ ታማኝነትን የሚያሳዩና በአንድነት የሚገናኙ የእግዚአብሔር ሕዝብ ጉባዔ።
- ሐ. በአንዱ አዳኝ የሚያምኑና ከእርሱም ጋር ካላቸው ሕብረት የተነሳ አንድነት ባላቸው ዘንድ በመስኮት ኃይል የተዋቀረች የአማኞች ሕብረት።
- መ. ማንኛውንም ሐይማኖታዊ ቡድን፣ ድርጅት ወይም የተገኘም ያህል መጠን ያሰውን የእምነት ከፍል።
- ሠ. በእግዚአብሔር ላይ ያላቸውን የጋራ እምነት የሚመሰክሩና የኢየሱስ ክርስቶስን ጌትነት የሚያስታውቁ አጠቃላይ የዓለም አቀፍ የአማኞች ማኅበር።

የቤተ ክርስቲያን ጅማራ

ዓላማ 2 ቤተ ክርስቲያን መቼ እንደተጀመረች የሚገልጽ ሁለት መጽሐፍ ቅዱሳዊ መረጃዎችን መግለጽና የጥንቷቱ ቤተ ክርስቲያንን ስባት ተግባራት መዘርዘር

የእግዚአብሔር ሕዝብ ማሕበር የሚለው ሃሳብ በብሉይ ኪዳን በመጀመሪያ የታየው የአብርሃም ቤተሰብ ሰምድር መበረክ ምክንያት እንደሚሆን እግዚአብሔር በገባው ቃል ኪዳን ነበር (ዘፍ 12:1-3)። ይህ ቃል ኪዳን የተረጋገጠው እበራኤላውያን ከግብፅ ባርነት ነፃ በወጡበት ወቅት ነበር። በአብርሃምና በእግዚአብሔር መካከል በተደረገው ስምምነት መሠረት ኃላፊነቶቹና በረከቶቹ በግልጽ መከሰት ሲጀምሩ የእግዚአብሔር ሕዝብ ማኅበር ትኩረት የበለጠ ግልጽ እየሆነ መጣ (ዘጸ 19:4-6ን ከዘፍ 22:17-18 ጋር አነፃፅር)።

ይሁን እንጂ የእስራኤል መንግሥት በምስክርነቷና በምሳሌነቷ ለምድር በረከት የመሆን ተልዕኮዋን ልትፈጽም እንዳልቻለች የብሉይ ኪዳን ታሪክ ይገልጻል። የእግዚአብሔር ሕዝብ ማሕበር በብሉይ ኪዳን ቢኖርም እንኳን የታቀደለትን ዓላማ ሊያሟላ አልቻለም። ሆኖም ከጋጢአት ሊዋዛቸውና ኪዳንን ሊያንጽፋቸው እግዚአብሔር ለራሱ የሚሆን ሕዝብ ከዓለም ለመጥራት የነበረው ዓላማ ግን አልተደናቀፈም። ይህ ዓላማ ፍጻሜ የሚያገኘው በተወደደው የእግዚአብሔር ልጅ በኢየሱስ ክርስቶስ ሞትና ትንሣኤ ነው።

ኢየሱስ በምድራዊ አገልግሎቱ ዘመን ቤተ ክርስቲያን የእግዚአብሔር ሕዝብ ማሕበር መሆኗን አስተዋወቀ። ወደፊት ሊያደርግ ያለውን በመግለጽ ፡፡ ቤተ ክርስቲያኑን እስራሊሁ (ማቴ 18:18) ብሏል። ቤተ ክርስቲያን ከመመሥረቷና ኢየሱስም የተዋጀው ማኅበር ራስ መሆኑ ከመደንገጉ በፊት የጌታችን ትንሣኤና ዕርገት መቅደም እንዳለበት ጳውሎስ በኤፌ 1:19-23 አመልክቷል፡-

“... ክርስቶስንም ከሙታን ሲያስነሳው... በሰማያዊ ሥፍራ በቀኙ ሲያስቀምጠው... ሁሉንም ከእግሩ በታች እስገዛለት ከሁሉ በላይ ራስ እንዲሆን ለቤተ ክርስቲያን ሰጠው። እርሷም እካሉ... ናት” ቁ.20፣ 22-23።

ቤተ ክርስቲያንን በመወከል ዘላለማዊ ሊቀ ካህን ሆኖ ያገለግላቸውም ዘንድ የክርስቶስ ትንሣኤና ዕርገት አስፈላጊዎች ነበሩ። ከዚህም በተጨማሪ ለአገልግሎቷ አስፈላጊ የሆኑትን ሰጦታዎች ሊሰጣቸውም ይችላል (ዕብ 4:14-16፣ 7:25፣ ኤፌ 4:7-12)።

(3). ቀደም ብለን በተመለከትናቸው የአዲስ ኪዳን ጥቅሶች መሠረት ትክክለኛዎቹ መግለጫዎች የትኞቹ ናቸው?

ሀ. መጽሐፍ ቅዱስ ቤተ ክርስቲያን የተመሰረተችው በክርስቶስ ምድራዊ አገልግሎት ወቅት እንደነበረ ያመለክታል።

ለ. ቤተ ክርስቲያንን ከመመሥረቱ በፊት የኢየሱስ ሞት፣ ትንሣኤና ዕርገት ቀደም ብሎ መፈጸም ይገባው እንደነበር የእግዚአብሔር ቃል ማሰረጃ ይሰጠናል።

ምንም እንኳን አማኞች ከዚያን ጊዜ በፊትም ቢሰባስቡም በተለምዶ ቤተ ክርስቲያን በይፋ እንደተጀመረች የሚታመነው በበዓለ ሃምሳ ቀን ነው። መረጃዎቹን እስኪ እንመልከት።

①. ወደ ስማይ ከማረጉ ጥቂት ቀደም ብሎ ኢየሱስ ለደቀ መዛሙርቱ ፡፡ ከኢየሩሳሌም እንዳይወጡ አዘዛቸው፤ ነገር ግን፡- “ከኦኔ የለማችሁትን እብ የሰጠውን የተሰፋ ቃል ጠብቁ፤ እናንተ ግን ከጥቂት ቀን በኋላ

በመንፈስ ቅዱስ ትጠመቃላችሁ” አለ። (የሐዋ 1:4-5 በተጨማሪ ዮሐ 14:12፣ 16:7-8፣ 13-15)።

②. አንድ ጊዜ በመንፈስ ቅዱስ ከተጠመቁ በኋላ በቅርብም ሰሩትም ኃይለኛ ምስክሮች እንደሚሆኑ ኢየሱስ ተስፋ ገባላቸው (የሐዋ 1:8)።

③. ኢየሱስ እንደተናገረው ሁሉ በበዓለ ሃምሳ ዕለት መንፈስ ቅዱስ በወረደባቸውና ሕይወታቸውንም መኖሪያው ባደረገ ጊዜ በዚያ ቤት ይጸልዩ የነበሩ ደቀ መዛሙርትና አማኞች በመንፈስ ቅዱስ ተጠምቀው ነበር (የሐዋ 2:1-4፣ ዮሐ 7:37-39፣ ከዮሐ14:17 ጋር እንፃዕር)።

④. ከዚህ በተጨማሪ በዚያኑ ዕለት 3000 ሰዎች የወንጌሉን መልእክት በመቀበል ወደ አማኞች ሕብረት ተጨመሩ። በዚያም ሁኔታ ቤተ ክርስቲያን ተቋቁማ የምታመስግን፤ ምዕመናንን የምትንከባከብና ወንጌልን የምታስራጭ ወይም የምትመስክር ኅብረት ስመሆን ቀጠለች።

ስለሆነም የመንፈስ ቅዱስ መውረድ አማኞች የእግዚአብሔርን የማዳን ፀጋና ዓለም አቀፍ የደኅንነት ጥሪውን ለመዘክር መለኮታዊ ኃይል የተቀበሉበትን የአዲስ ዘመን ጀማሪ እብረት። ከዚህ መጀመሪያ ቀን በኋላ አማኞቹ እንደ ቤተሰብ ወይም የተባበረ አካል መኖር እንደቀጠሉ የሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ ይገልጻል። ከእነዚያ አማኞችና ከዚያች ጥንታዊት ቤተክርስቲያን መታወቂያ ባህርያት አንዳንዶቹ ቀጥለው ቀርበዋል።

1. በሐዋርያት ትምህርት ላይ የተመሠረተ የመሠረታዊ ክርስትና ትምህርት መመሪያ ነበራቸው (የሐዋ 2:42)።

2. ከሌሎች አማኞች ጋር ህብረት ነበራቸው (የሐዋ 2:43)።

3. የውሃ ጥምቀትንና የጌታ ዕራት ሥርዓትን ያከናውኑ ነበር (የሐዋ 2:41-42፣ 47፣ ማቴ 28:19ንና 1ቆሮ 11:23-26 ተመልከት)።

4. ለጋራ እምልኮና ለጸሎት ይሰባስቡ ነበር (የሐዋ 2:46፣ 4:23-31)።

5. የተቸገሩትን ይረዱ ነበር (የሐዋ 2:41፣ 4:32-35፣ 6:1-7)።

6. ወደ ሌሎች ሥፍራዎች በመሄድ ወንጌልን የሚሰብኩና የአማኞች ኅብረቶችን የሚመሠርቱ ሰዎችን ይመድቡ ነበር (የሐዋ 8:14-17፣ 11:22)

7. በወንጌል የተደረሱትን ሰዎችና እዳዲሶቹ ክርስቲያኖች ይለማመዱ የነበሩትን ጨምሮ የወንጌል ስርጭቱን አንዳንድ ገጽታ ይመረምሩ ነበር፤

ደግሞም አስፈላጊ የሆኑ መሠረታዊ የክርስትና ትምህርት መመሪያዎችን ይደነግጉ ነበር (የሐዋ 11:1-3፣ 18:15:4-35)።

- (4). በማስታወሻ ድብተር በበዓል ሃምሳ ቀን ስለተከናወነና ኢየሱስ ወደ ሰማይ ካረገ ከጥቂት ቀናት በኋላ ቤተ ክርስቲያን እንደ ተመሠረተች መረጃ የሚያቀርቡ ሁለት ነገሮች ጸፍ።
- (5). ስጥንቶቹ አማኞች የቤተክርስቲያን ወይም የተባበረ አካል የመታወቂያ ባህርይ ያሰጧትን ስባት ተግባራት ከትወስታህ ዘርዝር። መልስህን በማስታወሻ ደብተርህ ጸፍና በዚህ ክፍል ከተሰጠው ዝርዝር ጋር እንጸጽረው። እነዚህ የተግባራት ዝርዝር በአንተ አጥቢያ ቤተ ክርስቲያን እየተከናወነ ካሉት ጋር ይመሳሰላሉ?

የቤተ ክርስቲያን ገጽታ

ዓላማ 3. የቤተ ክርስቲያንን ምንነት የሚገልጹ ባህርያትን ስይቶ ማወቅ

አንድ ሰው ክርስቶስን ጌታ አድርጎ በሚቀበልበት ጊዜ ደኅንነትን ወደ አርሱ ያቀርብሰት መንፈስ ቅዱስ ቤተ ክርስቲያን ወይም የክርስቶስ አካል ብስን ከምንጠራው የሌሎች አማኞች ሁሉ ኅብረት ጋር ደግሞ ያገናኘዋል። በመጽሐፍ ቅዱስ ቤተ ክርስቲያን ከአካል፣ ከሙሽሪት፣ ከሕንጻ፣ ከወይን ቅርንጫፍና ከመንጋ ጋር በመመሳሰል ቀርባለች። እነዚህ ምሳሌዎች ራሳቸው ግስሱን አማኝን፣ አጥቢያ ቤተ ክርስቲያንን እንዲሁም ዓለም አቀፉን ቤተ ክርስቲያን ለመግለጽ ውስጥላቸው።

- (6). ከዚህ ቀጥሎ ከተራ ቁጥር 1-3 ያሉትን ሐረጎች በሀ-ረ ካሉት ምንነታቸውን ከሚገልጹት ጥቅሶች ጋር አቀናጃቸው።

1. ግለሰብ አማኝ	3. ዓለም አቀፉ ቤተ ክርስቲያን
2. የአጥቢያ ጉባዔ	

ሀ. ስቃ 15:4-10 (መንጋ)	መ. ኤፌ 1:22-23 (አካል)
ለ. 2ቆሮ 11:2 (ሙሽሪት)	ሠ. ዕብ 13:20 (መንጋ)
ሐ. 1ቆሮ 3:16-17 (ሕንጻ)	ረ. ዮሐ 15:1-5 (ቅርንጫፎች)

ከዚህ በላይ ያየነው ሐሳብ ስለ ቤተ ክርስቲያን ምንነት አንድ ነገር ያመለክታል። አንድ ግለሰብ አማኝ ብቻውን ቤተ ክርስቲያን የማይሆን ሊሆን ስተቃራኒው ቤተ ክርስቲያን በብዙ የግል አማኞች የታነጸች አካል ናት። ቤተ ክርስቲያንን እንደ ተቋም ወይም ድርጅት ብቻ የምንመለከት ከሆነ ከክርስቶስ ጋር ካላቸው የግል ግንኙነት የተነሳ አርስ በርሳቸው የቅርብ ግንኙነት የገነቡ የአማኞች ኅብረት መሆኗን ማየት ይሳናል። እነዚህ አማኞች በክርስትና ሕይወት ጉዞአቸው አንዱ ሌላውን ያገስግሳሉ።

ይፋቀራሉ፣ ይረዳዳሉም። ስለሆነም የቤተ ክርስቲያን ማንነት በሁለት መንገድ ሊገለጽ ይችላል። ከሁሉም በቅድሚያ አማኞች አርስ በርሳቸው ያላቸውን ግንኙነት የሚያመለክት ይሆናል። በሁለተኛ ደረጃ አማኝ ከክርስቶስ ጋር ያለው ኅብረት በዓይን የሚታይ መግለጫ ነው።

①. ቤተ ክርስቲያን አማኞች እርስ በርሳቸውና ከክርስቶስ ጋር ኅብረት የሚያደርጉባት ናት። ኃጢአተኛው የወንጌልን መልእክት በሚሰማበት ጊዜ በእግዚአብሔር ፊት ብቻውን ይቆማል። የወንጌሉን ቃል ለመቀበል ይሁን ለመቃወም የሚያደርገው ምርጫ እርሱ ብቻውን ሊወስን የሚችለው የራሱ የግል ምርጫ ነው። የትኛውንም ምርጫ ቢመርጥ እርሱ የመረጠውን ምርጫ ሌሎችም እንደመረጡ ያረዳል። ስለሆነም ደኅንነት እጅግ ግላዊ ጉዳይ ቢሆንም በግል ብቻ የሚቀር አይደለም። ከኢየሱስ ክርስቶስ ጋርና ከሌሎች አማኞች ጋር የግል ግንኙነት እንዲራቸው የሚያደርግ ውሳኔ ነው። እነዚህም ሁለት ግንኙነቶች በግስሱን አማኝ ሕይወት ለመንፈሳዊ ዕድገትና ክርስቶስን የመስለ ባህርይ ለማዳበር አስፈላጊዎች ናቸው። ደኅንነትን በሚያገኝበት ወቅት አማኝ ከኢየሱስ ክርስቶስ ጋር ማድረግ ስለሚጀምረው ግንኙነት እውሎስ እንዲህ ይላል። “ከክርስቶስ ጋር ተስቅያለሁ። እኔም አሁን ሕያው ሆኜ አልኖርም ክርስቶስ በእኔ ይኖራል አሁንም በሥጋ የምኖርበት ኑሮ በወደደኝና ስለ እኔ ራሱን ሰጠው በእግዚአብሔር ልጅ ላይ ባለ እምነት የምኖረው ነው” (ገላ 2:20)። አማኞች እርስ በርሳቸው ስላላቸው ግንኙነትም ሊኖር ይችላል። እርስ በርሳቸው ብልቶች ሆነናልና። (ኤፌ 4:25)፤ ይህም ማለት አማኞች ሁሉ ቤተ ክርስቲያንን ያንጸሉ ማለት ነው።

ስለሆነም ከአንድ አንፃር ስንመለከተው አያንዳንዱ አማኝ በክርስትና ሕይወቱ የግል ኃላፊነቶች ያሉበት ከክርስቶስ ጋር የግል ዝምድና መሥርቶ የሚኖር ግለሰብ ነው። በሌላ አንፃር ስንመለከተው በተመሳሳይ ሁኔታ ከክርስቶስ ጋር ዝምድና ባለውና ለእርሱም የጋራ ተጠያቂነት ያላቸው ለሆኑበት መንፈሳዊ ኅብረት አማኞች ሁሉ በጋራ ተሳስረዋል።

- (7). የእግዚአብሔር ቃል በክርስቶስና በቤተ ክርስቲያን መካከል ያለውን ግንኙነት በራሱና በአካል መካከል ካለው ግንኙነት ጋር ያነፃፅረዋል። 1ቆሮ 12:12-27፤ ኤፌ 1:22-23፤ 4:7-16 እና ቆላ 1:18ን አንብብ። እነዚህን የእግዚአብሔር ቃል ክፍሎች መሠረት በማድረግ የክርስቶስን አካል በሚመለከት ከዚህ በታች ከቀረቡት ውበጥ እውነተኛ መግለጫ ከሆኑት አንፃር ያሉትን ፈደላት ክበባቸው።

- ሀ. በክርስቶስ አካል ብዙ ብልቶች አሉ።
- ለ. አንዳንድ የአካል ብልቶች የሌሎቹን ብልቶች ያህል አስፈላጊዎች አይደሉም።
- ሐ. አንድ ግለሰብ አማኝ በክርስቶስ አካል ውስጥ ጥሩ አባል ሳይሆን በክርስትና ሕይወቱ ወደ ብስለት ሊያድግ ይችላል።
- መ. አያንዳንዱ አማኝ የክርስቶስ አካል ክፍል ነው።

- ሠ. ክርስቶስ አካሉ በሆነው በቤተክርስቲያን በሁሉም አንፃር ራስ ነው።
- ረ. እያንዳንዱ አማኝ ኃላፊነቱ ለክርስቶስ ብቻ ነው።
- ሰ. አንድ የአካል ብልት ቢሰቃይ ሌሎች ብልቶችም ሕመሙ ይሰማቸዋል፤ ከአርሱም ጋር ይሰቃያሉ።
- ሸ. እያንዳንዱ አባል በግሉ ዕድገትን መስማመድ ይችላል ዘንድ ክርስቶስ ለቤተ ክርስቲያን የሰጣቸው ስጦታዎች አስፈላጊዎች ናቸው።

እነዚህ ጥቅሶች በአዲስ ኪዳን የክርስትና ሕይወት የጋራ ልምምድ መሆኑ አጋጣሚ እንዳልሆነ ያስተምሩናል። አዲሶቹ አማኞች ያለ ምንም ጥረት ለአምልኮ፣ ጎብረት ለማድረግ፣ ለምስክርነት አርስ በርስ ይገኛሉ ነበር። ባገኙት አዲስ ልደት ምክንያት አሮጌውን የግላሽነት ሕይወት አውልቀው አንዱ ለሌላው የሚጠነቀቅና ለሌላው የሚያከናውን ጎብረት አካል ሆኑ።

በአካል ውስጥ ከሚገኙ ሌሎች አማኞች ጋር መተባበርና ራስ የሚለውን በመታዘዝ መመላለስ ቀላል ጉዳይ እንዳልሆነ መጽሐፍ ቅዱስ ግልጽ ያደርግልናል። ይህም ሊሆን የቻለበት ምክንያት እያንዳንዳችን ከግል ምርጫችን፣ ከራስ ጋር ካለን የግል ግንኙነታችን ወይም ትልቅ ግምት ከምንሰጠው ጉዳያችን የሚያልፉ ኃላፊነቶች በላሉ ነው። አሁን እንደ ክርስቶስ አካል ብልቶች መኖርና መስራት ይኖርብናል።

“... ወንድሞች ሆይ ሁላችሁ አንድ ንግግር አንድትናገሩ በአንድ ልብና ባንድ አሳብም የተባበራችሁ አንድትሆኑ እንጂ መለያየት በመካከላችሁ እንዳያሆን በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ስም አለምናችኋለሁ” (1ቆሮ 1:10)

እንግዲህ በእግዚአብሔር ቃል እንደተገለጸው ቤተ ክርስቲያን ማለት ሰዎች ናቸው። እነዚህ ሰዎች ከክርስቶስ ጋር በአርሱም አማካኝነት እርስ በርሳቸው ግንኙነት አላቸው።

②. ቤተ ክርስቲያን አማኞች ከክርስቶስ ጋር ላላቸው ጎብረት በዓይን የሚታይ መግለጫ ናት። እግዚአብሔር ቤተ ክርስቲያንን ያቀደው አማኞች እርስ በእርስ ባላቸው ግንኙነት የቤተ ክርስቲያን ባህሪ እንዲታይ ነው። ከክርስቶስ ጋር ያለን ግንኙነት መንፈሳዊ ልምምድ በመሆኑ በዓይን ሊታይ የሚችል ሐቅ ሊሆን የሚችልበት ብቸኛው መንገድ በኑሮአችን በኩል ነው። ምን እንደምናምን ለሌሎች መናገር እንችላለን፤ በሕይወታችን በነገት፣ ራስን መካድ አንዲሁም እውነተኛ የክርስቲያን ፍቅር የሚታይ ከሆነ ከክርስቶስ ጋር ያለን በዓይን የማይታይ ጎብረት እውነተኛ መሆኑን ሰዎች ይገነዘባሉ። ይሁን እንጂ በቃላትን እንደምንመሰክረው የማንኖር ከሆነ ክርስቲያን ያልሆኑ ሰዎች። “ተግባርህ እጅግ ጮክ ብሎ ስለሚናገር በአንድነትህ የምትነግረኝን መስማት አልተቻለኝም” ሊሉን ይችላሉ።

ይህ እውነት በአማኞች ጎብረት ባለው የጋራ አኗኗርም የሚታይ ነው። በአካሉ (ቤተ ክርስቲያን) እና በራሱ (ክርስቶስ ኢየሱስ) መካከል ያለው

የግንኙነት ሐቅ በቤተ ክርስቲያን ሕይወት የሚታይ ነው። ለዚህ ነበር ጳውሎስ የኤፌሶን አማኞችን፡- “በትሕትና ሁሉና በየዋህነት በትዕግስትም እርስ በራሳችሁ በፍቅር ታገሉ፤ በሰላም ማሰራያ የመንፈስን አንድነት ለመጠበቅ ትጉ” (ኤፌ 4:2-3) በማለት ያሳስባቸው።

በጳውሎስ ዘመን አይሁድን ከአሕዛብ ባረያን ከነፃ ሰው የሚለዩ ታላላቅ ማሕበራዊ ገደቦች ነበሩ። ከወንጌል ውጪ እነዚህ ገደቦች የሚፈርሱበት ሌላ መንገድ አልነበረም፤ ኤፌ 2:11-22 ግን በክርስቶስ መስቀል በኩል ይሄ ሁሉ እንደተለወጠ ይገልጻልናል። አይሁድና አሕዛብ በአንድነት “...የአንድ አገር ዜጋ የእግዚአብሔር ቤተ ሰብ...” እንዲሆኑ በማድረግ ክርስቶስ በመካከላቸው የነበረውን ገደብ አፍርሶታል። ከክርስቶስ ጋር አንድ መሆን ያሉትን ማሕበራዊ ልዩነቶች በመደምሰስ የእግዚአብሔር ቤተሰብ አባላት የሆኑ ሰዎች ሁሉ አዲተባበሩ ያደርጋል።

የአንድ አካል ብልቶች እንደመሆናቸው መጠን ልዩ ልዩ ማሕበራዊ እቋም ያላቸው እነዚህ ሰዎች በመንፈስና በዓላማም መተባበር ነበረባቸው (ፊልጵ 2:2 ተመልከት)። እርስ በርሳቸው ደጎችና ርህሮሆች መሆን ነበረባቸው። ኢየሱስ ይህንን ቀዳሚ ጉዳይ “አዲስ ትዕዛዝ” የሚል ስያሜ ሰጥቶታል። “እርስ በርሳችሁ ትዋደዱ ዘንድ እንደ ወደድኋችሁ እናንተ ደግሞ እርስ በርሳችሁ ትዋደዱ ዘንድ አዲስ ትዕዛዝ እስጣችኋለሁ። እርስ በርሳችሁ ፍቅር ቢኖራችሁ፤ ደቀ መዛሙርቴ እንደ ሆናችሁ ሰዎች ሁሉ በዚህ ያውቃሉ” (ዮሐ 13:34-35)።

ስለሆነም የአማኞች ግንኙነት በፍቅር ሊታወቅ እንደሚገባው እንመለከታለን። ይህ መመሪያ አንድ ሰው ከእግዚአብሔር ጋር ያለውን ግንኙነት ለመወሰን እንደ ትክክለኛ መመዘኛ መጠቀም እስከሚያስችለን ድረስ እጅግ አስፈላጊ ነው። “በብርሃን አለሁ የሚል ወንድሙንም የሚጠሳ እስከአሁን በጨለማ አለ” (1ዮሐ 2:9)። በመቀጠልም ዮሐንስ ሊናገር፡-

“ማንም እግዚአብሔርን እወዳለሁ እያለ ወንድሙን ቢጠሳ ሐሰተኛ ነው፤ ያየውን ወንድሙን የማይወድ ያላየውን እግዚአብሔር ሊወደው አንዴት ይችላል? እግዚአብሔርንም የሚወድ ወንድሙን ደግሞ እንዲወድ ይህች ትዕዛዝ ከርሱ አለችን” (1ዮሐ 4:20-21)።

በዚህ ምክንያት ነበር “እኔ የጳውሎስ ነኝ”፤ “እኔ የአጵሎስ ነኝ” በማለት በቡድን እስኪከፋፈሉ ድረስ በቆሮንቶስ ክርስቲያኖች ዘንድ የነበረውን ቅናትና ጠብ እዲያስወግዱ ጳውሎስ የገሰጸቸው። ይህ የክርስቲያን ባሕርይ ላይሆን መንፈሳዊ ያልሆኑ ሕፃናት የሚያሳዩት መንፈሳዊ ያልሆነ ጠባይ ነው። እነዚህ ትዕዛዛትና ምሳሌዎች እርስ በርሳችን ስምምነት ከሌለን ከእግዚአብሔርም ጋር ስምምነት እንደማይኖረን እንድንገነዘብ ይረዳናል።

(8). (የበለጠ ተስማሚ የሆነውን መልስ ምረጥ) እንደ መንፈሳዊ ጎብረት የቤተ ክርስቲያን ምንነት ሊገሰጽ የሚችለው

- ሀ. እርስ በርሳቸው እንደነት ለመመሥረት እንደሚሞክሩ እንደ የሰዎች ስብስብ ነው።
- ለ. ከክርስቶስ ጋር እንደነት ያላቸው አማኞች ሁሉ ናቸው።
- ሐ. ክርስቲያናዊ ልምምድን ዕለት ዕለት እየተለማመዱ የሚኖሩ ናቸው።

(9). አማኝ ከክርስቶስ ጋር ያለው ግንኙነት በዓይን በሚታይ መግለጫ የሚታየው የቤተ ክርስቲያን ባሕርይ

- ሀ. ከእግዚአብሔር ጋር በመንፈሳዊ ፍቅር መተሳሰር ነው።
- ለ. ለአምልኮ ዓላማ ማሳበራዊ አቋማቸውን መሠረት አድርገው በሱድን የተሰባሰቡ ሰዎች የሚገኙበት ሥፍራ ነው።
- ሐ. በፍቅር ላይ በተመሠረተ ሁኔታ አማኞች እርስ በርሳቸው የሚያደርጉት የእንደነት ግንኙነት አጥቢያዊ ጉባዔዎች ናቸው።

በመሠረታዊ ባህሪዋ ቤተክርስቲያን መንፈሳዊ ናት። ሆኖም ቤተክርስቲያን አማኞች ከኔታና እርስ በርሳቸው ያላቸው ግንኙነት የሚገለጹበት ተግባራዊ ጉብረትም ናት። በመሆኑም እውነተኛ ፍቅር የምንለማመድበት የአማኞች ሕብረት እንደሆነች እንመለከታለን። ፍቅር የመንፈሳዊው ግንኙነት ዋና መታወቂያ በመሆኑ ይሄው ፍቅር በአጥቢያ ጉባዔም መገለጽ ይኖርበታል።

“ፍቅር የሌለው እግዚአብሔርን አያውቅም፤ እግዚአብሔር ፍቅር ነውና። በዚህ የእግዚአብሔር ፍቅር በእኛ ዘንድ ተገለጠ፤ በእርሱ በኩል በሕይወት እንኖር ዘንድ እግዚአብሔር እንድልጁን ወደ ዓለም ልኮታልና። ፍቅርም እንደዚህ ነው፤ እግዚአብሔር እርሱ ራሱ እንደወደደን ስለ ኃጢአታችንም ማስተሰሪያ ይሆን ዘንድ ልጁን እንደላከ እንጂ እኛ እግዚአብሔርን እንደ ወደድነው አይደለም። ወዳጆች ሆይ! እግዚአብሔር እንዲህ አድርጎ ከወደደን እኛ ደግሞ እርስ በርሳችን ልንዋደድ ይገባናል” (1ዮሐ 4:8-11)።

(10). በዚህ ክፍል የተሰጠውን መረጃ መሠረት በማድረግ የቤተክርስቲያንን ማንነት የሚገልጹ ሁለት ባሕርያትን ግለጽ።

የቤተክርስቲያን ተግባር

የቤተ ክርስቲያን ተግባር ምንድን ነው? የሕልውናዋ ዓላማ ምንድን ነው? ጳውሎስ ለኤፌሶን አማኞች ከላከው መልእክት እግዚአብሔር የአማኞች ጉብረት ሕልውና እንዲያገኝ ያደረገው ለሰሙ ክብር ይሰጡ ዘንድ እንደሆነ አንረዳለን። እኛን በመዋጀት ያለው አጠቃላይ ዓላማው በእኛ ምክንያት “የጸጋው ክብር ይመስገን ዘንድ” (ኤፌ 1:6፣ 12፣ 14) ነው።

ቤተ ክርስቲያን እግዚአብሔርን የምታከብርበት መንገድ ሦስት አንፃራዊ ነው፡- 1. ወደ ላይ - አማኞች ሲያመልኩት

- 2. ወደ ውስጥ-አማኞች እርስ በርሳቸው ሲተናነጹ
- 3. ወደ ውጭ- አማኞች ወንጌልን ለማያምኑት ሲመስከሩ

ቤተ ክርስቲያን እግዚአብሔርን ታመልካለች

ዓላማ 4 የጋራ አምልኮን በተመለከተ እውነተኛ መግለጫዎችን ለይቶ ማወቅና በአምልኮ ለእግዚአብሔር ምን እንደምናቀርብለት መግለጽ

አምልኮ እግዚአብሔር ክብርንና ምስጋናን ልንሰጠው የሚገባው መሆኑን የምንገነዘብበት ድርጊት ነው። በጋራ አምልኮ በኔታችን በኢየሱስ በኩልና ለሕዝቡ በቸርነቱ ስለሰጣቸው ሰጦታዎቹ አማኞች ለእግዚአብሔር ምስጋናና ክብር ይሰጣሉ። የእውነተኛ አምልኮ ትኩረት ሰዎች ሳይሆኑ እግዚአብሔር ነው። እግዚአብሔርን የምናመልከው ስለማንንታና ስለሰራው ሥራ ነው።

በዚሁ ትምህርት ውስጥ ከክፍለ ትምህርት 1-3 እግዚአብሔር የእኛን አምልኮ ለመቀጋል ለምን እንደተገባው ብዙ ምክንያቶችን አንስተናል። መዝ 107:1-3 “ቸር ነውና፤ ምሕረቱ ለዘላለም ነውና እግዚአብሔርን አመስግኑ፤ እግዚአብሔር ያዳናቸው፤ ከጠላቶች እጅ ያዳናቸው ይናገሩ” ይላል።

እግዚአብሔር “በመንፈስና በእውነት” (ዮሐ 4:23) የሚያመልኩትን ሰዎች እንደሚፈልግ ኢየሱስ ገልጿል። ይህም ማለት አምልኮአችን ከልብ በእውነተኛነት ከኢየሱስ ክርስቶስ ጋር ባለን የግል ግንኙነት ላይ የተመሠረተ መሆኑን አለበት። አምልኮ የሚፈጸመው የእኛ መንፈስ ከእርሱ መንፈስ ጋር ጉብረት ሲያደርግ ነው። ደኅንነትን በመስጠት እግዚአብሔር ከርሱ ጋር የሚኖረንን ጉብረት ሊያግዱ የሚችሉትን እንቅፋቶች (ዕብ 4:16፤10:19-22 ተመልከት) ለዘላለም አስወግዷል። እውነተኛ አምልኮ እኛ ለእግዚአብሔር ባደረግነው ላይ የተመሠረተ ሳይሆን በኢየሱስ ክርስቶስ ሞትና ትንሣኤ ለእኛ ያደረገልንን በማወቅና በመቀበል ላይ የተመሠረተ ነው።

የክርስቲያኖች አምልኮ ከእንጨት ወይም ከድንጋይ የተቀረጹ ጣኦታትን እንደሚያመልኩ እንደ አሕዛብ አይደለም። የእነርሱ አምልኮ የጣዖቶቻቸውን ቁጣ ለማብረድ ወይም ሞገስን ለማትረፍ የታቀደ ነው። ይሁን እንጂ የእግዚአብሔር ሕዝብ ግን አምላካቸውን ሲያመልኩ ምሕረትንና ጸጋን በነፃ እንደሰጣቸው ይገነዘባሉ (መዝ 118:1)። አምልኮ እግዚአብሔር ስለ ሰጠን ጸጋው በውዳሴ የተሞላ የምስጋና መግለጫ ነው። ምስጋናችንና አድናቆትንም ያጠቃልላል።

እግዚአብሔርን በግላችን ማምለክ የምንችልና አዘውትረን የምናደርገው ቢሆንም ለእግዚአብሔር የተቀናበረ ምስጋና የሚሆነውን የጋራ አምልኮን ጠቃሚነት መገንዘባችን ደግሞ አስፈላጊ ነው። የእግዚአብሔር ቤተሰብ

እርሱን ሊያመልኩት በፊቱ በሚሰበሰቡበት ጊዜ እያንዳንዱ አማኝ የእግዚአብሔርን ሕዝብ አንድነት መገንዘብ ይችላል። አንድ ለው ለብቻሉ ሊለማመደው የማይችለው በጋራ አምልኮ የሚታይ መንፈሳዊ ጥልቀት አለ። ይህም ማለት ለአምልኮ በአንድነት በምንገናኝበት ጊዜ እያንዳንዱ የሚያመልክ ሰው የሚባረክበትና የሚጠነክርበት መንፈሳዊ ኃይል አለ። ከሌሎች አማኞች ጋር አምልኮን በምለማመድበት ጊዜ እግዚአብሔርን ለማምለክ ድጋፍ አገኛለሁ። በዚህ ምክንያት ነው የእግዚአብሔር ቃል ሊፍቅርና ለመልካም ሥራ አንድነታችን እርስ በርሳችን እንተያይ፤ በአንዳይችም ዘንድ ልማድ እንደሆነው መሰብሰባችንን እንተው እርስ በርሳችን እንመካከር እንጂ (ዕብ 10:24-25) በማለት የሚያደፋፋረን።

በጋራ አምልኮ ወቅት ቤተ ክርስቲያን በመንፈስ ቅዱስ ምሪት ሥር በመሆንና በእግዚአብሔር ቃል መሠረት እንደ መዝሙር፣ ጸሎትና የቃሉ አገልግሎት በመሳሰሉ ልዩ ልዩ መንገዶች እግዚአብሔርን ማክበር ትችላለች። የአምልኮ ሥርዓትን በማከናወናችን ብቻ አምልኮን ፈጽመናል ማለት አንዳልሆነ ማስተዋል አስፈላጊ ነው። በመዘቃው ቅንብርና በሰባኪው ችሎታ ደስ ልንሰኝ ወይም ከሌሎች ሰዎች ጋር አብረን በመሆናችን ሐሴት ልናደረግ እንችላለን። ሆኖም እግዚአብሔርን ሳናመልክ እንቀራለን። የእውነተኛ አምልኮ ሁሉ ተቀዳሚ ዓላማው እግዚአብሔርን ማክበር እንደሆነ አስታውሰን።

የጋራ አምልኮ ምሳሌ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ብዙውን ጊዜ ተጠቅሷል። እስኪ ጥቂት ምሳሌዎችን እንመልከት።

ነህምያ 8:6: “ዕዝራም ታላቁን አምላክ እግዚአብሔርን ባረከ፤ ሕዝቡም ሁሉ እጃቸውን አየዘረጉ “አሜኒ” አሚን” ብለው መለሱ። እራሳቸውንም አዘነበሉ፤ በግምባራቸውም ተደፍተው ለእግዚአብሔር ሰጉ።”

2ዜና 29:28: “ጉባዔውም ሁሉ ሰገዱ፤ መዘምራትም ዘመሩ፤ መለከተኞችም ነፋ፤...”

የሐዋ 2:46-47: “በየቀኑም በአንድ ልብ ሆነው በመቅደስ እየተጉ በቤታቸውም እንጂራ እየቆረሱ በደስታና በጥሩ ልብ ምግባቸውን ይመገቡ ነበር፤ እግዚአብሔርንም እያመሰገኑ በአሕዛብ ሁሉ ፊት ሞገስ ነበራቸው”

ራእ 5:13: “በሰማይና በምድርም ከምድርም በታች በባሕርም ላይ ያለ ፍጥረት ሁሉ በእነርሱም ውስጥ ያሉ ሁሉ፤ በረከትና ክብር ምሥጋናም ኃይልም እስከ ዘላለም በዙፋኑ ላይ ለተቀመጠው ለበጌ ይሁን ሲሉ ሰማሁ”

ከዝማሬ፣ ከጸሎትና እግዚአብሔርን ከማመስገን በተጨማሪ ቤተክርስቲያን በኢየሱስ የታዘዙትን ሁለት ሥርዓቶች ማለትም የውሃ ጥምቀትና የጌታ

ዕራትን በጋራ በመፈጸምም ታመልከዋለች። በውሃ ጥምቀት ሥርዓት የውበጣዊ ለውጣቸው ምልክት ይሆን ዘንድ በአብ፣ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ስም አማኞች ይጠመቃሉ። “ይህን ለመታለቢያዬ አድርጉት... ይዟንም እንጂራ በበላችሁ ጊዜ ሁሉ ይህንም ጽዋ በጠጣችሁን ጊዜ ሁሉ ጌታ እስኪመጣ ድረስ ሞቱን ትናገራላችሁ” ተብሎ በተነገረው መሠረት የጌታ ዕራት ሥርዓት ይከናወናል። እነዚህን ሥርዓቶች ለመፈጸም የሚደረገው የመታዘዝ ሁኔታ የጋራ አምልኮን የመፈጸም ተግባር ነው (ማቴ 28:19፤ 1ቆሮ 11:23-28)።

(11). የጋራ አምልኮን በተመለከተ ከሚከተሉት መግለጫዎች እውነተኞቹ የትኞቹ ናቸው? ከመረጣቸው ትክክለኛ መልሶች አንፃር ያሉትን ፈጽሎች ከበባቸው።

- ሀ. የጋራ አምልኮ ዓላማ የእግዚአብሔርን ቁጣ ማብረድና በእርሱ ዘንድ ሞገስ ማግኘት ነው።
- ለ. በመንፈስና በእውነት ማምለክ እውነተኝነትንና ከኢየሱስ ክርስቶስ ጋር የግል ግንኙነትን ይጠይቃል።
- ሐ. የጋራ አምልኮ፣ አማኞችን አንድነትንና ኃይልን በሚያገኙበት ሁኔታ ይሰበስባቸዋል።
- መ. የመንፈሳዊ አምልኮ ማዕከል ምንጊዜም እግዚአብሔር ነው።
- ሠ. የጋራ አምልኮ በእግዚአብሔር ቃል የታዘዘና ምንነቱም በምሳሌ የተገለጸ ነው።

(12). በአምልኮ ወቅት ለእግዚአብሔር ምን እንደምንሰጥ የሚገልጹ ሦስት ቃላትን ጥቀሱ።

ቤተክርስቲያን ራሷን ታንጸላለች

ዓላማ 5 “ማነጽ” የሚለውን ቃል ትርጉም እንደዚሁም በጸጋ ስጦታዎች፣ በመንፈስ ቅዱስ ፍሬና በቤተ ክርስቲያን መካከል ያለው ግንኙነት ምን ዓይነት እንደሆነ መግለጽ

የቤተ ክርስቲያንን ተግባራት በሚመለከት የእግዚአብሔርን ቃል መረጃ በምንመረምርበት ጊዜ አንድ እውነት ግልጽ ይሆንልናል። እግዚአብሔር ከአማኞች ጋር በማኅበር ደረጃ መሥራትን አጥብቆ ይፈልጋል። ቤተ ክርስቲያንን እንደ አካል በምናሰብበት ጊዜ ኅብረቱ የተሻለ ተግባር እንደሚያከናውን እንረዳለን። የእግዚአብሔር ቃል መንፈሳዊ አካል የሆነችውን የቤተ ክርስቲያንን ተግባራት በሚገልጽበት ጊዜ የአካልን ምሳሌ ይጠቀማል (ሮሜ 12:4-8፤ 1ቆሮ 12:4-31 እና ኤፌ 4:17-16 ተመልከት)። እያንዳንዱ አባልና እርሱም የሚያደርገው አስተዋጽዖ ለአካሉ ጤናማ አለራር አስፈላጊዎች ናቸው።

የለው አካል አፈጣጠር እጅግ ድንቅ ነው። እያንዳንዳቸው የተለያዩ ተግባራትን የሚያከናውኑ ብዙ ብልቶች አሉት። የክርስቶስ አካልም እንደዚሁ ብዙ ብልቶች አሉት። እያንዳንዱ ለመላው አካል በጎነት አስተዋጽኦ ማድረግ የሚያስችለው አንድ ወይም ከዚያም የበለጡ በጠቃሚነት አሉት። እነዚህ በጠቃሚነት የትኞቹ ናቸው? የምናቀርበው ዝርዝር ለክርስቶስ አካል ብልቶች የተሰጧቸውን እጅግ የተለያዩ በጠቃሚነት የሚያመለክት ይሆናል።

1. ሮሜ 12:4-8፡- ትንቢት መናገር፣ ማገልገል፣ ማስተማር፣ ማጽናናት፣ የተቸገሩትን መርዳት፣ መምራት (መግዛት)፣ ምሕረት ማድረግ።
2. 1ቆሮ 12:8-10፡- የጥበብ ቃል፣ የእውቀት ቃል፣ እምነት፣ የፈውስ በጠቃሚነት ታምራት ማድረግ፣ ትንቢት፣ መናፍቅትን መለየት፣ በልዩ ልዩ ዓይነት ልሳን መናገር፣ በልሳኖች የተነገረውን መተርጎም (በተጨማሪ ከቁ. 28-30 ተመልከት)።

እጋ ያላቸው ግለሰቦች የአማኞች ኅብረት ለሆነችው ለቤተ ክርስቲያን የተሰጡት ቅዱሳን እገልግሎትን ለመሥራትና ለክርስቶስ እካል ሕንፃ ፍጹማን ይሆኑ ዘንድ (ኤፌ 4:12) እንደሆነ አጥብቆ መናገር አስፈላጊ ነው። ይህም ማለት አማኞች እርሶ በርሳቸው ተባብረው ይኖራሉ፤ ደግሞም እርሶ በርሳቸው ይደጋገፋሉ ማለት ነው። እያንዳንዱ የክርስቶስ አካል ብልት አገልግሎትን በጠቃሚነት ወይም ሊያደርግ የሚችለው አንድ የተለየ አስተዋጽኦ አለው። ደግሞም እያንዳንዱ የሌሎች አባላትን አስተዋጽኦ ይሻል። ለጠቅላላው የአካሉ ብልቶች እግዚአብሔር ሐዋርያትን ነቢያትን ወንጌላውያንን እረኞችንና አስተማሪዎችን ሰጥቶአል (ኤፌ 4:11)።

የክርስቶስ አካል ከክርስቶስ ጋር የተጣመረች መንፈሳዊ ሕዋሳ መሆኗን ማስተዋልም ያስፈልጋል። ይህም ማለት ከለዎች በብሉይ በላይ ነች ማለት ነው። ከራስ ጋር የተገናኘ በመሆናቸው በክርስቶስ ያመኑ በአካሉ ውስጥ ተያይዘዋል። ምንጊዜም ልናስታውለው የሚገባን ነገር አንድነት የሚገኘው ከክርስቶስ በጎድ ብቻ እንደሆነ ነው። ብልቶች (አባላት) የክርስቶስ ስለሆኑ የእርሶ በርሳቸውም ናቸው። አካል የሚኖረው ራሱን ለማገልገል ነው። በሰው አካል አሰራር አንገል (አእምሮ) ከሞተ አካል ምንም አሰፈላጊነት የለውም። ክርስቶስ የራሱን ሥፍራ የማይለጠው ከሆነ አካል ተፈላጊነት የለውም። በሰርደብ ለነበረችው ቤተ ክርስቲያን፡- "ሥራህን አውቃለሁ፤ ሕያው እንደሆንህ በም አለህ ሞተህም" ተብሎላታል (ራእ 3:1)። ራሷን ማነጽ ትችል ከጎድ ቤተ ክርስቲያን ራሷ ከሆነው ከኢየሱስ ክርስቶስ ጋር በአም ልኮ ዝምድናዋን ማጥበቅ አለባት። "ማነጽ" ማለት "ማስተማር ወይም በመንፈሳዊ ሕይወት ማሳደግ፣ መገንባት ወይም መመሥረት" ማለት ነው።

ሕያው በሆነችው በቤተ ክርስቲያን እግዚአብሔር ለኅብረት የሚያበረ ልገውን አቅርቧል። የለው አካል ከፍሎች ለእያንዳንዱ ብልት ጥያቄ ምላሽ እንደሚሰጡ ሁሉ እንደዚሁም መንፈሳዊው አካል ለእያንዳንዱ አማኝ

ፍላጎት ምላሽ ይሰጣል። አንድ ብልት ቢታመም ሌሎችም ሕመሙን ይካፈላሉ፤ እንዲሁም ሐቤት ቢያደርግ ሌሎች ደስታውን ይጋራሉ (1ቆሮ 12:24-28)። ይህም የሆነበት ምክንያት፡- "አካል ሁሉ እያንዳንዱ ክፍል በልክ እንደሚሰራ በጥበብነት በጅማት ሁሉ እየተጋጠመና እየተያያዘ ራሱን በፍቅር ለማነጽ አካሉን ያሳድጋል" (ኤፌ 4:18)።

አንዳንድ ጊዜ አካልን የማነጽ ሂደት ማሰት ቤተ ክርስቲያን ራሷን ማንጸት አለባት ማለትም ነው። ይህም ኃጢአትን በፈጸመ አባል ላይ የሥነ-ሥርዓት እርምጃ መውሰድ ሊጠይቅ ይችላል። ኢየሱስ በለዚህ ጉዳይ ሲናገር (ማቴ 18:15-20) ኃጢአትን ያደረጉ እንደዚህ ዓይነት ሰዎችን በፍቅር መንፈስ መቅረብ እንደሚገባ መመሪያ ሰጥቶአል። ይሁን እንጂ ተግባሩን ለመለማትና ንስሐ ለመግባት እምቢ የሚሉ ከሆነ ከአማኞች ኅብረት ይገለላሉ (ለምሳሌ ያህል 1ቆሮ 5:9-13 ተመልከት)።

መንፈስ ቅዱስ በአማኞች ውስጥ ፍሬውን የሚያፈራው አማኞች በሌሎች የክርስቶስ አካል ብልቶች ጋር በሚያደገው ግንኙነት ነው። በገላ 5:22-23 ላይ የተበረዘሩት የመንፈስ ቅዱስ ፍሬዎች እርሶ በርሳትን ግንኙነት በምንመሰርትበት ጊዜ የምናገኛቸውን የክርስቶስን ባህርይ የሚገልጹ ናቸው። እነርሱም ፍቅር፣ ደለታ፣ በላም፣ ትዕግሥት፣ ችርነት፣ በጎነት፣ እምነት፣ የዋሃት፣ ራስን መግዛት ናቸው።

(13). የሚከተሉትን ዐረፍተ ነገሮች አጠናቃቸው።

ሀ. ቤተ ክርስቲያን ራሷን ታንፃለች፤ "ማነጽ" ማለት ሲ. በመንፈስ ቅዱስ በጠቃሚነትና በቤተክርስቲያን መካከል ያለው ግንኙነት ሐ. በመንፈስ ቅዱስ ፍሬዎችና በቤተክርስቲያን መካከል ያለው ግንኙነት

ክርስትና የብቸኛነትና የገሰልተኛነት ጉዞ እይደለም። የሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ የክርስቶስ አካል የምትተጋ፣ የምታመልክ፣ እግዚአብሔርን ለማክበር ዓላማ የሚተባበሩ የአማኞች ኅብረት በፍቅር የሚያድጉበትና ሌሎች ሰዎችን ወደ መንግሥቱ የሚያመጡ ሰዎች ያሉባት እንደነበረች ይገልጽልናል። ቤተ ክርስቲያን ለክርስቶስ አካል ብልቶች ዕድገት፣ መንፈሳዊና ብሉይ ራሳቸውን የሰጡ የሚገኙበት ናት። ይህ በሚሆንበት ጊዜ ሦስተኛውን ተግባራት ለማከናወን ዝግጁ ትሆናለች። ይህም ተግባር ወንጌልን ላላመኑ ማካፈል ነው።

ቤተ ክርስቲያን ለዓለም ወንጌልን ትለብካለች

ዓላማ 6 የቤተ ክርስቲያንን ተልዕኮ በሚመለከት የኢየሱስን ትምህርት እንዴት ተግባራዊ እንደምናደርግ መግለጽ

ለተቸገሩ ሰዎች የኢየሱስ የመጀመሪያ ትዕዛዝ "ወደ እኔ ኑ" የሚል ነው (ማቴ 11:28)። ይቅርታውን ከተለማመዱ በኋላ ደግሞ "ሂዱ" (ማቴ 28:19)

ለሚለው ቃሉ ምላሽ ይሰጣል። በየስፍራው የሚገኙ ራሳቸውን የሰጡ አማኞች በአምነት ሲታነጹ መንፈሳዊ ኃይላቸውን ውጪ ባለው በማያምነው ዓለም ላይ ማዋል ይኖርባቸዋል። ሌሎች ለዎችን ለመማረክ እግዚአብሔር ስዎችን ይጠቀማል። አማኞች ወንጌልን ለሌሎች ስዎች ሲያካፍሉ ማለትም ወንጌልን ቢሰብኩ ቤተ ክርስቲያን እግዚአብሔርን ታከብራለች። “የወንጌል አገልግሎት” የሚለው አባባል በቀጥታ “ወንጌልን ማወጅ” ማለት ነው፤ የቤተ ክርስቲያን መብትና ኃላፊነት እግዚአብሔር ለሰዎች ሁሉ ያዘጋጀውን ደኅንነት ማስታወቅ ነው።

አማኞች ከእንግዲህ ወዲህ ዓለም በምትሰጣቸው ዋጋና ክብር ሲገዙ በማይችሉበት መንገድ ከዓለም ተጠርተው ወጥተዋል። በማንኛውም መንገድ ወንጌሉን ክርስቲያን ወዳልሆነው ዓለም እንዲያደርሱ አደራ ተጥሎባቸዋል። ኢየሱስ ወደ አብ ቢጸልይ “እኔ ከዓለም እንዳይደለሁ ከዓለም አይደሉም . . . ወደ ዓለም እንደ ላክኸኝ እንዲሁ እኔ ወደ ዓለም ላክኳቸው” ብሏል (ዮሐ 17:16-18)። አማኞች ራሳቸውን ክርስቲያን ካልሆኑ ስዎች አኗኗር ቢለዩም እነርሱን በመለወጥ ተግባር መስተፍ አስባቸው። ክርስቲያኖች በመላካቸው ምክንያት ሚሊዮን ወይም ተልዕኮ የሚሰውን ሃሳብ አግኝተናል።

በማቴ 13:38 ላይ አዲስ ኪዳን የወንጌልን አገልግሎት የሰፋት መጠን ይሰጠናል። ኢየሱስ መከሩ “ዓለም” እንደሆነ አስገንዝቧል። ለተከታዮቹ የሚከተለውን አደራ ሰጣቸው፡ “ሂዱና አሕዛብን ሁሉ በአብ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ስም እያጠመቃችኋቸው ያዘዝኋችሁንም ሁሉ እንዲጠብቁ እያበተማራችኋቸው ደቀ መዛሙርት አድርጓቸው . . .” (ማቴ 28:19-20፤ ማር 16:15)። ስለሆነም ቤተ ክርስቲያን በማንኛውም ስፍራ ለሚገኙ ስዎች ወንጌልን የመሰበክ ግዴታ አለባት።

የወንጌል አገልግሎት ኃላፊነት ለክርስቲያኖች የተተወ የምርጫ ጉዳይ አይደለም። አማኞች የመንፈስ ቅዱስን ኃይል በሚቀበሉበት ጊዜ “በኢየሱስም፤ በይሁዳም ሁሉ በሰማርያም እስከ ምድር ዳርም” (ዮሐ 1:8) ብርቱ ምስክሮች እንደሚሆኑ ኢየሱስ ተናግሯል። ስዎች በሚድኑበትና ወደ ክርስቶስ አካል በሚጨመሩበት ጊዜ፤ እግዚአብሔር ይከብራል፤ ምክንያቱም በዚህ ሂደት ውስጥ ክርስቲያኖች ክርስቶስ እንደ ሚጠብቅባቸው በአወነት ውጤታማና ፍሬያማ አማኞች ይሆናሉ (ዮሐ 15:1-18)።

(14). የሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ የወንጌል ማሰራጨት ሥራችንን እንዴት ልንመለከተው እንደሚገባ እንዳንድ ጥቆማዎችን ይሰጠናል። የሚከተሉትን ጥቅሶች አንብብና በእያንዳንዱ ሁኔታ ሐዋርያት የሰጡትን ምላሽ ግለጽ።

- ሀ. የሐዋ 4:16-20 ለ. የሐዋ 4:31 ሐ. የሐዋ 5:40-42

ዛሬ 6 ቢሊዮን ስዎች በምድር ላይ ይኖራሉ። ከእነዚህ ውስጥ ወደ 4 ቢሊዮን የሚሆኑት በለ ኢየሱስ ክርስቶስ ወንጌል በቂ ምስክርነት እንዳላገኙ ይገመታል። የመከሩ ጌታ የምሥራቹን ቃል ለእነርሱ እንድናደርስላቸው ይጠብቅብናል። በመላው ዓለም በሚገኙ አገልጋዮቹ ላይ መንፈስ ቅዱስን በማፍሰስ ራሳቸውን ላልተጠናቀቀው የወንጌል አገልግሎት ተግባር እንዲሰጡ ያደፋፍራቸዋል። ቤተ ክርስቲያኑን በመንፈስ ቅዱስ ኃይል ብቻ ሳይሆን፤ ተልዕኮዋን መፈጸም በሚያስችሏት እንደ ራዲዮ፤ ቴሌቪዥን ሥነ ጽሑፍና ጀማ ስብከተ ወንጌል በመሰበሉት ውጤታማ መሣሪያዎች አስታጥቋታል። ወንጌል ከማንኛውም ጊዜ ይልቅ በነዚህ መንገዶች በሰፊው እየታወጀ ነው። ይሁን እንጂ ለዓለም ሕዝቦች ወንጌልን የማድረሱ ከሁሉም የበለጠው መንገድ እያንዳንዱ አማኝ በያለበት ቦታ በሚያደርገው ውጤታማ ምስክርነትና ክርስቶስን በመምስል በሚያሳየው ምሳሌነት ላይ ያረፈ ነው።

እንግዲህ ግባችን ለክርስቶስ የተማረከና ከዓለም ተለይቶ የወጣ እያንዳንዱ ሰው የክርስቶስ አምባሳደር ሆኖ ወደ ዓለም ተመልሶ የመሄዱን አደራ ሲቀበል ማየት ነው። እያንዳንዱ አማኝ አዲስ አምነትና አዲስ መመሪያ ይዞ ለሰዎች ሁሉ ደኅንነት የሚያቀርብ ወኪሉ ሆኖ ወደ ዓለም እንዲመሰስ በእግዚአብሔር የታቀደ ነው። ቤተ ክርስቲያን በዚህ መንገድ በምትሰጠው አገልግሎት፤ ለእግዚአብሔር ክብርን እየሰጠች ተልዕኮዋን ታዛዥ ሆና በተሳካ ሁኔታ መፈጸም ትችላለች።

(15). ለሚከተሉት ጥያቄዎች አጠር ያለ መልስ ስጥ።

- ሀ. ለኃጢአተኛው የክርስቶስ ትዕዛዝ ምንድን ነው? (አንድ ቃል)
- ለ. ለአማኝ የክርስቶስ ትዕዛዝ ምንድን ነው? (አንድ ቃል)
- ሐ. ተልዕኮዋን ትወጣ ዘንድ ኢየሱስ ለቤተ ክርስቲያን የሰጣት አጅግ አስፈላጊ ነገር ምንድን ነው?
- መ. የጠፉትን ነፍሳት ለመማረክ እግዚአብሔር ማንን ይጠቀማል?
- ሠ. ኢየሱስ አማኞች ከዓለም አይደሉም ብሎአል። ምን ማለቱ ነው?
- ረ. አማኞች በዓለም አሉ በሚልበት ጊዜስ ምን ማለቱ ነው?
- ሰ. በሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ የተሰጡት የሐዋርያት ምሳሌዎች ቤተ ክርስቲያን ተልዕኮዋን በሚመለከት ምን አመለካከት ሊኖራት እንደሚገባ ያስተምራሉ?

የሙከራ ፈተና

ለእያንዳንዱ ጥያቄ የበለጠ ተስማሚ የሆነውን መልስ ምረጥ።

1. "ቤተ ክርስቲያን" ለሚለው ቃል መጽሐፍ ቅዱሳዊው አጠቃቀም የሚያመለክተው

- ሀ. ተመሳሳይ እምነት ያላቸውን በአንድ ቡድን የተሰበሰቡ ሰዎችን።
- ለ. ለእግዚአብሔር ጥሪ ምላሽ የሰጡ አንድ ማኅበረሰብን።
- ሐ. ሰዎች በአንድነት ለማምለክ የሚሰበሰቡበትን ሥፍራ።
- መ. ተመሳሳይ አስተምህሮ ያላቸውን በአንድ ጥላ የተሰበሰቡ ቡድኖችን።

2. ቤተ ክርስቲያንን ብዙ ክፍሎች እንዳሉት እካል የሚያቀርበው መጽሐፍ ቅዱሳዊ ምሳሌ የሚያመለክተው

- ሀ. በእግዚአብሔር ስም በአንድነት የሚሰበሰቡ ሰዎች ቤተ ክርስቲያን እንደሚሆኑ።
- ለ. ከክርስቶስ ጋር ግንኙነት ያለው እያንዳንዱ ሰው የክርስቶስ ቤተ ክርስቲያን መሆኑን።
- ሐ. ቤተ ክርስቲያን ከክርስቶስ ጋር ካላቸው የግል ግንኙነት የተነሳ እርስ በእርስ ግንኙነት ያላቸውን ብዙ ሰዎችን እንደምታካትት።
- መ. እያንዳንዱ ጉባኤ ሌሎች ጉባኤዎች ሁሉ በተደራጁበት በዚያው መንገድ የተደራጀ መሆኑን።

3. አጥቢያ ወይም ሰዓይን የምትታየው ቤተክርስቲያን የሚያመለክተው

- ሀ. አጠቃላይ የክርስቶስ እካልን።
- ለ. በኢየሱስ ክርስቶስ ላይ የጋራ እምነት ያላቸውና በአንድ የተወሰነ ሥፍራ ለአምልኮ የሚሰበሰቡ አማኞችን።
- ሐ. ከአንድ የእምነት ክፍል የሆኑ አማኞችን ሁሉ።
- መ. ዓለም አቀፏ ቤተ ክርስቲያንን።

4. ኅብረት ወይም ማኅበረሰብ የሚለው ቃል የሚሰጠን ሃሳብ።

- ሀ. መንግሥትን
- ለ. በዓይን የማትታይ ቤተ ክርስቲያንን
- ሐ. በሥራ አፋጻጸም የተለያየ ሃሳብ ያላቸው ሰዎችን
- መ. እርሶ በርስ ኅብረት ማድረግንና ያላቸውን ነገር መከፋፈልን

5. መጽሐፍ ቅዱስ በሚሰጠው መረጃ መሠረት ቤተ ክርስቲያን የተጀመረችው

- ሀ. በኢየሱስ ምድራዊ አገልግሎት ዘመን ነበር።
- ለ. በኢየሱስ እርንት ወቅት ነበር።

- ሐ. በበዓለ ሃምሳ ወቅት ነበር።
- መ. ከጳውሎስ መለወጥ በኋላ ነበር።

6. የቤተ ክርስቲያን መንፈሳዊ ማንነት በሚታይ መንገድ የተገለጸው

- ሀ. አማኞች እርስ በእርሳቸው ያላቸውን አንድነትና ፍቅር በሚገልጹበት መንገድ ነው።
- ለ. ክርስቶስ በአማኞች ልብ የመኖሩ ሁኔታ ነው።
- ሐ. በመንፈስ ቅዱስ ስጦታዎች ናቸው።
- መ. በመዘመር፣ በመጸለይና በመስበክ ነው።

7. አንድ ሰው እግዚአብሔርን እንደሚወድ እጅግ አስተማማኝ የሆነው ማስረጃ

- ሀ. ሌሎች ሰዎችን መውደዱ ነው።
- ለ. በጸሎትና በአምልኮ ብዙ ሰዎችን ማግለፉ ነው።
- ሐ. የአጥቢያ ቤተክርስቲያን አባል መሆኑ ነው።
- መ. አማኝ ላልሆኑት መመስከሩ ነው።

8. መጽሐፍ ቅዱስ እንደሚያስተምረው የመንፈስ ቅዱስ ስጦታዎች የተሰጡት

- ሀ. የግል አገልግሎት እንዲኖረው በሚፈልገው ለማንኛውም ግለሰብ ነው።
- ለ. አማኞች እርስ በእርሳቸው በሚያገለግሉበት ጊዜ በሚገለጸው መተናነጽ እንዲያገለግል ለቤተ ክርስቲያን ነው።
- ሐ. ቤተ ክርስቲያን ወንጌልን እንድታስራጭ ለመርዳት ነው።
- መ. ተስጥሎ ባላቸው ሰዎች ውስጥ የክርስቶስን ባሕርይ ለማስገኘት ነው።

9. ቤተ ክርስቲያን በክርስቶስ እካል በተመሰለችበት ሁኔታ እንደተማርነው ለቤተ ክርስቲያን ባሕርይ ወሳኝ የሆነው (የሆኑት)

- ሀ. አባላት ናቸው።
- ለ. አገልግሎቶችዋ ናቸው።
- ሐ. ራስ ነው።
- መ. አንድነትና ኅብረት ናቸው።

10. አጭር መልስ። ከሚከተሉት ከእያንዳንዱ ሃሳብ ጋር በተያያዘ የቤተ ክርስቲያን ዓላማ ምን እንደሆነ ግለጽ።

- ሀ. እግዚአብሔርን በሚመለከት
- ለ. እራስዋን ቤተ ክርስቲያንን በሚመለከት
- ሐ. ዓለምን በተመለከተ

የጥናት ማጠናከሪያ ጥያቄዎች መልስ

8. ስ

1. የአንተ መልስ።

9. ሐ

2. ለ፣ ሐ እና ሠ

10. በአማኙና በክርስቶስ መካከል ያለው የፍቅር ግንኙነት ነው። አማኞች እርስ በርሳቸው ያላቸው የፍቅር ግንኙነት ነው።

3. ለ

11. ከ "ሀ" በስተቀር ሁሉም አውነት ናቸው።

4. ኢየሱስ ተስፋ እንደሰጠው ደቀ መዛሙርት በመንፈስ ቅዱስ ተሞልተው ነበር። 3000 የሚያህሉ ሰዎች የወንጌል መልእክት ተቀብለው ወደ አማኞች ሕብረት ተጨመሩ።

12. ከእነዚህ ሦስቱ ይሆናሉ፡- ክብር፣ አክብሮት፣ ውዳሴ፣ ምስጋና ወይም መታሰብ።

5. መልስህን በዚህ ክፍል ካቀረብነው ዝርዝር ጋር ካነጻጽርክ በኋላ በአጥቢያ ቤተክርስቲያንህ ከሚከናወነው ተግባር ጋር እነጻጽረው።

13. የምትሰጠው መልስ ከእነዚህ ጋር የሚመሳሰል ሊሆን ይገባል።

ሀ. መገንባት፣ መመሥረት፣ ማስተማር፣ ማላደግ፣ ማጠናከርና የሥነ ሥርዓት እርምጃ መውሰድ።

ለ. ስጦታዎች የተሰጡት ለቤተ ክርስቲያን ወይም በአጠቃላይ ለቤተ ክርስቲያን በረከት እንዲሆኑ ነው። በጋራ አምልኮ ወቅት ነው ስጦታዎች የሚከሰቱት።

ሐ. መንፈስ ቅዱስ በኛ ውስጥ ፍሬውን የሚያፈራው ከሌሎች ጋር በምናደርገው ግንኙነት ነው። መንፈሳዊ ፍሬ ከግንኙነት ውጪ ሊያድግ አይችልም።

6. ሀ. 1

ሐ. 2

ሠ. 3

ሰ. 2

መ. 3

ረ. 1

14. ሀ. ያዩትንና የሰሙትን ከመናገር በስተቀር ምንም ማድረግ አልቻሉም፤
ለ. የአግዚአብሔርን ቃል በድፍረት ተናገሩ።
ሐ. ኢየሱስ እርሱ ክርስቶስ የመሆኑን የምሥራች ቃል ከማስተማርና ከማወጅ በፍጹም ወደ ኋላ አላሉም።

7. "ሀ"፣ "መ"፣ "ሠ"፣ ስ እና "ሸ" እውነት ናቸው።

15. ሀ. "ኑ"

ለ. ሂዱ

ሐ. መንፈስ ቅዱስ

መ. አማኞች (ቤተ ክርስቲያን)

ሠ. አማኞች ራሳቸውን ከዓለማዊ አኗኗር እንደለዩና በመመሪያዎም ከእንግዲህ እንደማይገዙ ነው።

ረ. አማኞች ዓለምን ከጥፋት የማዳን ወይም ወንጌል የማድረስ ተልዕኮ እንዳሰባቸው ነው።

ሰ. ወንጌልን ለዓለም ሁሉ ለመስበክ የሚቻላትን ሁሉ ማድረግ እንደሚገባት የማወቅ አመለካከት።

መጨረሻው ዘመን መገለጥ፣ ሽልማትና ዕረፍት

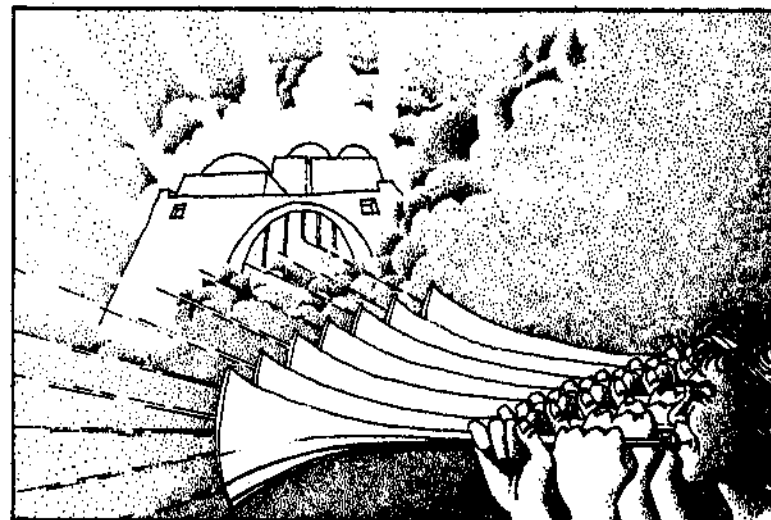
እግዚአብሔር ለሕዝቡ ያቀደውን መፈጸሙን በሚመለከት መጽሐፍ ቅዱስ ብዙ የሚናገረው ነገር አለ። ከበዓለ ሃምሳ በኋላ ባስተላለፈው መልእክቱ በሚመጡት ዘመናት እግዚአብሔር ማንኛውንም ነገር ወደነበረበት እንደሚያድስ ዲፕሮስ ተናግሯል (የሐዋ 3:21)። ከዚያ በኋላ በጣም በሜትን በሚነካ መንገድ ሐዋርያው ጳውሎስ ክርስቲያኖችን የሚጠብቃቸው ሁኔታ ምን እንደሚመስል ገልጿል (ሮሜ 8:18-25)። ተፈጥሮ ሁሉ የእግዚአብሔርን የመዋጀት እቅድ መገለጥ እንደሚጠበቅ እስታውቋል።

ከሰው ውድቀት ጊዜ ጀምሮ ተፈጥሮ በእሳዛኙ የእርግማን ውጤት ሥር ይገኛል። የሰው ልጅም የኃጢአት እርግማን ባለበትና በደነደነች ዓለም የሚያስጨንቅ ኑሮ በመግፋትና በመቃተት ቆይቶአል። እካሉም ሕመምና ጉስቁልና የሚያስከትሉትን ሰቃይ ቀምሷል። የሰው ልጅም ከተቀረው ፍጥረት ሁሉ ጋራ ጆሮዎቹን ወደ ፈጣሪው በማዘንበል "ከእንግዲህ ወዲህ መርገም ከቶ እይሆንም" (ራእ 22:3) የሚለውን የተባረከ ድምፅ ለመስማት ይጠባበቃል። ለእነዚህ ሁሉ ችግሮች ምንጭ የሆነውን ነገር እግዚአብሔር የሚቀጣበት ጊዜ እየደረሰ ነው። በይጣንን ጨምሮ ክፉዎች ይፈረድባቸዋል፤ ኢየሱስም ከእርሱ ጋር በመንግሥተ ሰማያት ይሆኑ ዘንድ ጸድቃንን ለመውሰድ ይመጣል። ይህም የእማኙ የተባረከ ተስፋ ነው!!

በዚህ ትምህርት የመጽሐፍ ቅዱስን ትንቢት መፈጸምና የወደፊትን የእግዚአብሔርን እቅድ መጠናቀቅ በሚመለከት እንነጋገራለን። እነዚህን እስፈላጊ ጉዳዮች በምታሰባስልበት ጊዜ የተሰጠው ተስፋ ራስህን እንደሚገባ እንድትመረምርና ሰጌታ ዳግም ምፅዕት እንድትዘጋጅ ከሚከለክሉህ ማናቸውም ነገሮች ራስህን እንድታነፃ ያድርግህ።

የክፍለ ትምህርቱ አከፋፈል

- የተባረከው ተስፋ
- የመከራው ዘመን
- የኢየሱስ ክርስቶስ መገለጥ
- የሺህ ዓመት መንግሥት
- የበይጣንና የሞቱት ኃጢአተኞች ፍርድ
- እዲሁ ፍጥረት

የክፍለ ትምህርቱ ዓላማዎች

ይህንን ትምህርት በምታጠናቅቅበት ጊዜ የሚከተሉትን ማድረግ መቻል እለብህ።

- የፍጻሜ ዘመን ሁኔታዎችን ቅደም ተከተልና የእያንዳንዱን ሁኔታ መዘርዘር።
- የመከራውን ዘመን ዓላማና ሂደቱን መግለጽ።
- የሺህ ዓመት መንግሥትን መረጃዎችንና ዓላማዎቹን መግለጽ።
- እማኞች ለሆኑና እማኞች ላልሆኑም የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ ዳግም ምፅዕት ያለውን እስፈላጊነት መረዳት።

የክፍለ ትምህርቱ መመሪያዎች

1. ለዚህ ትምህርት ቅድመ ዝግጅት እንዲሆንህ ማቴ 24፣ ማር 13፣ ሉቃ 21፣ 1ቆሮ 15፣ 1ተሰ 4:13-17፣ 2ተሰ 2:1-12 እንዲሁም ራእ 19ን እንብብ። በትምህርቱ ውስጥ የተሰጡትን ሌሎች ጥቅሶች እውጥተህ ማንበብህንም እርግጠኛ ሁን።
2. ከትምህርት 8-10 ያሉትን በጥንቃቄ ከልሳቸው።

የተባረከው ተስፋ

ዓላማ 1 ከተባረከው ተስፋ ጋር ለተያያዙት ቃላት አጫጭር ትርጉሞችን መጻፍ፡

ለቲቶ በጸፈው መልእክቱ ሐዋርያው ጳውሎስ የእግዚአብሔር የጸጋ ወንጌል ሰበዎች ሁሉ ተገልጿል ብሎአል። ይህም አባባል የሚከተለውን ግብረገባዊ እማራጭ ለሰዎች ያቀርብላቸዋል። የተባረከውን ተስፋ እየጠበቁ ሳሉ ለርኩስትና ለዓለማዊ ምኞት እምቢ በማለት፤ ራሳቸውን በመግዛትና እግዚአብሔርን በመምሰል በዚህ ዘመን መኖር ይፈልጉ ወይም እይፈልጉ እንደሆነ ይጠይቃቸዋል። ያም የተባረከ ተስፋ እርሱ (ጳውሎስ) እንደተናገረው የታላቁ እምላካችንና የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ በክብር መገለጽ ነው (ቲቶ 2:11-14)። የክርስቶስ መገሰጥ እግዚአብሔርን የሚቃወሙ ሥልጣናት ሁሉ ወደ ጥፋታቸው ፍጻሜ እንዲመጡ ያደርጋቸዋል። “የፍጻሜ ነገሮች ወይም የመጨረሻ ዘመን ሁኔታዎች” ጥናታችንን በምንጀምርበት ጊዜ በቅድሚያ ትኩረታችንን በእማኙ የተባረከ ተስፋ ላይ እናደርጋለን።

ከመሆኑ በፊት በነበሩት የመጨረሻ ሰዓቶች ጌታችን በእሥራ ሁለቱ ደቀ መዛሙርት የእማኙን ተስፋ መሠረት ገልጸላቸው ነበር። ብዙ መኖሪያዎች ሰላሳት በላ አባቱ ቤት ተናግሯል። በርሱ ስሚያምን ሁሉ ሥፍራ ሲያዘጋጅላቸው እንደሚሄድ ነግሯቸዋል። በተጨማሪም ትቷቸው እንደሚሄድ ሁሉ ከእርሱ ጋር እንዲኖሩ ሊወበዳቸው እንደሚመጣም (ዮሐ 14:1-3) እረጋግጣላቸዋል።

ይህ የተስፋ መልእክት ከኢየሱስ ዕርገት በኋላ በተገለጹትም መላእክት ተረጋግጧል። መላእክቱም፡- “ይህ ከእናንተ ወደ ሰማይ የወጣው ኢየሱስ ወደ ሰማይ ሲሄድ እንዳያችሁት እንዲሁ ይመጣል” (ዮሐ 1:11) እሱአቸው። ሐዋርያው ጳውሎስ በመስኮታዊ መገለጥ በጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ መገሰጥ ወቅት ሊሰወጥ ያለውን (ፊልጵ 3:20-21) የሰውነታቸውን “መቤገጥ” እማኞች በናፍቆት እንደሚጠበቁ (ሮሜ 8:23) ተናግሯል።

የጌታ ዳግም ምዕሀት ሁለት እንግሮችን እንደሚያነትት የእግዚአብሔር ቃል ያመሰክራል፡- 1) አማኞች ለሆኑት መምጣቱንና 2) ከሚያምኑት ጋር አብሮ መምጣቱን። አማኞች ለሆኑት መምጣቱ “ንጥቀት” ይባላል፤ ከነርሱ ጋር እብሮ መምጣቱ ደግሞ “መገለጥ” ተብሎ ይጠራል። የፍጻሜ ዘመን ሁኔታዎችን ጉዳይ በበፋት በምንመለከትበት ጊዜ ሁለት ሁኔታዎችን እንመሰክራለን። በቅድሚያ እስኪ የአማኞችን ንጥቀትና የሚቀበሉትን ብድራት እንመልከት፤ ከዚያም ዘኃለ እነዚህ ሁኔታዎች ከሌሎች ሁኔታዎች ጋር ያላቸውን ግንኙነት እናያለን።

(1). ከሁሉም የተሻለውን መልስ ምረጥ። የተባረከው ተስፋ የሚያመለክተው

- ሀ. ክርስቶስ ከራሱ ከሆኑት ጋር ሲመጣ የሚሆነውን መገለጥ ነው።
- ለ. ክርስቶስ በሚመጣላቸው ወቅት የአማኞችን መነጠቅ ነው።
- ሐ. የፍጻሜ ሁኔታዎችን በመሰራት ነው።

የአማኞች መነጠቅ

እግዚአብሔር በሉአላዊ ጥበቡ የወንጌል ሥርጭት ተግባር ተጠናቋል ብሎ ሲወበን፤ እቅዱ ወደ ሙላት የሚመጣበትን ወይም ፍጹም የሚሆኑበትን ሁኔታ ያደርጋል።

(2). ማቴ 24:14ን ከማቴ 24:36 ጋር አነጻጽር። በእነዚህ ጥቅሶች መሠረት ኢየሱስ በለሚመሰበበት ጊዜ ምን ማወቅ እንችላለን?

በ1ተሰ 4:17 እማኞች ጌታን በአየር ለመገናኘት እንደሚነጠቁና በዮሐ 14:1-3 ተስፋ ወደ ተሰጣቸው የመኖሪያ ሥፍራ እንደሚወስዱ እናነባለን። በ1ቆሮ 15:50-52 ወደ መንግሥተ ሰማያት ለመግባት ዝግጁ በሚሆኑበት ጊዜና የሚሞት ሥጋቸው በቅጽበት ሊለወጥ የአማኞች ሥጋዊ አካል እንደሚቀየር ጳውሎስ አመልክቷል። ይህ ሁኔታ የሚከናወነው በድንገት ነው። አማኙ በማንኛውም ሥፍራ ቢሆን በድንገት ይነጠቃል። መጽሐፍ ቅዱስ ይህንን ድንገተኛ ሁኔታ በሌሊት ከሚከሰት የሌባ አመጣጥ ጋር (1ተሰ 5:2) ያነጽጽረዋል።

ለአማኞች የሚያበተላልፈው ግልጽ መልእክት ይህ ነው። የእግዚአብሔርን የማዳን ጥሪ በሚቃወሙ ላይ የእግዚአብሔር ፍርድ እንደሚመጣቸው (1ተሰ 5:1-11) ተገንዝበው በዕለት ከዕለት ኑሮአቸው ንቁና ራሳቸውን የሚገዙ ሊሆኑ ይገባቸዋል። ስለሆነም የአማኞች ተስፋ፡- 1) ከሚመጣው የእግዚአብሔር ቁጣ መዳን 2) ጌታቸውን የማየት ዕድል 3) እዳኛቸውን መስሎ መገኘት (1ዮሐ 3:2) ናቸው።

(3). 1ተሰ 4:13-17ን አንብብና የሚከተሉትን መግለጫዎች ለማጠናቀቅ ክፍት ቦታዎችን ሙላቸው።

- ሀ. የሚነጠቁት አማኞች በሁለት ይከፈላሉ እና
- ለ. የጌታን መመለስ በተመለከተ የአማኞች ተስፋ የተመሠረተው
- ሐ. የሙታን ትንሣኤና የዘላለም ሕይወት በሌላቸው አማኞች ያልሆኑት እንደሚያዝኑ ሐዋርያው ጳውሎስ ያመለክታል።

1ቆሮ 15:50-54ን ቀረብ ብለን በንመረምረው በንጥቀት ወቅት የሚከናወኑ የተወሰኑ ለውጦች እንዳሉ ያመለክታል። በንጥቀት ወቅት በሕይወት የሚገኙ አማኞች በቅጽበት “ከሚችኑት ወደ ኢሚችኑት” ይለወጣሉ። ይህም

ማለት ከዚያ በኋላ በፍጹም አይሞቱም ማለት ነው። በክርስቶስ ሆነው የሞቱት በቅድሚያ ትንሣኤ ያገኛሉ፤ ከዚያም የበሰበሰው ገላቸው የማይበስበስ ሆኖ ይሰወጣል። ሥጋና ደም ማለትም አሁን የሰበሰነው አካል የእግዚአብሔርን መንግሥት ስለማይወርስ ወደ አንድ ዓይነት የከበረ ገላ ይሰወጣል። በላዚህ የከበረ ገላ ሁሉንም ነገር አሁን አንረዳም፤ ሆኖም ከዚያ በኋላ የሕመም፣ የበሽታ ወይም የሞት ልምምድ በፍጹም እንደ ማይናራቸውና ዘላለማዊ እንደሚሆኑ እናውቃለን።

ንጥቀት በድንገት የሚከናወን ነገር በለመሆኑና በለሚፈጸምበት ትክክለኛ ወቅት ከእግዚአብሔር አብ በቀር ማንም እንደማያውቅ ቃሉ ይነግረናል ቢሆንም በለሚከናወንበት ጊዜ አንዳንድ ጥቆማዎች ተሰጥተውናል። በመንግሥታት ዘንድ ቁጣንና ሽብርን የሚያስከትሉ የነውጥ ምልክቶች በሰማያት እንደሚታዩ ኢየሱስ ተናግሯል። ከዚህ በተጨማሪ ረሃብ፣ ሕመምና ጦርነት በሰማያት የሚታዩትን ምልክቶች የሚያጅቡ ይሆናሉ (ሉቃ 21:10፣ 25-28)። እነዚህ ሁኔታዎች ፍጹሙ መቃረቡን የሚያሳዩ ምልክቶች ይሆናሉ። አማኞች እነዚህን ሁኔታዎች ሲመለከቱ ከክርስቶስ ጋር በአንድነት የሚሆኑበት እንደዚሁም ቀደም ብለው ወደ ጌታ ከሄዱት ወዳጆቻቸውና ዘመዶቻቸው ጋር አብረው የሚሆኑበት ጊዜ እንደተቃረበ ይንገባሉ።

(4). በንጥቀት ወቅት በሕያዋንና በሙታን አማኞች ግዙፍ አካል ላይ ምን እንደሚሆን በአጭሩ ግለጽ።

የአማኞች ሽልማት

አማኞች ባሳዩአቸው ክርስቲያናዊ አኗኗራቸው መሠረት ብድራትን እንደሚቀበሉ ልዩ ልዩ የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅሶች ያመሰክታሉ፤ (ማቴ 18:27፣ 2ዮሐ 8፣ ራእ 22:12ን ተመልከት)። ጳውሎስ ለቆሮንቶስ ቤተ ክርስቲያን አባላት ሲጽፍ ፡. . . ሁላችን በክርስቶስ ፍርድ ወንበር ፈት ልንገለጥ ይገባናልና። (2ቆሮ 5:10) ብሏል። የፍርድ ወንበር ተብሎ የተተረጎመው ቃል በግሪክ 'ቤማ' የሚል ሲሆን ለቃሉ ሊኖረን የሚገባው ጥሩ መረዳት 'የብድራት መተመኛ ሥፍራ' የሚል ይሆናል። ለዚህ ሥፍራ መልካም ምሳሌ የሚሆን ለአሸናፊዎቹ ሽልማቶቻቸውን መስጠት ይችላሉ ዘንድ በአሉምፒክ የሚደረጉ ውድድሮችን የሚመለከቱ ዳኞች ይቀመጡበት የነበረው ዓይነት መድረክ ነው። የዚህ ሥፍራ ዓላማ እያንዳንዱ አማኝ ስለ ራሱ ለእግዚአብሔር መልስ ይሰጥ ዘንድ ነው (ሮሜ 14:10-12)።

እግዚአብሔር በእኛ ላይ የሚያስተላልፈው ፍርድ ክርስቲያናዊ አገልግሎታችን የሚመዘንበት ነው። የሚመዘነው ምን ያህል እንደሰራን ሳይሆን ለእግዚአብሔር የሰጠነው አገልግሎት ጥራት ነው። ለአገልግሎት ያነሳን ምክንያት ምን ነበር? ራሳችንን በመካድና ስእርሱ በመስጠት ነበር ያገለገልነው ወይስ ለአገልግሎት የተነሳነው በበጥታዎቻችንና በችሎታዎ

ቻችን ላይ የሰዎችን ትኩረት ለመሳብ? ወይስ ለራሳችን ጥቅም ስማግኘት በማሰብ? የሥራችን ጥራት እንደሚመዘን መጽሐፍ ቅዱስ በግልጽ ያስታውቃል፤ ፈተናውንም ያለፈ ምስጉን የአገልግሎት ብድራቱን ይቀበላል። በራስ ወዳድነትና በትዕቢት ተገፋፋቱ የሚፈጸም አገልግሎት ብድራት አይኖረውም (1ቆሮ 3:11-15)።

ይህ ምዘና ወይም ግምገማ የሚካሄድበት ጊዜ በትክክል ባይጠቀስም አንዳንድ የመጽሐፍ ቅዱስ ምሑራን ንጥቀትን ተከትሎ እንደሚከናወን ያምናሉ። የእግዚአብሔርን ማዳን ያልተቀበሉት በምድር ላይ ሆኖ በማያውቅ እጅግ ከፍተኛ የጥፋት፣ የቁጣና የታከት ወቅት የሚያልፉ ሲሆን የጌታ ታማኝ አገልጋዮች ግን በእርሱ ፊት ይከብራሉ።

(5). ከሁሉም የተሻለውን መልስ ምረጥ፤ እያንዳንዱ አገልጋይ ስለ አገልግሎቱ ስለእግዚአብሔር መልስ እንደሚሰጥና እያንዳንዱም _____ እንደሚቀበል የእግዚአብሔር ቃል ያስተምረናል።

- ሀ. አገልግሎቱ ትልቅም ይሁን ትንሽ እኩል ሽልማት።
- ሰ. በአገልግሎቱ መጠንና ዓይነት ላይ የተመሠረተ ሽልማት።
- ሐ. በአገልግሎቱ ዓላማና ጥራት ላይ የተመሠረተ ሽልማት።
- መ. ሽልማት አስዚያም ቅጣት።

(6). በማስታወሻ ደብተርህ ሰሚክተሉት ቃላትና ሐረጎች ለእያንዳንዳቸው አጭር መግለጫዎችን ጻፍ።

ሀ. የአማኝ የከበረ ሥጋ	መ. የተባረከው ተስፋ
ለ. የኢየሱስ ክርስቶስ መገሰጥ	ሠ. የክርስቶስ የፍርድ ወንበር
ሐ. መንጠቅ	

የመከራው ዘመን

በማቴ 24፣ በማር 13 እና በሱቃ 21 ላይ በተገለጸው የደብረ ዘይት ተራራ ንግግሩ ላይ ደቀ መዛሙርቱ ላቀረቡለት የሚከተሉት ጥያቄዎች ኢየሱስ ምላሽ ሰጥቶ ነበር። 1) የነበረው የቤተ መቅደስ ሕንፃ የሚፈርስው መቼ ነው? 2) የመምጣትህና የዘመኑ ፍጹሜ ምልክቶችን ምንድን ናቸው? የሚሉ ጥያቄዎች ነበሩ።

ኢየሱስ ለእነዚህ ሁለት አስፈላጊ ጥያቄዎች የሰጣቸው መልሶች እጅግ የተጣመሩ በመሆናቸው ከመልሶቹ የትኛው በቅርቡ ሲፈጸም ስላለው በላ ቤተ መቅደሱ መፍረስና ስለ አይሁድ መበተን እንደሚናገር የትኛው ደግሞ በዘመን ፍጹሜ ወቅት ከኢየሱስ ዳግም ምዕህት ጥቂት ቀደም ብሎ ስለሚፈጸሙ ምልክቶች እንደተነገረ መሰየት ያስቸግራል።

ሰበ መጨረሻው ዘመን እንዳንድ ሁኔታዎችን የሚናገረውን ትንቢተ ዳንኤልን በመጥቀስ (ማቴ 24:15) የኢየሱስን መልስ በመረዳት ከፍተኛ ድጋፍ አግኝተናል። ከዚህ ጋር በተያያዘ ሁኔታ የአይሁድን ሕዝብ ታሪክና አሁን ከምንመለከተው ሁኔታ ጋር ያላቸውን ግንኙነት መከለሳችን ይጠቅመናል። የአይሁድን ሕዝብና ርዕሰ ከተማቸውን ኢየሩሳሌምን የሚመለከቱ (ዳን 9:24-27) የወደፊት ሁኔታዎችን አጠቃላይ ገጽታ እግዚአብሔር አቅርቦልናል። ይህ አጠቃላይ ገጽታ የአይሁድን ያለፈውንና የመጨውን ታሪካቸውን በሚያካትት የጊዜ ሠሌዳ ላይ የተመሠረተ ነው። ሰበ እነዚህ ሁኔታዎች ከመመልከታችን በፊት ሰዝግጅት እንዲረዳህ ዳንኤ ምዕራፍ 9 አንብብ።

አይሁዳውያን በመጽሐፍ ቅዱስ ታሪክና በትንቢት ውስጥ

ዓላማ 2 ከዳንኤል ምዕራፍ 9 እና ከአምጽ 9 ከተሰጡት ትንቢታዊ ሁኔታዎች ዝርዝር ውስጥ የተፈጸሙትን መምረጥ

የዳንኤል ራዕይ

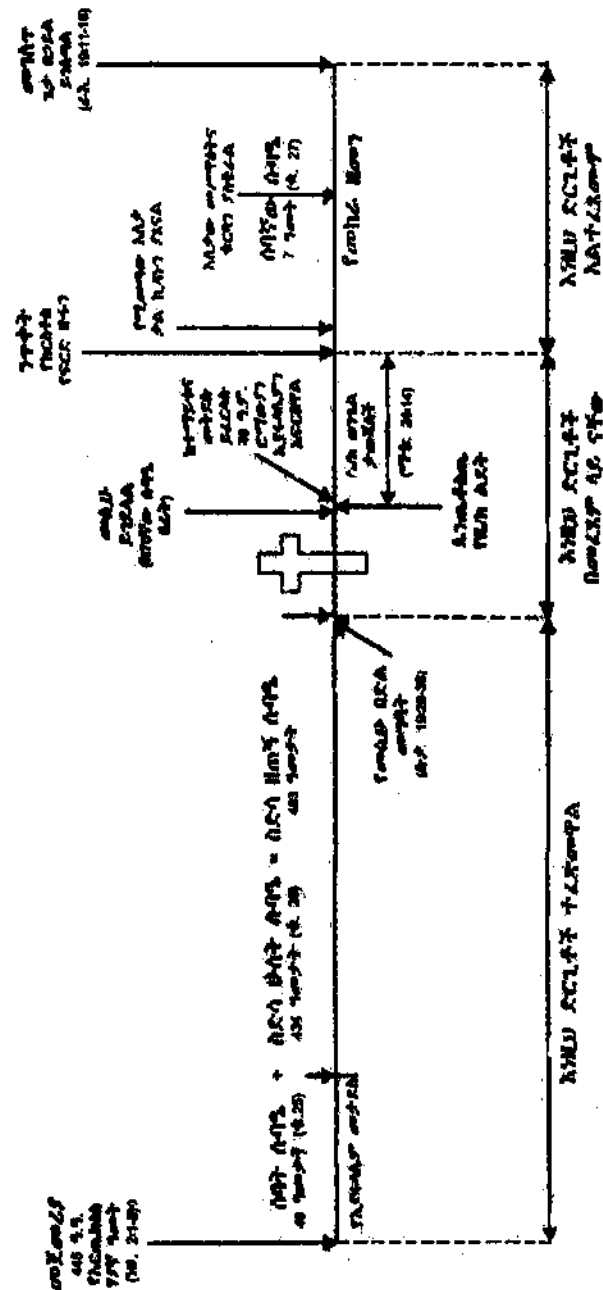
የአይሁድ ሕዝብ በየሰዓት ዓመቱ ሊያከብሩ የሚገባቸውን ሱባኤ ሰላሳከበሩ እግዚአብሔር በጠላቶቻቸው ምድር ሰባ ዓመታት እንዲቆዩ አዋጅ አወጣባቸው (ዘሴ 25:2-71 26:14-16፣ 31-35፣ ከ2ዜና 38:21 ጋር በማነፃፀር ሰበ ሰባተኛው ዓመት የተሰጠውን መግለጫና የሱባኤ ዓመቱን አለማክበር የሚያስከትለውን ውጤት ተመልከት)። ከዚህ እንደምንመለከተው ለ490 ዓመታት ሕዝቡ እንዲጠብቁ የሚፈለግባቸውን የሱባኤ ዓመታት እልጠበቁም ነበር። እጭርና በጣም እስፋላጊ የሆነው የዳንኤል ምዕራፍ 9 ትንቢት ቃል ሃሳብ የሚሸከረከረው ከቁጥር 24 እስከ 27 በተጠቀሱት ተመሳሳይ የሰባ ሱባኤ ወቅቶች ትርያ ነው።

እያንዳንዱ ሰባተኛ ዓመት ለምድሪቱ የዕረፍት ሱባኤ ዓመት (ዘሴ 25:3-4) ሰለነበረ የእሥራኤል መንግሥት በሱባኤ (ሳምንታት) ከሚቆጠሩ ዓመታት ጋር የተሳመዱ ናቸው። በየሃምሳ ዓመቱ ይደረግ የነበረው የማሕበራዊና የኢኮኖሚ ማስተካከያ ታላቁ እዮቤልዩ የተመሠረተው እስፋላጊ በነበሩት በእነዚህ የሱባኤ ዓመታት (ዘሴ 25:8-9) ብዜት ላይ ነው። በዚህ በሃምሳኛው ዓመት ዕዳዎች ሁሉ ይሰረዙ፤ ባሪያዎች ነፃ ይወጡ፤ በዕዳ የተያዙ መሬቶችም ለቀድሞ ባሰቡት ይመለሱ ነበር።

የሰባ ዓመቱ የምርኮ ዘመን ሊጠናቀቅ በተቃረበበት ወቅት እግዚአብሔር ከአይሁድ ሕዝብ ጋር መሥራት የሚጀምርበትን አዲስ ዘመን በዳንኤል በኩል ያገለጽ ዘንድ መልእክ መላኩ ያልተለመደና እዲስ ነገር ነበር። በትንቢተ ዳንኤል እንደምንመለከተው ይህ አዲስ ዘመን የሱባኤ ዓመታትን ባለማክበር ያሳልፏቸውን ዓመታት ወይም ለ490 ዓመታት (ማለትም ሰባ ጊዜ ሰባት ዓመታት) ያህል የሚቀጥል ይሆናል። ለዳንኤል በራዕይ የተሰጡትን አውነቶች እስኪ በአጭሩ እንከልሳቸው፤ ከዚያም የራዕይ ትርጉም እንመለከታለን።

ሰባው ሱባኤ ከትንቢት አንፃር

በሕዝብህና በቅድስት ከተማህ ላይ ሰባ ሱባኤ ተቀጥሮልኦ (ዳን 9:24-29)

1. ትንቢቱ የዳንኤልን አገር ሕዝብ አይሁድን እንዲሁም ቅዱስ ከተማውን ኢየሩሳሌምን የሚመለከት ነው (ቁ. 24)።

2. ትንቢቱ የሰባ ጊዜ ሰባት ወይም ሱባዔ ወቅትን የሚጠይቅ ይሆናል። ይህም የ490 ዓመታት የጊዜ ወቅትን የሚወክል ይሆናል።

3. በዚህ ወቅት ሊጠናቀቁ የሚገባቸው ተግባራት የሚከተሉትን ያካትታሉ፡

- ሀ. ዓመፃን መጨረስ
- ለ. ኃጢአትን መፈጸም
- ሐ. በደልን ማስተሰረድ
- መ. ቅዱስ ቅዱሳንንም (እጅግ ቅዱስ የሆነውን) መቀባት
- ሠ. የዘላለም ጽድቅን ማስገባት (ቁ.24)

4. የመጀመሪያዎቹን ሰባት ጊዜ ሰባትና (49 ዓመታት) ስድሳ ሁለት ጊዜ ሰባት (434 ዓመታት) ወቅቶች የሚመለከተው ዘመን በድምሩ 69 ጊዜ ሰባት (483 ዓመታት ቁ. 25 ተመልከት) ይሆናል።

5. ጊዜው የሚጀምረው እጅግ ቁርጥ ካለ ነጥብ ማለትም ኢየሩሳሌምን ለመሥራትና ለመጠገን የትዕዛዝ አዋጅ ከወጣበት ጊዜ ጀምሮ ነው።

6. የመጀመሪያው ዘመን የሚጠናቀቀው እጅግ ግልጽ በሆነ ከንውን ማለትም የተቀባው በሚመጣበትና ከዚያም ብዙም ሳይቆይ በሚገደልበት ነው (ቁ.25-26)።

7. ሁለት ገዢዎች ቀርበዋል፡-የተቀባው (ኢየሱስ) እና ከተማይቱንና መሰዊያውን የሚያፈርሰውን ሕዝብ የሚመራው የሚመጣው ገዢ (ሐሰተኛው መሢሕ) ቁ. 25-28።

8. ለአንድ ሱባዔ ወቅት ከአይሁድ ሕዝብ ጋር ቃል ኪዳን ለማድረግ የሚመጣው ገዢ (ሐሰተኛው መሢሕ) በመጨረሻው ሱባዔ ይመጣል። ይሁን እንጂ በዚህ ወቅት አጋማሽ ወይም፡ ከሶስት ዓመት ተኩል በኋላ ወደ ፍጻሜው ከመድረሱ በፊት ቃል ኪዳን ይሸራል፤ የአይሁድን ሃይማኖታዊ ሥርዓት ያስቆማል፤ ቤተ መቅደሱንም ያረክሳል።

(7). ቀደም ያሉትን መረጃዎች መሠረት በማድረግ በዳንኤል ራዕይ የተካተተው ዘመን በየትኛው ላይ የተመሠረተ ናቸው ብለን መደምደም እንችላለን?

- ሀ. የአይሁድ ሕዝብ የሱባዔ ዓመቶቻቸውን ለመጠበቅ ባልቻሉበት ዘመን።
- ለ. የአይሁድን ሕዝብ በሚቆጣጠሩ ገዢዎች።
- ሐ. በአንድ ዓመት ውስጥ ባሉት ሳምንታት።

የራዕዩ ትርጉም

በዳንኤል 9:25 የሚጀምረውን የዚህን አስደናቂ ራዕይ ትርጉም ማየታችንን እስኪ እንቀጥል፡-

“ስለዚህ እውቅ አስተውልም ኢየሩሳሌምን መጠገንና መሥራት ትዕዛዙ ከሚወጣበት ጀምሮ እስከ አለቃው እስከ መሲሕ ድረስ ሰባት ሱባዔና ስድሳ ሁለት ሱባዔ ይሆናል፤ እርሷም በጭንቀት ዘመን ከነጻናና ከቅጥር ጋር ትሰራለች። ከስድሳ ሁለት ጊዜ ሰባትም በኋላ መሢሕ ይገደላል፤ በእርሱም ዘንድ ምንም የሰም፤...” (ቁ.25-26)

ኢየሩሳሌምን ለመጠገንና ለመሥራት ትዕዛዝ የወጣው በአርጤክስለ ሃያኛው ዘመን መንግሥት መሆኑን አስተውል (ነህ 2:1-8)። ታሪካዊ ለነዶች በጥንቃቄ ሲመረመሩ አዋጅ የታወጀበት ይህ ዘመን 445 ዓ.ዓ እንደነበረ ያመለክታሉ። በእርግጥም ከተማይቱ እንደገና የተገነባችው በጭንቀት ዘመን ነበር። ከዚያም በትክክል እንደተተነበየው ከ434 ዓመታት በኋላ መሢሁ ኢየሱስ በምድራዊ አገልግሎት ማጠቃለያ በድል አድራጊነት ወደ ኢየሩሳሌም ገባ (ሉቃ 19:28-38)። ከዚያም በኋላ በጥቂት ቀናት ውስጥ በስቅለቱ ወቅት በተፈጸሙት ሁኔታዎች ተገደለ።

በሚቀጥለው የዳንኤል ራዕይ መልእክት የመጨረሻው ገዢ ሕዝቦች መሢሁ ከተገደለ በኋላ ከተማይቱንና መሰዊያውን እንደሚያጠፋ ነግሮታል (ቁ.26)። ይሄኛው የትንቢቱ ክፍል የርማ ሠራዊት የኢየሩሳሌምን ከተማ በማፍረስ፤ ግንቦቿን በመናድ፤ መሠዊያዋንና ቤተ መቅደሰዋን በማቃጠልና ከዚያም የተገነባችባቸውን ድንጋዮቿን በመበታተን (ማቴ 24:2) ጥቃት በፈጸሙበት በ70 ዓ.ም. እጅግ ትክክል በሆነ መንገድ ፍጻሜ አግኝተዋል። በዚህን ጊዜ ነበር የአይሁድ መንግሥት እስራኤል እንደ ሱክላዊ (ራስ-ገዝ) መንግሥት መኖር ያቆመችው። ሕዝቧ በምድር ዙሪያ ሁሉ በተበተኑ ወቅት እግዚአብሔር ቀደም ብሎ የተናገራቸው የረጅም ጊዜ እቅዶች (ዳን 9:24) ቀጠረዋቸው የተላለፈ ይመስል ነበር።

የዳንኤል ራዕይ የመጨረሻው ሱባዔ ወይም የሰባኛው ሱባዔ ዓመታት ሁኔታዎች ገና አልተፈጸሙም። በተለይ የመጨረሻውን ዘመን በሚመለከት የእኛን ትኩረት የሚሰበው እግዚአብሔር ለአይሁድ መንግሥት ባለው እቅዱ የመጨረሻ ወቅት የሚሆነው ይህ ጊዜ ነው። ስለሆነም እግዚአብሔር በደነገገው የጊዜ ሰሌዳ ክፍተት እንዲፈጠር ምክንያት የሆነው ምን እንደሆነ መመርመር ይገባናል። የአይሁድ መንግሥት ሲቋቋም የነበሩትን የጅማሬ ወቅቶች በማየት እንጀምራለን።

በአጭሩ፤ ወደ ተስፋይቱ ምድር በገዡበት ጊዜ ስእርሱ ሕግጋት መቃዘዝ በረከትን እንደሚያስገኝ (ዘፃ 28:1-14 ተመልከት) እግዚአብሔር ስለሥራኤል ሕዝብ በጣም ግልጽ አድርጎላቸዋል። የሕዝቡ አለመቃዘዝ

የሚያስከትልባቸውንም ክፉ ነገሮች (ዘሌ 26:14-45፤ ዘፃ 28:15-68) በግልጽ አስታውቋቸዋል። ባለመታዘዛቸውና ሊፈወስ የማይችል በሚመስለው ጋጢአተኛነታቸው ምክንያት አግዚአብሔር በመጨረሻ ሕዝቡ ከምድራቸው አንዲነቀሉና አንዲበታተኑ ፈቀደ። ከዚያም በኋላ ምድረቱን አንድትራቆት አደረገ (ኢሳ 6:11-12፤ 17:9፤ 64:10)። ቀደም ሲል የሰባው ዓመት ምርኮ ሕዝቡን ወደ አግዚአብሔር ሊመልስ አልቻለም። ስለሆነም የሮም ወረራ ባለከተለው መለደድ የአይሁድ ሕዝብ ተንከራታችን ሆኑ፤ በባዕድ የአሐዛብ መንግሥታትም ዘንድ የመጠለያ ሥፍራ ሊፈልጉ ሊነገር በማይችል ስቃይ ተሰቃዩ።

በዚህም መንገድ አሥራኤል ወይም የተመረጠው ሕዝብ ወደ ተሰፋይቱ ምድር አንዳይገባ ለጊዜው ተከለከለ። አግዚአብሔር በፍቅሩና በቸርነቱ ሕዝቡን ፈጽሞ አንደማይተዋቸውና (ዘሌ 28:43-45) ከምድር ዳርቻ ሁሉ አንደሚጠራቸው አመልክቷል (ኢሳ 11:11-12)። በጥገኛነት ከሚኖሩባቸው አገሮች ለ“አባታቸው” ለአብርሃም የዘላለም ርስት አድርጎ ወደሰጠው ምድር (ኤር 16:14-16) እነርሱን ለመሰብሰብና ለመሳብ ልዩ ልዩ ሰልጦችን ተጠቅሟል።

(8). ሕዝቡ ወደ ምድር መጨረሻ ሁሉ አንዲበተኑ በማድረግ የአይሁድ መንግሥት ወደ ፍጻሜ አንዲመጣ ያደረገው (የዳንኤል ትንቢት ፍጻሜ ያገኘበት) ሁኔታ ምን ነበር?

የአሥራኤል መመለስ

አስደናቂ በሆነ ሁኔታ ከብዙ ምዕተ ዓመታት አስቃቂ ሰደት በኋላ በዚህ ምዕተ ዓመት መጀመሪያ ብዙ የአይሁድ ሕዝቦች አሁን እንደ ጥንቱ ጥላቻ እንደሌለባቸው ተገነዘቡ። ስለሆነም በአንፃራዊ መረጋጋት በተለያዩ የዓለም ክፍሎች ሰፈሩ። ከዚህም የተነሳ “ከተሰፋይቱ ምድር” ጋር የነበራቸውን ጥንታዊ ቁርኝት እየዘነጉት መጡ።

ይሁን እንጂ ዶ/ር ቴውዶር ሔርዝል የተባለ በአውሮፓ የነበረ አንድ አይሁዳዊ መሬ በ19ኛው መቶ ዓመት መገባደጃ አካባቢ በሩሲያ አያደገ የመጣውን ሰደት በመመልከቱ ጭንቀት ተሰማው። በወገኖቹ ላይ ሁኔታዎች አጅግ እየከፉ እንደሚሄዱ በማመን በፓለስታይን ብሔራዊ የመኖሪያ ምድር የመቆርቆርን ሃሳብ በማቅረብ ወደዚህ ሃሳብ እንዲያዘነብሉ ጥረት አደረገ። ይሁን እንጂ ዘመናዊ “ጽዮናዊ አንቅስቃሴ” የማቋቋም ጥረቱ ምንም ያህል አልተሳካም። ለምሳሌ ያህል በጀርመን ይኖሩ የነበሩ አይሁድ “በለ ጽዮን ምንም የምናውቀው ነገር የለም። ለኛ ፓለስታይናችን ጀርመን ኢየሩሳሌማችን ደግሞ መኒክ ነው” ብለው ነበር።

ዓለም በአውሮፓ ወደ ተጀመረው ጦርነት ሲንቀሳቀስ ለአይሁዶች ነሮ አሰቸጋሪ እየሆነ መጣ። ከዚያም በኋላ በ1ኛው የዓለም ጦርነት የጽዮናውያን አንቅስቃሴ የኋላ ኋላ ለባልፎር አዋጅ መታወጅ ምክንያት የነበረውን

ተጽእኖ በእንግሊዝ መንግሥት ላይ አኖረ። የዚህ አዋጅ ሠነድ በፓለስታይን ለአይሁድ የመኖሪያ ምድር እንዲረቆር እንግሊዝ ድጋፋን እንደምታሰጥ የሚገልጽ ነበር። ከጦርነቱ በኋላ የእንግሊዝ መንግሥት ቅድስት አገርን ሲቆጣጠር አይሁዳውያን ወደ ፓለስታይን እንዲፈልሱ ይደፋፈሩ ነበር። በምድረቱ ለብዙ ምዕተ ዓመታት ሲኖሩ ከነበሩት የአረብ ሕዝቦች ጋር ጎን ለጎን ለመኖር ብዙ አይሁዳውያን ተመለሱ።

ብዙም ሳይቆይ 2ኛው የዓለም ጦርነት ሥጋት ሊፈጠር የአይሁድ ሰደትም ከወዲሁ ተጀመረ። በአውሮፓ ይሄው ሥጋት እየከረረ በመምጣቱ ብዙ አይሁዶች የመኖር ብቸኛ ተስፋቸው ከአውሮፓ መውጣትና ወደ ጥንታዊ ምድራቸው መመለስ መሆኑን እየተገነዘቡ መጡ። ከሁለተኛው ዓለም ጦርነት በኋላ አይሁዶች በአጀብ እየሆኑ በጥገኛነት ሊኖሩ የቆዩባቸውን አገሮች እየተገኙ ፓለስታይን ገቡ። በ1948 ዓ.ም (እ.ኤ.አ) ግንቦት ወር አጋማሽ ላይ የተመለሱት አይሁድ የዘመናዊዋን የአሥራኤል መንግሥት መወለድ አበሰሩ። ወዲያውኑም በአሞጽ 9:14-15 የተነገረው ትንቢት ቃል በቃል መፈጸም ጀመረ።

“የሕዝቤን የአሥራኤልን ምርኮ አመልሳለሁ፤ የፈረሱትንም ከተሞች ሠርተው ይቀመጡባቸዋል፤ ወይንንም ይተክላሉ፤ የወይን ጠጁንም ይጠጣሉ፤ አታክልትንም ያበጃሉ፤ ፍሬውንም ይበላሉ። በምድራቸውም እተክላቸዋለሁ፤ ከአግዲህ ወዲህ ከሰጠኋቸው ከምድራቸው አይነቀሱም፤ ይላል አምላክህ አግዚአብሔር”

ለሁለት ሺህ ዓመታት ገደማ ምድረቱ ዋጋ ቢስ ትመስል ነበር። አግዚአብሔር እንደ አበባ ታብባለች ብሎ ነበር (ኢሳ 35:1-2)፤ የኢሳያስ ትንቢት አጅግ ትክክለኛ በሆነ መንገድ ተፈጽሟል። ያልታረሱት ቦታዎች ለእርሻ ለፍራነት ተከልለዋል፤ የፈረረሱትም ከተሞች እንደገና በሰዎች ተሞልተዋል፤ ተጠግነዋል። ደግሞም ተጠናክረዋል (ሕዝ 36:33-36 በተጨማሪ ኢሳ 61:4ን ተመልከት)።

አንድ የታሪክ ጸሐፊ አንዳለው አንደኛው የዓለም ጦርነት የተሰፋይቱን ምድር ለአይሁድ ሕዝብ እዘጋጀ፤ ሁለተኛው የዓለም ጦርነት የአይሁድን ሕዝብ ለምድራቸው እዘጋጀ፤ የሚመጣው ጦርነት ደግሞ የአይሁድን ሕዝብ ለአምላካቸው ያዘጋጃቸዋል።

በመካከለኛው ምሥራቅ የተፈጠረውን ችግር የሚከታተሉ ሰዎች እንደሚረዱት አይሁድ ወደ ጥንታዊ ምድራቸው በተመለሱ ጊዜ በምድረቱ ለረጅም ጊዜ ነዋሪ የነበሩት ፍልስጤማውያን ከዚያ ተፈናቅለው በሌሎች የመካከለኛው ምሥራቅ አገሮች በብዛት ሰደተኞች ሆነዋል። ይህም በአይሁድና በአረብ ጎረቤቶቻቸው መካከል ለተባባለ ሁከትና ውጥረት ምክንያት ሆኗል። ወደ ኋላ ላይ እንደምንመለከተው ይህ ሁኔታ መካከለኛው ምሥራቅን የሚመለከት ለመጨረሻው ትንቢት መፈጸም አስተዋጽኦ የሚያደርግ ጉዳይ ነው።

ይህንን ትንቢታዊ ሥዕል በዓይነ ሕሊናችን ይዘን አሁን “በለሚመጣው ገዢ” በቁ.24 እግዚአብሔር እንደሚፈጸመው የደንገጋቸውን በሚመለከት ትንቢተ ዳንኤ 9:27 የሚለውን እንመለከታለን።

(9). በዚህ ክፍል በተገለጸው መሠረት ፍጻሜ ያገኙትን ትንቢታዊ ሁኔታዎች ፈደላቱን ክበባቸው።

- ሀ. ባለመታዘዣቸው ምክንያት አይሁድ ለ70 ዓመታት መለደዳቸው።
- ለ. ከ70 ዓመታት ምርኮ በኋላ የኢየሩሳሌም መታደስና እንደገና መገንባት።
- ሐ. የተቀባው (የመሢሐ) መምጣት።
- መ. የሐሰተኛው መሢሐ (የክርስቶስ ተቃዋሚ) መምጣት።
- ሠ. የመሢሐ መገደል።
- ረ. የሚመጣው ገዢ ሕዝቦች ቅድስቲቱን ከተማና ቤተ መቅደሱን ማፍረሳቸው።
- ሰ. የአይሁድ መንግሥት ሱክላዊ መንግሥት መሆን ማብቃቱ።
- ሸ. የእሥራኤል መንግሥት እንደገና እንደሚቋቋምና ሕዝቡም የእትክልት ሥፍራቸውን ለማበጀትና ወይንንም ለመትከል እንደሚመለሱ በእምጽ 9 የተነገረው ትንቢት።
- ቀ. ከሦስት ዓመት ተኩል በኋላ የሚፈርስውና በአይሁድ ሕዝብና በሚመጣው ገዢ መካከል የተደረገው ቃል ኪዳን።

የዳንኤል ሰባኛው ሱባዔ

ዓላማ 3 የክርስቶስ ተቃዋሚን ዘመንና የአርማኔዶን ጦርነት ሁኔታዎችን በሚመለከት እውነተኛ መግለጫዎችን ለይቶ ማወቅ

ከመሢሁ መገደል በኋላ የእሥራኤል መንግሥት ወደ ፍጻሜ እንደመጣ ተመልክተናል። በዚሁ የጊዜ ክልል ቤተ ክርስቲያን ተወልዳ በእግዚአብሔር የተሰጣትን ተልዕኮ ማከናወን ጀመረች። በሮሜ 9:11 ሐዋርያው ጳውሎስ እግዚአብሔር እበራኤልን ፈጽሞ እንዳልጣላት እስታውቋል። ይሁን እንጂ በዓለም ለሚኖሩ ሕዝቦች ወንጌልን በመሰበክ ሰወንጌል አገልግሎት መሣሪያው ሆኖ ታገለግሰው ዘንድ ሰቤተክርስቲያን ከወዲሁ ጥረ ያቀርባላታል። በመሢሐ መገደልና እበራኤልን በተመለከተ በወደፊቱ የእግዚአብሔር ዕቅድ መጠናቀቅ መካከል ባለው ወቅት ቤተ ክርስቲያን እገልግሎትዋን ቀጥላለች።

የእግዚአብሔር ቃል ቤተ ክርስቲያን የጌታን ዳግም ምዕዓትና ወደ እርሱ የመነጠቋን እውነት በመጠባበቅ ላይ እንደሆነች ያመለክታል (1ቆሮ 15:50-52) 1ተሰ 4:13-17)። ይሁን እንጂ የሚመጣው ገዢ ሊፈጽም ያቀደውን የክፋት ዕቅዱን እንዳይፈጽም በቤተ ክርስቲያን በኩል እየሰራ ባለው በመንፈስ ቅዱስ የታገደ ይመስላል (2ተሰ 2:1-12)። ቤተክርስቲያን እንደተነጠቀች ወይም እንደተወሰደች ወዲያው የዓመፅ ሰው ይገለጻል። የሰባኛው ሱባዔ ሁኔታዎች ወደ ፍጻሜ ለመድረስ ወደ ፊት በሚገባቸውበት

በዚያን ወቅት እግዚአብሔር ዳግመኛ ትኩረቱን ወደ እሥራኤል ይመልሳል።

ዳን 9:24-27 በሰ አይሁድ ሕዝብ የሚናገር እንደሆነ ተገንዝበናል። ኤርምያስም ይህንን ወቅት ሲቃኘው የእበራኤልን ሁኔታ በመውሰጃዋ ሰዓት የምጥ ጣሯን ከምትታገብ እናት ጋር ያንጸጽረዋል (ኤር 30:1-11)። ከሚደርሰው መከራ አንጻር ሲታይ በታሪክ ውስጥ ከዚህኛው ጋር የሚነፃፀር ወቅት የለም፤ ያ ጊዜ “የያዕቆብ የመከራ ዘመን” ይሆናል (ቁ.7)። ይህም ማለት “እእበራኤል መንግሥት የጭንቀት ቀን ይሆናል”። ይህ ሁሉ ጭንቅ የሚመጣው እንዴት ነው?

የክርስቶስ ተቃዋሚ

እንደምታስታውሱት ትንቢተ ዳን 9:26 የሚናገረው በለሚመጣው ገዢ ሲሆን ቁ.27 ግን ተግባሩን ይገልጻል። ይህ የሚመጣው ገዢ ከብዙዎች ጋር ለአንድ ሱባዔ (ለሰባት ዓመት) ቃል ኪዳን እንደሚገባ በጥንቃቄ አስተውል። በአይሁድና በአረብ ጎረቤቶቻቸው መካከል በመካከለኛው ምሥራቅ የሚፈጠረው ውጥረት ያለ ጥርጥር የዓለምን ሰላም እስከሚያናጋ ድረስ ታላቅ ግጭት እስከሚሆን እያደገ ይመጣል። በዚህ እጋጣሚ የሚመጣው ገዢ (የክርስቶስ ተቃዋሚ) ሰላምን ለማምጣት ጣልቃ ይገባል። የሚያደርገው ዲፕሎማሲያዊ ክንውን እንደ ታላቅ ድል ይሞገሳል፤ የዓለም ሕዝብም እርሱን የሚመሰለው የሰላም በማለት ከብር ይሰጠዋል (ራእ 13:4)።

ለሰላሚ ዋበትና ይሰጣት ዘንድ እበራኤል ወደዚህ ሰላም እምጪ ትመለከታለች። ከፍተኛ ወታደራዊ የዝግጁነትን አቋም ከማረጋገጥ ጭንቀት ነፃ ስለሚሆን የአይሁድ ሕዝብ ገንዘባቸውንና ኃይላቸውን ወደ ሰላማዊ ዓላማዎች ማዞር ይችላሉ። ምድራቸውን ያለማሉ፤ የኑሮ ደረጃቸውን ከፍ ያደርጋሉ፤ ለተፈናቀሉትም ብዙ ሕዝቦቻቸው ቤትና ሥራ ያስገኙላቸዋል። የሰላም ቃል ኪዳን መደረግ ሰላም እምጪውን “በዓመፅ ሰውነቱ” እዲወቅ ያደርገዋል (2ተሰ 2:3)።

በክልሉ በእጠቃላይ ለጊዜው ሁሉም ነገር መልካም ይሆናል፤ ሆኖም በቃል ኪዳኑ ዘመን አጋማሽ ላይ ገዢው ቃሉን ይሸራል (ዳን 9:27)። መጽሐፍ ቅዱሳዊው መረጃ እንደሚለው የእበራኤልን ሃይማኖታዊና ሕዝባዊ መብቶች ያስቀራል። ትክክለኛ በሆነው እምልኳቸው ፈንታ የጥፋትን እርኩስት (ለእግዚአብሔር የተቀደሰውን ሥፍራ በአጸያፊና አስቃቂ ሁኔታ ማበላሸት) በቤተ መቅደሱ ያቆማል። ራሱን እንደ እምላክ በለሚቆጥርና በግደት እንዲደረግለትም በለሚጠይቅ (2ተሰ 2:4፤ 8:11፤ ራእ 13:13-15) በቤተ መቅደሱ የራሱን ምስል በማቆም እይሁድ ምስሉን እንዲያመልኩ እለዚያም እንዲሞቱ የሚጠይቅ ይመስላል። “የፕሮፓጋንዳ ሚኒስቴር” ብሎ ሊጠራው በሚችለው ልዩ ወኪሉ ይረዳል። ይህ ሐሰተኛ ነገደ ታምራትን ያከናውናል በሕዝቦችም ላይ ኃይለኛና ክፉ ተፅዕኖ ያሳድራል (ራእ 13:13፤ 16:13)።

ኢየሱስ በእግዚአብሔር ላይ በለተሰነዘረ የበድብ ቁንጮ በመጥቀስ “የጥፋት ርኩስት” ብሎ ጠርቶታል። ይህንንም ማስጠንቀቂያ ስጥቶለል። “እንግዲህ በነቢዩ ዳንኤል የተባለውን የጥፋትን ርኩስት በተቀደሰችው ሥፍራ ቆሞ በታዩ እንባቢው ያስተውል፤ በዚያን ጊዜ በይሁዳ ያሉት ወደ ተራራዎች ይሸሹ” (ማቴ 24:15-16)። በመጨረሻው ዘመን የክፍት ሥርዓት የእስራኤልን መንግሥት ሊያፈርሱ በሚሞክሩበት ወቅት እይሁዳውያን በኃይለኛና በዳንኤል ትንቢት በተገሰጸው ተምሳሌታዊ ቋንቋ ስቆቃ እንደሚደርስባቸው እንረዳለን (ራእ 12:13-17፤ ዳን 12:1፤ 6-7)።

በዚሁ ተመሳሳይ ወቅት እይሁዳውያን ባልሆኑትም ላይ ከፍተኛ ቀውስና ችግር ይፈጠራል። ምክንያቱም በምድር ነዋሪዎች ላይ ሦስት ተከታታይ የፍርድ ጽዋዎች ይፈሳሉ። ጊዜው እየተቃረበ ሲሄድ በሚመጣው ገዢ መንግሥት ላይ ሲደርስ በለሚችለው እየገነነ ስለሚመጣው የእግዚአብሔር ቁጣ ራእይ ምዕራፍ 6፣ 8፣ 9፣ 15 እና 16 ይገልጻሉ።

ይህ ክፉ ገዢ ኃይሉን ለማጠናከር በሚፈልግበት ጊዜ በፋይናንስና በገንዘብ አጠቃቀም ላይ የሚወጣውን የዓለም አቀፍ የቁጥጥር ሥርዓት ይጠቀማል። በዚህም ሥርዓት አማካይነት ሰዎች አመራሩን እንዲቀበሉ ማስገደድ ይችላል፤ ምክንያቱም ገዢው እንዲቀበሉት የሚፈልግባቸውን የመታወቂያ ምልክት ካልተቀበሉ የንግድ ልውውጥ (የመግዛትና የመሸጥ) ማድረግ አይችሉም (ራእ 13:16-17)። ዓለም አቀፍ መንግሥት ለማቋቋም ጥረት በሚያደርግበት ጊዜ ተቃውሞ ይገጥመዋል። ስለሆነም የሰባት ዓመት አገዛዙ የመጨረሻ እጋማሽ መታወቂያ ጦርነት ይሆናል።

ሕዝቅኤል የተባበሩ የሰሜን መንግሥታት “በዓመፅ ሰው” በኩል በሚደረግላት ጥበቃ በተደላደሰችው በእስራኤል መንግሥት ላይ ወረራ እንደሚያካሂዱ አመልክቶአል። በዚህ የጦርነት ቡድን የተሰለፉት እግዚአብሔር የሰሸ ሠራዊት እስራኤልን ለመደምሰስ ተስፋ ያደርጋሉ። ይሁን እንጂ እግዚአብሔር ለሕዝቡ እንደሚገደው እያስቡም። ጥቃቱ በሚፈጸምበት ጊዜ እግዚአብሔር ለሕዝቡ መከታ ይሆናል ወራሪውንም ኃይል ሙሉ በሙሉ ይደመስሰዋል (ሕዝ 38 እና 39)። ሌሎች ኃይሎችም ይነሳሉ፤ የዓመፅ ሰውም ለመግዛት ያለውን መብት ለመከላከል ይገደዳል።

አርማጌዶን

ነቢዩ ዳንኤል በተለያዩ በፍራዎች ተቃውሞ እንደሚነሳም ተናግሯል። ይህም ተቃውሞ “የዓመፅ ሰው” የሚቃረነውን ኃይል ለመደምሰስ እንዲንቀሳቀስ (ዳን 11:40-5) ይገፋፋዋል። መጨረሻው እየተቃረበ ሲመጣ ያቀደው የአንድ ዓለም መንግሥት ሥርዓት ያለ ጥርጥር ይፍረከረካል። የዘመኑም ፍጻሜ ሲደርስ በጦርነት ታሪክ እጅግ ታላቅና የመጨረሻው ወደሆነውና አርማጌዶን በተባለው ስፍራ ወደሚካሄደው ጦርነት የዓለምን ሠራዊት ያሰባበባቸዋል (ራእ 16:16)።

ይሁን እንጂ በአርማጌዶን ወሳኙ ጉዳይ የሰዎች የተራቀቁ የጦር መሣሪያዎች፤ የሠራዊት ብዛት ወይም የተዋጊዎቹ ቆራጥነት አይደለም። እግዚአብሔር በተሰባስቡት ሠራዊት ላይ ከምድር ከበብ ውጪ በሚሰነዝረው ጥቃት ያስደነግጣቸዋል (ራእ 19:19-21)።

በዚህ ጦርነት ትዕቢተኛ ሰዎች እግዚአብሔርን መቃወም ብቻ ሳይሆን በዚህን ወቅት እስራኤልን ወደ ማጥፋት ይቀርባሉ። ይሁን እንጂ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ወደ መድረኩ ብቅ ሲል በርካታ ነገሮች ይከናወናሉ። እስራኤል የጠላቶቿን መደምሰስ በምትመለከትበት ጊዜ በድንገት ልቧ ይለወጣል (ዘካ 14:4-5፤ 12-15)። ጦርነቱን የሚመራው (ኢየሱስ) እባቶቻቸው የተቃወሙት እንጂ ሌላ አይደለም። አሁን እነርሱ የወጉት እርሱ ታላቅ መዳን ያመጣል። እርሱ በሚገለጽበት ወቅት በሕይወት የሚገኙ የእይሁድ ሕዝብ በንባሕ የተሰበረ ልብ ይፍራቸዋል (ዘካ 12:10-13)፤ በእግዚአብሔር ስም የሚመጣውንም እርሱን ይቀበሉታል። በዳን 9:24 የተገለጹት በጣም ዘርዘር ያሉ የእግዚአብሔር ዕቅድ ገጽታዎች በሚቀጥለው ክፍል እንደምንመለከተው በዚህን ጊዜ ትኩረት ያገኛሉ።

(10). የክርስቶስ ተቃዋሚን ዘመንና የአርማጌዶን ጦርነት ሁኔታዎችን በሚመለከት ከሚከተሉት መግለጫዎች አውነት የሆኑት የትኞቹ ናቸው?

- ሀ. የክርስቶስ ተቃዋሚ ሌላ ስምቹ “የሚመጣው ገዢ” እና “የዓመፅ ሰው” የሚሉት ናቸው።
- ለ. መሢሁ ተብሎ የተጠቀሰው ኢየሱስ ክርስቶስ ነው።
- ሐ. ቤተክርስቲያን በተወለደች ጊዜ እግዚአብሔር የእስራኤልን መንግሥት ሙሉ በሙሉ አግልጿታል።
- መ. የሚመጣው ገዢ ከመገለጡ በፊት ቤተ ክርስቲያን ትወስዳለች ወይም ትነጠቃለች።
- ሠ. እስራኤል በመጨረሻው ዘመን ከሚገለጸው ጭንቀትና መከራ ትጠበቃለች።
- ረ. የክርስቶስ ተቃዋሚ ከእስራኤል ጋር የገባውን የሰባት ዓመት የሰላም ቃል ኪዳን የከብራል፤ ይህም በዓለም አቀፍ ደረጃ ታላቅ የሰላምና የብልፅግና ዘመን ይሆናል።
- ለ. የክርስቶስ ተቃዋሚ ከእስራኤል ጋር የገባውን ቃል ኪዳን እንደሚሸርና ቤተመቅደሱንም እንደሚያረክስ የእግዚአብሔር ቃል ያመለክታል።
- ሸ. የክርስቶስ ተቃዋሚ መላውን ዓለም ይቆጣጠራል፤ መሸጥና መግዛት የሚፈልግ ሰው እርሱ የሚሰጠውን የመታወቂያ ምልክት እዲቀበሉም ያስገድዳቸዋል።
- ቀ. በአርማጌዶን ጦርነት ወቅት ጦርነቱን የሚጀምሩት ኃይለኛ መሣሪያዎቻቸውን ይዘው የተሰባስቡት ሠራዊቶች ናቸው።
- በ. በመጨረሻው ዘመን ኢየሱስ ለእይሁድ ሕዝብ ጌታቸው ሆኖ ይገለጽላቸዋል።

ዓላማ 4 የክርስቶስን መገለጥ የሚያስከትሉ ሁኔታዎችን መግለጽና የሁለቱ ተቃራኒ መሪዎች የሚያሳዩትን ውጤት መዘርዘር

ሁኔታዎቹ

የመከራው ዘመን ሁኔታዎች በሚካሄዱበት ወቅት አማኞች ከጌታ ጋር ይሆናሉ። የክፋት ጎርፍ እየጨመረ ሲሄድና የሰው ኃጢአተኛነት ከመጨረሻው ክፋት ሲደርስ የጌታ ዳግም ምጽዓት ሁለተኛው ገጽታ ይከናወናል። ሰዓሰም ሕዝብና በምድር ሰተሰባሰቡት ሠራዊቶች የሚገለጽበት (ራእ 1:7-11:12) በዚህ ወቅት ወደ ምድር ከሚመለሰው ከጌታ ጋር አማኞችም ይመጣሉ (ቆላ 3:4)።

በዚህን ጊዜ እንግዲህ ሁለት ሁኔታዎች መቋቋም ከማይችሉበት ደረጃ ይደርሳሉ። የመጀመሪያው የሰዎች አምላክ የሰሸነትና ራስ ወዳድነት ነው። በዚህ ምክንያት ነው ሁለት መላእክት መከራ ደርሷል ብለው የሚጮኹት (ራእ 14:15)። የፍርድ መከር የሚደረግበት ወቅት ደርሷል። ምርጫ የማድረግን ነፃነት ሰበሰቡ ልጆች የሰጣቸው እግዚአብሔር የተጣመመ ምኞታቸውን እንዲከተሉ ከዚያ በኋላ እይፈቅድላቸውም። ቅዱስ እግዚአብሔር የሚሰውን አስተሳሰብ ራሱን መቀበል የሚያዳግታቸው ዘባዥና የማያምኑ ሰዎች እርቻቸውን ይይዛሉ። የኃጢአት ችግር ስዘለቁታው መፍትሔ ያገኛል። ሁለቱ መላእክት ላስተላለፉት አዋጅ ምላሽ በመስጠት ሌላ መልእክት በምሳሌያዊ እነጋገር በምድር ላይ ማጭዳን ይወዘውዛል። ወይኑን ይሰበሰባል ከዚያም በታላቁ የወይን መጭመቂያ ውስጥ ይጨምረዋል (ራእ 14:19)።

እግዚአብሔር የማይታገሰው ሁለተኛው ሁኔታ የእስራኤልን መስደድ ነው። እንደተመለከትነው የዓመጽ ሰው የጌታን ወገኖች ሙሉ በሙሉ መደምሰስን ተቀዳሚ ግብ አድርጎ ይይዛል። ይሁን እንጂ ይህ ክፉ ዓላማ በሚከናወንበት ጊዜ እግዚአብሔር እስከመጨረሻው ገለል ብሎ አይቆምም። ለኢየሱስ ወደ ምድር መመለስ እስተዋጽኦ የሚያደርገው የእግዚአብሔር ጣልቃ ገብነት ወቅት ይመጣል።

(11) ከተሰጡት መልሶች አንዱን ምረጥ። በራእይ 14:19 የተገለጸው ምሳሌያዊ እነጋገር እግዚአብሔር ——— ወቅት ደርሷል ማለት ነው።

- ሀ. በምድር ላይ የሚገኙትን ዕዕዎች የሚደመስስበት፤
- ለ. በተቃወሙት ኃጢአተኛ ሰዎች ላይ የመጨረሻ ፍርድ የሚሰጥበት፤
- ሐ. ቤተክርስቲያንን የሚነጥቅበት፤
- መ. ክፉ ሰዎች ራሳቸውን እንዲያጠፉ የሚያደርግበት፤

ድርጊቱ

በመጀመሪያ ምጽዓቱ ኢየሱስ መከራን የሚቀበል አገልጋይ ሆኖ ተገለጸ። ምንም ሥነ ሥርዓት ወይም የተለየ ክብር በሌለበት ሁኔታ እስከዚህም በማትታወቅ እንዲት መንደር ብቅ አለች። የሰማይ ሠራዊት በልደቱ ወቅት ደስታቸውን ሲገልጹ (ሱቃ 2:8-15) በአንድ ገሰልተኛ የይሁዳ ኮረብታ ላይ የተገለጸውን ክብሩን የተመለከቱት ጥቂት እረኞች ብቻ ነበሩ። ይሁን እንጂ በዳግም ምዕዓቱ ወቅት በዚያው እገር በግርማና በታላቅ ክብር ይገለጻል። በዚያን ጊዜ ሰዎችን አይማጸንም። የሚመጣው ሰመደምስስ ድል ለማድረግና በኃይል ሥልጣኑን ለማፅናት ነው።

መሪያቸውን ኢየሱስን በሚያጅቡበት ጊዜ የሰማይ ሠራዊቱ በሰዎች ዓይን የሚታዩ ይሆናሉ። በጌታችንና በዓመፅ ሰው ኃይሎች መካከል በሚደረገው ግጥሚያ ተሳታፊ ይሆናሉ። በጌታችን መገለጥ ወቅት የሚከናወኑትን እስኪ በአጭሩ እንመልከት።

1. ተቀዳሚው ግብ በዓለም አቀፍ ደረጃ የፈነዳውን የዓመፅ ጦርነት እንዲከትም ማድረግ ነው (ራእ 16:12-21፤ 19:11-21)።
2. ጌታችን የነገሥታት ንጉሥና የጌቶች ጌታ ሆኖ ራሱን ይገልጻል። እስከዚያን ጊዜ ድረስ የዓለም መንግሥታትን የእርሱ እድርን የነበረው ስይጣን ይወገዳል፤ ትክክለኛውም ንጉሥ ኢየሱስ ንጉሣዊ ሥልጣኑን ያጸናል።
3. በአፋጣኝ በእሳት ባሕር ውስጥ እንዲታሠሩ በማድረግ ኢየሱስ የሰይጣን ኃይላት መሪዎችን ጉልበት ያሳጣቸዋል (ራእ 19:19-21)።
4. እንደተመለከትነው በርግጥ የእስራኤል መዳን ከፍተኛ ቅድሚያ ይሰጠዋል፤ የጌታችን መመለስ ለእይሁድ ሕዝብ በንስሐና በጸጸት ወደ እግዚአብሔር መመለሳቸውን ያስከትላል። በታሪክ ውስጥ ሆኖ የማያውቅ መንፈሳዊ መነቃቃት ይኖራል። እነዚህ በመንፈስ የታወሩ ሕዝቦች የድንጋይ ልባቸው ከእነርሱ ተወስዶ የፈጣሪያቸውን ሕግ መጠበቅ ከሚያስችላቸው ከመንፈስ ቅዱስ ኃይል ጋር የስጋ ልብ ይቀበላሉ (ሕዝ 36:26-27)።
5. በመጨረሻም የጌታችን በክብር መምጣቱ የዓለም አቀፉ የጽድቅ መንግሥት ማለትም የሺህ ዓመት መግሥት መቋቋምን የሚያስከትል ይሆናል። ወደዚህ መንግሥት መግባት ስለሚያስችለው ሁኔታ እጅግ ግልጽ የሆነው ሃሳብ የተመሰረተው በማቴ 25:31-46 ላይ ነው። የጌታ ወገኖች ለሆኑት ሰእይሁድ የሚደረግላቸው አቀባበል ለዚህ ወሳኝ የሚሆን ይመስላል (ማቴ 25:40 ደግሞም ዘፍ 12:1-33 ተመልከት)። የሺህ ዓመት መንግሥት ቀጥሉን የምንመለከተው ጉዳይ ይሆናል።

(12). በዘመናት ሁሉ የተዋጁት ከእርሱ ጋር ወደ ምድር የሚመለሱበትን የኢየሱስ ክርስቶስን መገሰጥ የሚያስከትሉት ሁለት ተቃራኒ ሁኔታዎች ምንድን ናቸው?

(13). ስመጨረሻ ጊዜ የእነዚህ ሁለት ተቃራኒ ኃይሎች አዛዦች ፊት ስፊት በሚጋጠሙበት ጊዜ ውጤቱ ምን ይሆናል?

የኪህ ዓመት መንግሥት

ዓላማ 5 የኪህ ዓመት መንግሥት ዓላማዎቹን መገንዘብና የመታወቂያ ባሕርያቱን መዘርዘር

የኪህ ዓመት መንግሥት ዓላማዎች

ከጌታችን ዳግም ምዕዓት ጋር በተያያዘ ሁኔታ ስለሚመጣው የጽድቅና የሰላም የፍትሕና የበረከት ዘመን መጽሐፍ ቅዱስ ይናገራል (ኢሳ 2:1-4፤ 65:20-25፤ ሚክ 4:1-5)። በራዕይ 20:1-7 ወቅቱ 1000 ዓመታት እንደሆነ ተነግሯል። ይሁን እንጂ መንግሥቱ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ በብዙ መንገድ ተጠቅሷል። ጌታ ባበተማረን ጸሎት የምትመጣው ("መንግሥትህ ትምጣ") መንግሥት (ማቴ 6:10) ሲባል፤ በሉቃስ 19:11 ደግሞ "የእግዚአብሔር መንግሥት" ተብሏል። በራዕይ 1:15 "የዓለም መንግሥት ስጌታችንና ስእርሱ ለክርስቶስ ሆነች" የሚል ቃል እናገኛለን። በዳን 7:14 "ግዛቱም የማያልፍ . . . መንግሥቱም የማይጠፋ ነው" ተብሎ ተጠቅሷል።

የኪህ መንግሥት ዓላማዎች ምንድናቸው? በመጀመሪያ እግዚአብሔር አስቀድሞ ስስይጣን ፈተና የተጋሰጠ የምግባር ሥርዓት በምድር ላይ ደነገዝ ምድርም በዚሁ ፈታኝ ክፉ መንፈስ እገዛ ሥር ወደቀች። ስለሆነም በኪህ ስይጣናዊ ግዛት ላይ በሚገኘው ድል እማካይነት የእግዚአብሔርን ክብር ማጽናት አስፈላጊ ነው። እርግማኑ ያስከተለው ውጤት በመነሳቱና ስይጣንም በመታሰሩ የሰው ልጆች በእኩልነትና በእውነት የሚገዛውን ጌታ ፍቅር፣ ፍትሕና እንክብካቤ ለመስማመድ ነፃነት ይኖራቸዋል። በኪህም ምክንያት ሰዎች ስጌታ የሚገዙ ይሆናሉ። በጎነት በሞላበት መንግሥቱ የሰዎች ፍላጎት እንደሚሟላ ፍትሕ እንደሚሰፍንና ሰላምና እንደነት በምድር ላይ ሊኖሩ እንደሚችሉ ጌታችን ያሳያል።

በሁለተኛ ደረጃ ትንቢት ይፈጸም ዘንድ የኪህ ዓመት መንግሥት መኖር አስፈላጊ ነው። የእርሱ ዘርፍ ለዘላለም እንደሚነግሱ እግዚአብሔር ለዳዊት ተብሩ ገብቶለታል (2ኛው 7:8-17፤ መዝ 89:3-4፤ 19:37፤ ኤር 33:14-26)። ቀደም ብስን እንደተመሰከትነው ይህ እገዛ የተቋረጠበት ጊዜ ስለነበረ ትንቢቱ ፍጽሜውን እየተጠበቀ ነው። የዘመኑ ፍጽሜ በደረሰ ጊዜ ከዳዊት የዘር ግንድ ከሆነችው ከማርያም ኢየሱስ ተወስደ፤ ቢሆንም በእሥራኤል በዳዊት ዙፋን ላይ ነግሶ ለያውቅም። ስለሆነም ይህ ትንቢት የሚፈጸምበትን

ወቅት ይጠበቃል። ከዚህ ጋር ለተዛመዱ ትንቢቶች ዳን 2:34-35፤ 44-45 እና ሮሜ 8:18-25ን ተመልከት።

የመንግሥቱ መታወቂያ ባሕርያት

በመሲሁ ዘመን መንግሥት ለለሚኖረው አስተዳደርና መንፈሳዊ ሁኔታ ባለን እውቀት ላይ ተጨማሪ የሚሆኑ በርከት ያሉ የእግዚአብሔር ቃል መረጃዎች አሉ። እስኪ በጥንቃቄ እንከልሳቸው፡

1. በምድር ላይ በገሃድ የሚታይ መንግሥት ይሆናል (ዘካ 14:9)።
 2. በምድር ላይ የቀሩትን ሕዝቦች ሁሉ የሚያካትት ይሆናል (መዝ 72:8-11፤ ዳን 7:14፤ ማቴ 25:31-32)
 3. እርግማኑ ያስከተለው ውጤት ስለሚወገድ ምድሪቱ ለምግብ ምርት ምቹ ትሆናለች። ረሃብና የምግብ እጥረት አይኖርም (ኢሳ 35:1፤ ሚክ 4:1-4)
 4. ለእግዚአብሔር ሕግ ሁሉም ሰዎች ይታዘዛሉ። ይህ እገዛ በቅርንጫፍ በበጎነት የተሞላ ቢሆንም ጥብቅም ይሆናል። በውጤቱም ፍጹም የሆነ ዳኝነትና ፍትሕ ይኖራል። ለመታዘዝ ፈቃደኛ የማይሆን ማንኛውም ሰው ይቀጣል (መዝ 2:9፤ ኢሳ 11:4፤ 65:20፤ ዘካ 14:16-19)።
 5. በኪህ ምድራዊ መንግሥት የንጉሡ ዜጎች የሚሆኑ ከታላቁ መከራ የተረፉት አይሁድና እሕዛብ እንደሚሆኑ ግልጽ ነው።
 6. በሰላም ልዑል የሚመራ ሰላም የኪህ መንግሥት ዓቢይ መታወቂያ ይሆናል። የስይጣን ክፉ ተጽእኖ ስለማይኖር ከዚያ በኋላ ጦርነት አይኖርም (ኢሳ 11:6-7)።
 7. የተዋጁ ለማኞች በመንግሥቱ ውስጥ የማስተዳደር ሥራን በመሥራት እንደሚረዱ ግልጽ ነው። ሐዋርያት እሥራኤልን ያስተዳድራሉ (1ቆሮ 6:2-3፤ ራእ 5:10፤ ማቴ 19:28፤ 25:31፤ ኤር 30:9፤ ሕዝ 37:24-25)።
 8. በእንስሳቱም በዓለም እጅግ ድንቅ የሆነ ሰውጥ ይካሄዳል። እውራ የሆኑት እንስሳት ለማዳ ይሆናሉ፤ ለማዳዎቹም የማይፈሩ ይሆናሉ። አብረው በሰላም ይኖራሉ (ኢሳ 11:6-9)።
 9. ሰዎች ለእግዚአብሔርና ለመንፈሳዊ ነገሮች ናፍቆት ይኖራቸዋል። የእግዚአብሔር እውቀት በሁሉም ሰፍራዎች ግልጽ ይሆን ዘንድ የእግዚአብሔርን ቃል ያጠናሉ (ኢሳ 2:3፤ 11:9፤ ዘካ 8:20-23)።
- (14). ቀጥሎ ከቀረቡት የኪህ ዓመቱ መንግሥት ዓላማዎች የሆኑት የትኞቹ ናቸው?

- ሀ. ሰሰይጣንና ለሞቱት ኃጢአተኞች ንሰሐ ንብተው ወደ እግዚአብሔር እንዲመጡ የመጨረሻ ዕድል ለመስጠት፤
- ለ. የዳዊትን ዘር ዘተመሰከተ የተነገረው ትንቢት እንዲፈጸም፤
- ሐ. የእግዚአብሔርን ክብር ለማዕዘንና የእርሱ መንገድ ብቻ እውነተኛና ቀጥተኛ መንገድ እንደሆነ ለማረጋገጥ፤

15. በማስታወሻ ደብተርህ የሚከተሉትን የሺህ ዓመት መንግሥት መታወቂያ ባህርያት ሁኔታዎች ግለጽ።

- ሀ. የእንስሳት ዓሰም
- ለ. የእግዚአብሔር ሕግ
- ሐ. የመግሥቱ ማዕከል
- መ. ከክርስቶስ ጋር የሚመሰሉት የተዋጁ ለማኞች
- ሠ. ከታላቁ መከራ የተረፉት እይታድና አሐዛብ
- ረ. የእግዚአብሔር ቃልና መንፈሳዊ ነገሮች
- ሰ. የምግብ ምርት

የሰይጣንና የሞቱት ኃጢአተኞች ፍርድ

ዓላማ 6 ከሺህ ዓመት መንግሥት በኋላ ሰይጣን ለምን ለአጭር ጊዜ እንደሚፈታና የታላቁን የነጭ ዙፋን ፍርድ ዓላማ መግለጽ

የሰይጣን የመጨረሻው ማታለል

በሺህ ዓመቱ መንግሥት ፍጻሜ ሰይጣን ከእስራቱ ይፈታል (ራእ 20:7-10)። ዳግመኛ ሰዎችን ለማታለል በእፋጣኝ በዓለም ዙሪያ እየዞረ ስጌታ ላይ እንዲያምጹ ያደፋፍራቸዋል። እንደተነገረንም ብዙዎች በእርሱ ሰልፍ ውስጥ በመግባት በርዕሰ ከተማቸው ከሚገኙት ከእግዚአብሔር ሕዝብ ጋር ለመዋጋት ይዘጋጃሉ።

“ስንጉሡ በኢየሱስ በነ አስተዳደር ሥር ሲኖሩ የነበሩ ሕዝቦች እንዴት በርሱ ላይ ሊነሱበትና እርሱንም መቃወም ይሳካልናል ብለው ሊያምኑ ቻሉ?” ብለህ ትጠይቅ ይሆናል። በሺህ ዓመት መንግሥት ሰይጣን እንደሚታለር ማስታወስ ይገባል። ሰዎች የመንግሥቱን ሕግ እንዲከተሉ ይጠየቃሉ። ስጌታችን ታዛዥች ቢሆኑም እንኳ ብዙዎች የማዳን ፀጋውን ለመቀበል እይመርጡም ወይም እይፈልጉም። እዳችን ኢየሱስን እንዲቀበሉት እግዚአብሔርም እያስገድዳቸውም። ሰሰሆኑም መንግሥቱ በሚያበቃበት ጊዜ ብዙዎች ለደኅንነታቸው በክርስቶስ ሳይታመኑ እንደሚቀሩ ግልጽ ነው። ከዚያም በኋላ ሰይጣን የባሰውን ማታለያውን ማለትም ትልቁን ውሸት ይዞ ብቅ ሲል የማመፅ ዕድል ይኖራቸዋል። የመረጡትን የመለማመድ ዕድል ይኖራቸዋል።

ይህ ዓመጽ ዓለም አቀፍ ይሆናል፤ ሰይጣንም በእግዚአብሔር ሕዝብ ሰፈር ላይ ሠራዊቱን በቀጥታ እስከሚያሰልፍበት ጊዜ ድረስ እያደገ ይሄዳል። ይሁን እንጂ እግዚአብሔር በአመጸኞቹ በእሳት ስለሚፈርድባቸው ይቃጠላሉ። መሪያቸውም ሰይጣን ለዘላለም ታስሮ ከእውራውና ከሐሰተኛው ነቢይ ጋር እመጸኛው መንፈሳቸው የሚያስከትልባቸውን ስቃይ በሚቀበሉበት በእሳቱ ባሕር ውስጥ ይጣላሉ።

የታላቁ ነጭ ዙፋን ፍርድ

ከዚህ ሰይጣናዊ ዓመጽ በኋላ ፍርድ የሚሰጥበት ጊዜ ይደርሳል። ፍጥረት ሁሉ ክብር በተሞላው በእግዚአብሔር ግርማ የሚደነቅበት ይህ ጊዜ እስፈረ ወቅት ይሆናል። የእግዚአብሔርን ማዳን ሳይቀበሉ የሞቱት ሁሉ በታላቁ ነጭ ዙፋን ፍርድ ለመቆም ትንሳኤን ያገኛሉ (ራእ 20:11-15)። እንደምታስታውሰው በክርስቶስ ሆነው የሞቱት ሁሉ ቤተክርስቲያን በምትነጠቅበት ጊዜ ትንሳኤን አግኝተዋል (1ተሰ 4:13-17)።

በታላቁ ነጭ ዙፋን ፊት የሚቆሙት የሚዳኙት በሰሩት ሥራ መሠረትና ሰሞቻቸው በሕይወት መጽሐፍ ባለመጻፉ ምክንያት ይሆናል። ፍርዱ በሚካሄድበት ወቅት የእያንዳንዱ ሰው ሥራ ይታያል። ከዚያ በኋላ የእያንዳንዱ ሰው ስም በሕይወት መጽሐፍ መኖር አለመኖሩ ይመረመራል። እነዚህ ሰዎች የእግዚአብሔርን ማዳን ሳይቀበሉ በመሞታቸው ለሞቻቸው በሕይወት መጽሐፍ አይገኝም። በፍጹም ፍትሕ ላይ በተመሠረተ ሁኔታ እያንዳንዱ ለማኝ ያልሆነ ለው በእሳት ባሕር ውስጥ ለዘላለም የመጣል ፍርዱን ይቀበላል። እነዚህ የሚገለሉት ወደ ዘላለም እሳት ብቻ ሳይሆን ወደ ጨለማና የሰቆቃ ስፍራም ነው። ኢየሱስ ስለዚህ እስፈረ ሰቆቃ ሲናገር ሰዎችን እንዲያለቅሱና ጥርሳቸውን እንዲያፏጩ እንደሚያደርጋቸው አመልክቶአል (ማቴ 8:12፤ 13:42፤ 22:13፤ 24:51፤ 25:30)። እንግዲህ በዚህ መንገድ እግዚአብሔር ክፋትን እንዲያበቃ ያደርገዋል። ለዘላለምም ያሰወግደዋል።

(18). የሚከተሉትን ዓረፍተ ነገሮች አጠናቃቸው።

ሀ. ከሺህ ዓመት መንግሥት በኋላ ለአጭር ጊዜ ሰይጣን የመፈታቱ ምክንያት

ለ. የታላቁ ነጭ ዙፋን ፍርድ ዓላማ ነው።

ዓላማ 7 እግዚአብሔር የሚመሰርተው የእዲሱ ፍጥረት አካል እንደ ምትሆን ተሰፋ የምታደርግበትን መሰረት መግለጽ

ሐዋርያው ጴጥሮስ ስለ አሁኑ የዓለም ሥርዓት በሚናገርበት ጊዜ እንደሚታመል ተናግሯል። ምድር በእሳት የመታደስ (የመጥራት) ሂደት ውስጥ የምታልፍ ይመስላል (ኢሳ 65:17፤ 2ጴጥ 3:7)። ይሁን እንጂ የመጥራት ሂደት ከተፈጸመ በኋላ “ጽድቅ የሚኖርባትን እዲስ ስማይና እዲስ ምድርን...” (2ጴጥ 3:10-13) እንደምንጠብቅ ሐዋርያው ይናገራል። ስለሆነም እግዚአብሔር ታማኝ ሕዝቡን በመጨረሻ ወደ ከበረውና ዘላለማዊ መንግሥት ያመጣቸዋል።

የሺሁ ዓመት መንግሥት በእርግጥም ወርቃማው ዘመን ቢሆንም አማኝ ግን እግዚአብሔር አብ ሁሉ በሁሉ ወደሚሆንበት ወደ እዲሱ ዘመን ይሸጋገራል። በዚህ እዲሱ ፍጥረት እግዚአብሔር ማደሪያውን በሰዎች መካከል ያደርጋል። እርሱም ያዘጋጃት ከተማ ቃላት ከሚገልጸው በላይ ናት (1ቆሮ 2:9-10)፤ እስካሁን ካየነው ከማንኛውም ነገር ይልቅ ውብ ናት (ራእይ ምዕ 21 እና 22ትን ተመልከት)።

እንደ ሰው እንዳስተዋለው የዘላለም ሕይወት ለውጥ ወይም ልዩ ልዩ ገጽታዎች የሌሉት አይደለም፤ እግዚአብሔርም ዕቅዱን በሚያጠናቅቅበት ጊዜ ጠረታ አይወጣም። እርሱ የሕያዋን አምላክ ነው፤ እኛም እንደ እርሱ እንሆናለን፤ በማያቋርጥ የመታደስ ሂደት ውስጥ የሚጓዝ የሚመሰለውን ግዙፍ ዓለም ፈጥሯል። የሚመጣውን ዘመን ደብዛዛ ነጸብራቅ ዛሬ የተመለከትን በቀጣዩ ፍጥረት የሚኖረውን ድንቅ የምናጠናበት የዘላለም ወቅት በፈታችን ካለ (1ቆሮ 13:12)። ለእግዚአብሔር ምስጋና ሲያቀርቡ በዙፋኑ ዙሪያ ከዘመሩት ሽማግሌዎች ጋር የሚከተለውን መዝሙር መዘመር እንችላለን።

“ጌታችንና እምላካችን ሆይ፤ አንተ ሁሉን ፈጥረሃልና ስለ ፈቃድህም ሆኗልና ተፈጥረውማልና ከብር ውዳሌ ኃይልም ልትቀበል ይገባሃል” ራእይ 4:11

ኢየሱስ ተመልሶ ይመጣል ብለው መላእክት ከተናገሩበት (የሐዋ 1:11) ጊዜ ጀምሮ ተጠቅልሎ ወዳለፈው ታሪክ መለስ ብለን መመልከት እንችላለን። ብዙ ነገር ተከናውኗል፤ እስካሁንም ብዙ ትንቢት ተፈጽሟል። ሁኔታዎች ዓለምን ወደፊት ገፍተው አሁን ከደረሰንበት አድርሰዋታል። በእግዚአብሔር እቅድ የመጨረሻ እርከን ጠርዝ ላይ ነን። ወደ መጨረሻው የመዋጀት ቀን እየተቃረብን በመሆናችን ደስ ይለናል። እዲሱ ፍጥረት ንጉሥ ከሆነው ከኢየሱስ ጋር እየተጠበቁን እንደሆነ ምን ጊዜም በእእምሮአችን ልንጠብቀው ይገባናል። ኢየሱስ “እነሆም በቶሎ እምጣለሁ፤

የዚህን መጽሐፍ ትንቢት ቃል የሚጠብቅ ብፁዕ ነው” (ራእ 22:7) ይላል። የዚያን ጊዜ እኛ በጌታ የተዋጀን “አሜን ጌታ ኢየሱስ ናዘ” ብላን ምላሽ እንሰጣለን።

(17). ይህንን ትምህርት በምናጠናቅቅበት ጊዜ ራሱን መርምረህ እግዚአብሔር የሚመሰርተው እዲሱ ተፈጥሮ ተሳታፊ ለመሆን ተስፋ የምታደርግበትን መሠረት በመግለጽ በማለታወሻ ደብተርህ ጻፍ።

ይህንን ትምህርት ለማጠናቀቅ ለንቃረብ የእግዚአብሔርን ቃል በተለይም የትንቢትን ቃል ማጥናታችን ሥነ ምግባራዊ ዋጋ እንዳለው ልናስብ ይገባናል።

“ወዳጆች ሆይ፤ አሁን የእግዚአብሔር ልጆች ነን፤ ምንም እንደምንሆን ገና አልተገለጠም። ዳሩ ግን ቢገለጥ እርሱ እንዳለ እናየዋለንና እርሱን እንድንመለል እናውቃለን። በርሱም ይህን ተስፋ የሚያደርግ ሁሉ እርሱ ንጹሕ እንደሆነ ራሱን ያነጻል” (1ዮሐ 3:2-3)።

የመከራ ፈተና

እውነት ወይስ ሐሰት። መግለጫው እውነት ከሆነ “እ” ሐሰት ከሆነ “ሐ” ብለህ ጻፍ።

1. ከቤተክርስቲያን መንጠቅ በኋላ በምድር ላይ የሚካሄዱ ሁኔታዎች “የተባረከው ተስፋ” ተብሎ ይጠራሉ።
2. መንጠቅና የክርስቶስ መገለጥ ሁለት የተለያዩ ሁኔታዎች ናቸው፤ በመጀመሪያው የራሱ ወደሆኑት የሚመጣበት ሲሆን በሁለተኛው ደግሞ የእርሱ የሆኑ ከእርሱ ጋር ወደ ምድር ይመጣሉ።
3. ኢየሱስ ተመልሶ የሚመጣበት ቀንና ሰዓት በዳንኤል ምዕ 9 የተጠቀሱት ሱባዔዎችን በማጥናት ሲደረስበት ይችላል።
4. በሕይወት ያሉትና የሞቱት አማኞች በቤተክርስቲያን ንጥቀት ተሳታፊ ይሆናሉ።
5. በደረጃ የተለያዩ ሽልማቶች ለአማኞች እንደሚሰጡ መጽሐፍ ቅዱስ ያመለክታል።
6. በዳንኤል ምዕ 9 የተጠቀሱት አብዛኞቹ ትንቢቶች ተፈጽመዋል።
7. መሲሕ ይገደላል ተብሎ የተጠቀሰው የሚያመለክተው የክርስቶስ ተቃዋሚን ነው።
8. የታላቁ መከራ ዘመን ለሰባት ዓመታት ይቆያል፤ በዚህም ወቅት አጋማሽ የክርስቶስ ተቃዋሚ ከእይሁድ ጋር የገባውን ቃል ኪዳን ይሸራል።
9. እስራኤል ባለመታዘዝ ምክንያት ከተስፋይቱ ምድር ትበደዳለች።
10. የእስራኤል መንግሥት ግንቦት 1948 (እ.ኤ.አ) ዳግም መወለዷ የትንቢት ፍጻሜ ነው።
11. የክርስቶስ ተቃዋሚ ለ1000 ዓመታት በዓለም ላይ ዘላቂ ሰላም ያለገኛል።
12. የንግድ ሥራ ማካሄድ ይችሉ ዘንድ የክርስቶስ ተቃዋሚን የመታወቂያ ምልክት እንዲቀበሉ የሚጠየቁት የእይሁድ ሕዝብ ብቻ ይሆናሉ።
13. እርማጌዶን ኢየሩሳሌምና ነዋሪዎቿ በሙሉ የሚደመስሉበት በእይሁድ መንግሥትና በጠላቶቿ መካከል የሚካሄድ እስቃቂ ጦርነት ነው።

14. የኢየሱስ ክርስቶስ መገለጥ የሚሆነው የእይታዊ ስደትና የሰው ልጆች ፀረ - እግዚአብሔር ለቋም የመጨረሻው ደረጃ በሚደርስበት ጊዜ ነው።
15. ኢየሱስ ክርስቶስ በሚገለጥበት ጊዜ የዓመፅ ሰውና ሠራዊቱ ድል ይደረጋሉ፤ ኢየሱስም የነገሥታት ገዢና የጌቶች ጌታ ሆኖ ይገለጣል።

የፕናት ማጠናከሪያ ጥያቄዎች መልስ

9. ለፊት፣ ለከተማው፣ ለሀገር፣ ለሕግ፣ ለሰላም እና ለብሔራዊ መልእክት የቀረቡት
ሁኔታዎች ተፈጽመዋል። ለ "መንግሥት" እና "ቅርስ" መልእክት የቀረቡት
77 ገና አልተፈጸሙም።

1. **A**

10. ሀ. እውነት መ. እውነት ለ. እውነት በ. እውነት
 ለ. እውነት ሠ. ሐሰት ሸ. እውነት
 ሐ. ሐሰት ረ. ሐሰት ቀ. ሐሰት

2. ወንጌል በዓለም ሁሉ እንደተሰበከ ወዲያውኑ እርሱ ይመለከል።
ቀኒቱንና ሰዓቲቱን ማንም እያውቅም።

- 11.
-

3. ሀ. መታን ሕያዋን
ለ. በራሱ በጌታ ቃል ላይ ነው።
ሐ. ተስፋ

12. በጣም እክራይ የሆነ የሰዎች ፀረ-እግዚብሔር ወይም ኃጢአተኝነትና ራስ ወዳድነት እንዲሁም በእሥራኤል መንግሥት ላይ የሚካሄደው እክራይ ስደት ናቸው።

4. ሁለቱም እዲስ፣ የከበረ፣ የማይሞትና የማይጠፋ እካል ይቀበላሉ።

13. ሰይጣንና ሠራዊቱ ከሥልጣናቸው ይወገዱና በእነሱ ባሕር ውስጥ ይጣላሉ። እያሉላቸው የነገሥታት ንጉሥና የጌቶች ጌታ በመሆን ተገቢ ሰፍራውን ይይዛሉ።

5. *h*

14. ለ እና ሐ የሺሁ ዓመት መንግሥት ዓላማዎች ናቸው።

6. ሀ. በንጥቀት ወቅት ግዙፉን አካል የሚተካው የማይሞት የማይጠፋ አካል።

ለ. መንግሥቱን ለማጽናት ሊያሰብ ከቅዱሳን ጋር የሚመለስበት ጊዜ።

ሐ. ሊያሰብ የራሱ ወደሆኑት በሚመለስበት ጊዜ በክርስቶስ ሆነው የሞቱት በቅድሚያ ይነሳሉ፤ ከዚያም በሕይወት ያሉት ጌታን በአየር ላይ ለመቀበል ይነጠቃሉ።

መ. የክርስቶስ ዳግም ምፅዓት (መነጠቅ)።

ሠ. ሊያሰብ የአማኞችን ሥራ የሚመዝንበትና በክርስቶስ ሕይወታቸውና አገልግሎታቸው ጥራት መሠረት የመገምገሚያ መድረክ።

15. ሀ. አንለሳት ሁሉ በሰላም አብረው ይኖራሉ።

ለ. ሰዎች ይታዘዙለታል፤ ፍጹም ዳኝነትና ፍትሕ ይኖራል።

ሐ. ይህኛ ምድር።

መ. ከክርስቶስ ጋር ይነግሳሉ።

ሠ. የሰማያዊው ንጉሥ ተገዢዎች ይሆናሉ።

ረ. ሰዎች ይሹታል፤ ያጠኑታልም።

ሰ. የተትረፈረፈ ይሆናል።

7. ሀ

16. ሀ. በምድር ላይ የሚኖሩ ሰዎች እግዚአብሔርን የመምረጥ ወይም ያለመምረጥ ዕድል ያገኙ ዘንድ ነው።

ለ. ስምቻቸው በሕይወት መጽሐፍ መጻፍ ወይም አለመጻፉን መሠረት በማድረግ እግዚአብሔር በኃጢአተኞች ላይ እንዲፈርድ ለማመቻቸት።

8. በ70 ዓ.ም የቤተ መቅደሱ መፍረስ።

17. የሰጠኸው መልስ ከዚህ ጋር ሊመሳሰል ይችላል፡- አዲሱ ተፈጥሮ ሊያሰብን ጌታቸው አድርገው ለተቀበሉት፤ በምቻቸው በሕይወት መጽሐፍ ለተጻፈና ምፅዓቱን ለሚጠባበቁ ሁሉ ነው።

የመከራ ፈተና መልሶች

ክፍለ ትምህርት 1

1. ሀ	6. ሐሰት
2. ሀ	7. እውነት
3. ሐ	8. እውነት
4. ሐ	9. እውነት
5. ሐሰት	10. ሐሰት

ክፍለ ትምህርት 2

1. እውነት	8. እውነት	11. እውነት
2. ሐሰት	7. ሐሰት	12. ሐሰት
3. እውነት	8. እውነት	13. እውነት
4. ሐሰት	9. እውነት	14. ሐሰት
5. እውነት	10. እውነት	

ክፍለ ትምህርት 3

1. ሀ፤ ሰ እና መ ለሊየሱስ ሰብፅና ማስረጃዎች ናቸው።
2. ለ
3. መ
4. ለ
5. ሀ
6. ሀ
7. ሐ፤ ሰ እና መ ተሠጥዎ እስፈላጊ የሆነበት ምክንያቶች ናቸው።
8. ለ፤ መ
9. ሀ፤ ለ እና ሠ. ክርስቶስ በትንሳኤ በፈጸመው ሥራ እስፈላጊዎች ናቸው።
10. ሀ

ክፍለ ትምህርት 4

1. እውነት	8. እውነት	15. ሐሰት
2. እውነት	9. ሐሰት	16. እውነት
3. እውነት	10. እውነት	17. እውነት
4. ሐሰት	11. ሐሰት	18. ሐሰት
5. እውነት	12. እውነት	19. እውነት
6. ሐሰት	13. እውነት	20. ሐሰት
7. ሐሰት	14. እውነት	

ክፍለ ትምህርት 5

1. እውነት	6. እውነት	11. ሐሰት
2. እውነት	7. ሐሰት	12. እውነት
3. ሐሰት	8. እውነት	13. ሐሰት
4. እውነት	9. እውነት	14. እውነት
5. እውነት	10. እውነት	15. እውነት

ክፍለ ትምህርት 6

1. ለ	5. ለ	9. ለ
2. ሐ	6. ሁሉም እውነት ናቸው።	10. ሐ
3. ሀ	7. ሐ	11. ሐ
4. ለ	8. ሀ	

ክፍለ ትምህርት 7

1. እዳምና ሔዋን
2. ሰይጣንና መላእክቱ
3. ሰመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የተሰጡ መረጃዎችና በሕብረተሰብ ውስጥ የመንግሥት አስፈላጊነት።
4. ኃጢአትን መናዘዝ፣ ኃጢአትን መተውጠብ፣ የሱስ ክርስቶስ እማካይነት እግዚአብሔር የሰጠውን ደህንነት መቀበልና በብርሃን መመላለስ።
5. ዘላለማዊ ቅጣትን የሚያስከትለው ከእግዚአብሔር ለዘላለም መለየት።
6. ሐሰት (ከርሱ ጋር ሕብረት እንዲኖረው ይመርጥ ዘንድ እግዚአብሔር ለሰው ልጆች መብትን ለመስጠት እቅዱል)።
7. እውነት
8. እውነት
9. እውነት
10. ሐሰት (የእግዚአብሔርን ፕሮግራም አስመስሎ ይቀዳል)
11. እውነት
12. እውነት

ክፍለ ትምህርት 8

1. ሀ. 3	መ. 5	2. ሐሰት	6. እውነት
ለ. 6	ሠ. 7	3. እውነት	
ሐ. 2	ረ. 1	4. ሐሰት	
	ሰ. 4	5. እውነት	

ክፍለ ትምህርት 9

1. ለ
2. ሐ
3. ለ
4. መ
5. ሐ
6. ሀ
7. ሀ
8. ለ
9. ሐ
10. ሀ. በውዳሴ፣ በፍርሃት፣ በእክብሮትና በመታዘዝ ቤተክርስቲያን እግዚአብሔርን ታመልካለች።
ለ. ቤተ ክርስቲያን ራሷን ታንጸለች (ማለትም ታጠነከራለች፣ ታዳብራለች፣ ሥነ ሥርዓት ታስጠብቃለች፣ ታሰለጥናለች፣ አባሉቿንም ትንከባከባለች።)
ሐ. ቤተ ክርስቲያን የወንጌል መልእክቷን ይዛ ወደ ዓለም ትወጣለች (ለዓለም ወንጌል ትሰብካለች)

ክፍለ ትምህርት 10

1. ሐሰት	6. እውነት	11. ሐሰት
2. እውነት	7. ሐሰት	12. ሐሰት
3. ሐሰት	8. እውነት	13. ሐሰት
4. እውነት	9. እውነት	14. እውነት
5. እውነት	10. እውነት	15. እውነት

የቃላት ፍቺ

ከዚህ በታች የቀረቡት ቃላት በመጽሐፉ ውስጥ ተለቅመው የወጡ ሲሆን፤ ጥቅም ላይ የዋሉባቸውን መንገድና ፍቺዎቻቸውን እንባቢያን መረዳት እንዲችሉ እንደሚከተለው ቀርቦዋል።

1. ሁለታዊነት (twofold or dichotomy) - በሁለት መከፈል፤ ለሁለት መመደብ የሰውን ሁለንተና ለሁለት ብቻ ክፍሉ ከማየት ጋር ይያያዛል። በው ተዳላሽ ገላ ወይም ለውነት እና የማይታይና ረቂቅ ክፍል ያለው፤ ማለትም ነፍሱ ወይም መንፈሱ ተብሎ የሚጠራ ነው፤ የሚለውን ትምህርት ያመለክታል። (ትምህርት 6 ይመልከቱ)።
2. ልዕለ ተፈጥሮ (supernatural) - በተፈጥሮ ህግጋት የማይገዛ፤ ከተለመደው የተፈጥሮ ሥርዓት በላይ የሆነ ማንኛውም ነገር ወይም አሠራር። (ትምህርት 5 ይመልከቱ)።
3. ምላሳክ (Pulpit) - በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ሰባኪው ቃሉን ለመለበክ የሚደገፍበትና መጽሐፍ ቅዱስን የሚያስቀምጥበት፤ አብዛኛውን ጊዜ ከእጩት የተሠራ ነገር። (ትምህርት 8 ይመልከቱ)።
4. ምክትያዊነት (rational) - በምክንያት የተደገፈ፤ ለማሰብ፤ ለማመዛዘንና ለመወሰን የመቻል ባህርይ፤ በተስተካከለና በጠራ መንገድ የማሰብ ባህርያት። (ትምህርት 6 ይመልከቱ)።
5. ምግባራዊ ባህርያት (Moral Characteristics) - ትክክለኛና ተቀባይነት ያለው ባህርያት፤ ወይም መልካምነትን የተላበሱ ጠባያት። ምሳሌ - እውነትና ጽድቅ የእግዚአብሔር ምግባራዊ ባህርያት ናቸው። (ትምህርት 2 ይመልከቱ)።
6. ሥሉስነት (triune) - ሦስትነት በአንድነት። በአብዛኛው የታወቀውና የተለመደው ቃል ሥላሴ የሚል ሲሆን፤ ሥላሴ የሚለው በጥሬ አባባሉ ሲወሰድ ሦስትነትን ብቻ የሚያመለክት ነው። የሥላሴ ትምህርት የሚገልጸው ግን ሦስትነት በአንድነት መኖሩን ነው። (ትምህርት 1 ይመልከቱ)።
7. ሥርዓታዊ የሥነ መለኮት ጥናት (systematic theology) - ሥልትን ወይም ዘዴን የተከተለ፤ በፈርጅ በፈርጅ ወይም በመልክ በመልክ የሚደረግ፤ በዋና ዋና ርዕሰ ጉዳዮች ዙርያ የሚደረግ የሥነ መለኮት ጥናት ነው። (መግቢያ ይመልከቱ)።
8. ሦስታዊነት (trichotomy) - በሦስት መክፈል፤ በሦስት መመደብ የሰውን ሁለንተና በሦስት ክፍሉ ከማየት ትምህርት ጋር ይያያዛል። ለው ተዳላሽ ገላ፤ ነፍሱ እና መንፈሱ ተብለው የሚጠሩ ሦስት ክፍሎች ያሉት፤ ነገር ግን የተዋሀደ እንደነት ያለው ፍጡር ነው የሚል ትምህርት። (ትምህርት 6 ይመልከቱ)።
9. ረቂቅነት (simplicity) - ወደ ክፍልፋዮች ሊለወጥ ወይም ሊከፋፈል የማይችል፤ ከመከፋፈል ነጻ የሆነ። (ትምህርት 1 ይመልከቱ)።

10. ቀኖና (canon) - በቤተ ክርስቲያን ዘንድ በመንፈስ ቅዱስ መሪነት እንደተጻፉና በትክክል የእግዚአብሔር ቃል ስለመሆናቸው ማረጋገጫ ወይም ይፋዊ ዕውቅና የተሰጣቸው የብሉይና የአዲስ ኪዳን መጻሕፍት ዝርዝር። (ትምህርት 8 ይመልከቱ)።
11. በኩረ ጽሑፎች (original manuscripts /outographs) - በመጀመሪያ የተጻፉትና ቅጂ ያልሆኑት በጽሕፈዎቹ በራሳቸው እጅ የተጻፉት የመጽሐፍ ቅዱስ ምንጣቦች። (ትምህርት 8 ይመልከቱ)።
12. ባህሪ (nature) - የአንድ ገላጭ ወይም ኑባሬ ዓይነትኛና መሠረታዊ ማንነት። ምሳሌ - የኢየሱስ ክርስቶስ ሁለት ባህርያት መለኮትና ሰብዕና ናቸው። (ትምህርት 1 ይመልከቱ)።
13. ተሠግዎ (incarnation) - በመለኮታዊ ባህሪ ወይም ኑባሬ ላይ ስብዕናን መጨመር፤ በአንዱ በኢየሱስ ክርስቶስ ውስጥ የመለኮትና ሰብዓዊ ባህርያት በአንድነት መሆናቸው ተሠግዎ ተብሎ ይታወቃል። (ትምህርት 3 ይመልከቱ)።
14. ተምኔታዊ (ሃላባዊ) (idealistic) - በሐሳብ ዓለም ብቻ የሚገኝ ወይም የሚታመንበት፤ በገሃዱ ዓለም በተግባር የማይገኝ፤ በተግባር የማይተረጎም። (ትምህርት 6 ይመልከቱ)።
15. ችሮታ ወይም መጋቢነት (የእግዚአብሔር) (providence) - እግዚአብሔር ፍጥረትን የሚንከባከብበትና የሚጠብቅበት፤ በሕይወት የሚያኖርበት አሠራር፤ ለፍጥረቱ ያለው እንክብካቤና እርዳታ። (ትምህርት 2 ይመልከቱ)።
16. ገላጭ (ገልግሎት-የብዙ ቁጥር) (being) - ገልጸውና ያለው ማንኛውም አንድ ነገር ወይም ኑባሬ። ምሳሌ - መሳዕክት እጅግ የከበሩና ኃይልን የተላበሱ ገልግሎት ናቸው። (ትምህርት 1 እና 5 ይመልከቱ)።
17. አሐድነት (unity) - አንድ የመሆን ባህርይ፤ አንድነት (ትምህርት 1 ይመልከቱ)።
18. አቡ ቀለምቢስ (apocalyptic) - የአንድ የተወሰነ የጽሑፍ ዓይነት ወይም የሥነ ጽሑፍ የታን የሚገልጽ ቃል ሲሆን፤ ይህም ጽሑፍ በአብዛኛው በራዕይ የተሞላ፤ ፍርድንና የዓለም መጨረሻን የሚናገር ነው። የዮሐንስ ራዕይና ትንቢት ዳንኤል በከፊል ለዚህ ዓይነት ጽሑፍ ጥሩ ምሳሌ ናቸው። (ትምህርት 8 ይመልከቱ)።
19. አካል (person) - በማሰብ፤ ሰሜትን በማገናከብና ውሳኔ በማስተላለፍ ችሎታው የሚገለጽ እኔነት ያለው። አካላዊነት (personality) - የአካል ባህርያትን መላበስ። (ትምህርት 1 ይመልከቱ)።
20. አዋልድ (apocrypha) - ከሰድሳ በድሉክ የመጽሐፍ ቅዱስ መጻሕፍት ውስጥ የማይመደቡ፤ በብሉይና በአዲስ ኪዳን መካከል ባለው ዘመን የተጻፉ መጽሐፍት ናቸው። ከሰድሳ በድሉክ መጻሕፍት ጋር እኩል ስልጣን ያላቸው ተደርገው አይወሰዱም። (ትምህርት 8 ይመልከቱ)።

21. አፍአዊ ትውፊቶች (oral traditions) - ከትውልድ ወደ ትውልድ፣ ከአባት ወደ ልጅ በጽሁፍ ሳይሰፍሩ በቃል እየተላላፉ የሚኖሩ የእምነቶች፣ አመለካከቶች፣ ልማዶችና ትምህርቶች። (ትምህርት 8 ይመልከቱ)።
22. ኢ - ከአንድ ቃል ጋር ተያይዞ ከቃሉ መጀመርያ ላይ የሚገኝና የቃሉን ተቃራኒ ወይም አፍራሽነት የሚያመለክት ነው። ምሳሌ ኢ-ተዳሳሽ፣ ኢ-ሚችነት። (ትምህርት 5 እና 6 ይመልከቱ)።

ኢ-ተዳሳሽ (immaterial) - በመደበኛ ሁኔታ የገላ ወይም የበውነት ባህሪ የማይታይበት፣ ከዚህ ይልቅ መንፈስ ሆኖ ወይም በመንፈሳዊነት የሚኖር።

ኢ-ሚችነት ወይም ኢ-መቀጥነት - መጥፋትን ወይም ከህልውና መደምሰስን (immortal) አንዳንድም ሞትን የማይለማመድና ለዘላለም የሚኖር ማለት ነው።
23. ዘይቤያዊ ቋንቋ (አነጋገር) (figurative language) - ከተስመደውና ከመሠረታዊ የቃሉ የቁም ወይም ቁጥተኛ ትርጉም በተለየ መንገድ የሚነገር አነጋገር ሲሆን፣ በዐይነ ህሊና የሚታይና በአእምሮ ውስጥ ሊሳልና ሊቀረጽ በሚችል ቋንቋ ሐሳብን መግለጽ ነው። ምሳሌ - አበበች ቆቅ የመሆኗን ያህል፣ እንደንብ ታታሪ ናት። (ትምህርት 1 ይመልከቱ)።
24. ኑባሬ (ኑባሬያን-የብዙ ቁጥር) (being) - በዚህ መጽሐፍ ውስጥ ንላዌ ከሚለው ቃል ጋር አንድ አይነት ትርጉም አለው። ምሳሌ- በፈጣሪነቱ የሚታወቅና የሚኖር አንድ ኑባሬ (being) ብቻ ያለ ሲሆን፣ ሌሎች ኑባሬያን (beings) በእርሱ የተፈጠሩ ፍጡራን ናቸው። (ትምህርት 1 እና 5 ይመልከቱ)።
25. ጠባይ (characteristics) - የአንድ ኑባሬ ወይም ንልው አእምሮአዊ ወይም ሞራላዊ ባህርያት፣ ከሌሎች ኑባሬያን የሚለየውና፣ የሆነውን ሆኖ እንዲገኝ ያደረገው ባህርያት። (ትምህርት 1 ይመልከቱ)።